

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет обліку та податкового менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "Облік і аудит"

Спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

«Облікове забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх
оптимізація»

здобувача

Чалої Катерини Геннадіївни

Науковий керівник: к.е.н, доцент Бірюк Олена Григорівна.

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Цятковська О.В.

Київ – 2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 92 сторінки, основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 78 сторінках друкованого тексту. Робота містить 35 таблиць, 12 рисунків, список використаних джерел 51 найменування, 4 додатки.

“Облікове забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізація”

Об’єктом дослідження є грошові потоки підприємства та їх обліково-аналітичне забезпечення у процесі прийняття управлінських рішень

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти облікового забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізації.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є системне вивчення, та розробка пропозицій щодо облікового забезпечення управління грошових потоків та їх оптимізації.

Завданнями кваліфікаційної магістерської роботи є:

- дослідити економічну сутність грошових потоків та провести їх класифікацію в процесі управління підприємством;
- здійснити економіко-правовий аналіз нормативної бази щодо обліку грошових потоків;
- розглянути основні підходи до управління грошовими потоками та їх облікову інтерпретацію;
- визначити підхід до документування операцій з обліку грошових потоків підприємства;
- дослідити особливості аналітичного і синтетичного обліку грошових потоків підприємства;
- дослідити порядок відображення руху грошових потоків у фінансовій звітності підприємства;
- проаналізувати динаміку та структуру грошових потоків у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства;
- з’ясувати порядок формування інформаційного забезпечення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві;
- розробити модель інформаційного забезпечення управління грошовими потоками.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

В ході даної роботи було обґрунтовано, що до основних факторів, що впливають на ефективність управління грошовими потоками відносять прогнозування грошових надходжень та витрат, а також своєчасне коригування фінансових планів. З'ясовано, що оптимізація процесів збору та аналізу інформації про грошові потоки підвищує точність прогнозування та ефективність фінансового управління.

Практичні результати полягають в розробці рекомендацій, серед яких: оптимізація операційної діяльності, перегляд інвестиційної політики, впровадження внутрішніх управлінських звітів, що дозволяють відстежувати реальні грошові потоки, було розроблено внутрішньогосподарські звіти про рух грошових коштів у розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Загалом втілення запропонованих заходів дозволить підвищити фінансову стабільність підприємства, знизити фінансові ризики та сприяти його сталому розвитку.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2024.

Рік захисту роботи – 2024.

Ключові слова: *грошові кошти, грошові потоки, операційна діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність, звіт про рух грошових коштів, облік, аналіз, ліквідність, платоспроможність.*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність грошових потоків та їх класифікація в процесі управління підприємством.....	6
1.2 Економіко-правовий аналіз нормативної бази щодо обліку грошових потоків	17
1.3. Підходи до управління грошовими потоками та їх облікова інтерпретація....	21
РОЗДІЛ 2 СТАН ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ...	30
2.1 Документування операцій з обліку грошових потоків підприємства	30
2.2 Особливості аналітичного і синтетичного обліку грошових потоків підприємства	37
2.3 Відображення руху грошових потоків у фінансовій звітності підприємства...	46
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	57
3.1. Аналіз руху грошових потоків у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.....	57
3.2 Формування інформаційного забезпечення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві.....	69
3.3 Моделювання інформаційного забезпечення управління грошовими потоками	72
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ	91

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних ринкових умовах ефективність управління грошовими потоками є одним із ключових чинників сталого розвитку підприємства. Проблеми, пов'язані з нерівномірністю надходжень та витрат грошових коштів призводять до зменшення ліквідності, підвищення фінансових ризиків, загрози потенційного банкрутства. Тому, ці проблеми вимагають оптимізації управління грошовими потоками, задля мінімізації ризиків та підвищення рівня рентабельності суб'єкта господарювання. До основних проблем зазвичай відносять нестачу регулярного контролю, брак висококваліфікованого персоналу, неефективні форми внутрішньої управлінської звітності. Це в свою чергу спричиняє складнощі в процесі управління грошовими потоками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, організаційні та методичні аспекти облікового забезпечення управління грошовими потоками та їх оптимізації досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких І. Бланк, Н. Барабаш, О. Загородна, Н. Никонович, Н. Перловська, В. Серединська та інші.

Результати досліджень науковців охоплюють широкий спектр питань, що стосуються теорії, методики та організації обліку грошових потоків. Проте, певні проблемні аспекти досліджень потребують подальшого вивчення, що і визначає актуальність обраної теми.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є системне вивчення, та розробка пропозицій щодо облікового забезпечення управління грошових потоків та їх оптимізації.

Завданнями кваліфікаційної магістерської роботи є:

- дослідити економічну сутність грошових потоків та провести їх класифікацію в процесі управління підприємством;
- здійснити економіко-правовий аналіз нормативної бази щодо обліку грошових потоків;

- розглянути основні підходи до управління грошовими потоками та їх облікову інтерпретацію;
- визначити облікову політику підприємства в частині грошових потоків;
- визначити підхід до документування операцій з обліку грошових потоків підприємства;
- дослідити особливості аналітичного і синтетичного обліку грошових потоків підприємства;
- дослідити порядок відображення руху грошових потоків у фінансовій звітності підприємства;
- проаналізувати динаміку та структуру грошових потоків у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства;
- з'ясувати порядок формування інформаційного забезпечення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві;
- розробити модель інформаційного забезпечення управління грошовими потоками.

Об'єктом дослідження є грошові потоки підприємства та їх обліково-аналітичне забезпечення у процесі прийняття управлінських рішень

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти облікового забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізації.

Методи дослідження. З метою досягнення поставленої мети було застосовано методи: аналізу, синтезу, порівняння, групування, моделювання, індукції, дедукції, аналогії.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих висновків. У ході виконання цієї роботи доведено, що ключовими чинниками, які впливають на ефективність управління грошовими потоками, є прогнозування фінансових надходжень і витрат, а також оперативне коригування фінансових планів. Встановлено, що удосконалення процесів збору та аналізу даних про грошові потоки сприяє підвищенню точності прогнозів і загальної ефективності управління фінансами.

Практична цінність дослідження полягає у розробці рекомендацій, зокрема: оптимізація операційної діяльності, перегляд стратегії інвестування, впровадження внутрішніх управлінських звітів для моніторингу фактичних грошових потоків. Також було створено звіти про рух грошових коштів із деталізацією за напрямками — операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю.

У цілому реалізація запропонованих заходів сприятиме зміцненню фінансової стабільності підприємства, мінімізації фінансових ризиків і забезпеченню його сталого розвитку.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були апробовані в статті на тему «Оптимізація управління грошовими потоками підприємства» в Міжнародному науковому журналі «Інтернаука». URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-9-10319>

Інформаційною базою дослідження є нормативна база щодо обліку грошових потоків, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, фінансова звітність ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна».

Структура роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 92 сторінки, основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 78 сторінках друкованого тексту. Робота містить 35 таблиць, 12 рисунків, список використаних джерел 51 найменування, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність грошових потоків та їх класифікація в процесі управління підприємством

Гроші - універсальна економічна форма, яка дає змогу здійснювати бухгалтерський облік вартості, обмін ресурсів, акумулювання вартості. Гроші являють собою один з найвагоміших розділів економіки.

Злагоджена система грошових коштів зумовлює повне використання потужностей та повну зайнятість. Водночас недосконале функціонування такої системи стає однією з ключових чинників різких змін рівня виробництва та зайнятості, цін тощо.

Гроші являють собою категорію товарного виробництва та обігу. Вони мають товарне походження та характеризують різного роду взаємовідносини між виробниками продукції щодо обміну результатами праці на вільному ринку. Гроші як загальний еквівалент несуть в собі характер суспільної праці. Завдяки грошам можна виміряти сукупні суспільні витрати та отримані внаслідок них результати.

Різноманітний характер виробничих відносин, який втілений у грошових ресурсах, визначає множинні форми прояву грошей. Кожна конкретна форма отримала своє найменування функції грошей.

Функція грошей - деяка дія коштів стосовно вартості ресурсів у процесі відтворення.

Дослідження функцій грошей одне з найбільш спірних питань теорії грошей. Різниця у точках зору науковців полягають не тільки у трактуваннях певних функцій, а й також у їх загальній кількості. До того ж, розбіжності існують

як між представниками різних теоретичних шкіл, так і в межах кожної такої школи.

У наукових працях вчені здебільшого визначають функції грошей, такі як: засіб нагромадження, засіб обігу, міра вартості, засіб платежу, світові гроші.

Гроші - загальний виразник багатства, вони можуть бути конвертовані на будь яку продукцію. Якісно гроші не мають меж, проте конкретна сума коштів обмежена в кількості і на неї може бути придбано певну кількість суспільних благ. Саме тому існують протиріччя між кількісними межами та якісною безмежністю грошових коштів у ролі виразника багатства.

Наразі застосування грошей як засобу нагромадження поділилося на дві частини, а саме: на частину, де нагромадження вартості обумовлене потребою обороту капіталу та на частину де акумулюється абсолютне багатство поза межами суспільного відтворення. У першому випадку гроші мають визначене призначення та несуть у собі форму знаків вартості, у другому випадку - форму скарбу, що обслуговується золотом.

Ті гроші, що виконують функції засобів нагромадження вартості, необхідно відокремлювати від поточних резервів грошей, як засобів купівлі та платежу. Такого роду кошти, не спиняють, а тільки сповільнюють рух, при цьому продовжують функціонувати у ролі засобу обігу чи платежу. Гроші, що нагромаджують вартість протягом певного періоду часу припиняють свій рух.

Внаслідок кредитних відносин між виробниками продукції гроші являють собою засіб сплати боргових зобов'язань та виконують функції засобів платежу. Тобто це функція, де гроші застосовують для погашення різного роду боргів між економічними суб'єктами.

Така функція невідривно взаємопов'язана з функцією грошей як засобом обігу. У процесі здійснення товарного обігу (у випадках коли продаж здійснюють з метою купівлі), гроші виступають у ролі швидкоплинного посередника та виконують свою функцію як засіб обігу.

В разі якщо гроші здійснюють свій рух самостійно, при цьому переходячи між власниками, то вони функціонують як засіб платежу. Цю функцію гроші

виконують у межах сфери товарообороту, а також і поза ними, наприклад у процесі нарахування та виплати заробітної плати працівникам підприємства, сплати податків та зборів тощо.

Функціонування грошей у ролі засобу платежу породжує виникнення кредитних коштів. Кредитні гроші та векселі - суттєві складові ринку. В процесі налагодження ринкових відносин, появи фондових та валютних бірж, комерційних банківських установ у нашій державі вони почали все частіше використовуватися в механізмі господарювання.

Обіг грошових коштів являє собою рух грошей у готівковій та безготівковій формі, що здійснює обслуговування збуту продукції, нетоварних платежів та розрахунків.

Обіг готівки здійснюється з використанням банкнот, монет та паперових грошей.

Безготівковий обіг що використовуються за допомогою банківських депозитів, кредитних карт, електронних транзакцій.

У порівнянні з безготівковим, готівковий обіг грошей має суттєві переваги, тому є більш ефективним як для суспільства так і для окремих суб'єктів господарювання. Проте повне виключення готівки для використання в господарській діяльності наразі здійснити неможливо.

Обіг грошей у безготівковій формі становить ключову частину розрахунків у країнах з розвинутою економікою. Використання цієї частини грошового обороту зумовлена дешевизною використання безготівкових грошей. Тому саме вони є основним об'єктом досліджень бухгалтерського обліку та контролю.

В умовах сучасного ринку прибуткове функціонування підприємств може бути здійснене лише за тієї умови, якщо рух грошових коштів буде відбуватись на безперервній основі. З метою відображення цього процесу в науковій літературі все частіше застосовують поняття грошових потоків.

Категорію "грошового потоку" досліджували як вітчизняні так і зарубіжні науковці.

I.A. Бланк визначає грошові потоки як «Сукупність розподілених

надходжень і виплат грошових коштів за окремими інтервалами періоду часу, що розглядається, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності» [1, с. 17].

В.В. Бочаров вважає, що грошові потоки являють собою «Рух грошових коштів, який прагне до нуля» [2, с. 672].

Ф.Ф. Бутинець зазначає, що грошові потоки це «Найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства» [3, с. 61]

На думку А.Г. Завгороднього грошові потоки це «надходження (додатний грошовий потік) і витрачання (від'ємний грошовий потік) коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства»

Як вважає В.І. Краменко грошові потоки це «Сукупність надходжень і вибуття коштів за певний період часу, формованих у процесі господарської діяльності». [2, с. 672].

А.М. Поддерьогін висвітлює сутність грошових потоків як «Сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з фактом зміни власника грошових коштів у зв'язку з виконанням договірних зобов'язань між економічними агентами». [4, с. 169].

Ю. Брехгем наводить наступне визначення сутності поняття грошових потоків: «Фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом деякого визначеного періоду» [5, с. 52].

Г.Г. Старостенко характеризує дане поняття як «Надходження і витрати грошових коштів в процесі здійснення господарської діяльності підприємства» [6, с. 53].

Дж. Ван Хорн розкриває сутність грошових потоків як «Сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю» [7].

Провівши аналіз та порівняння підходів до трактування поняття грошового потоку було встановлено, що вітчизняні та зарубіжні науковці надають різне тлумачення цьому поняттю. Це в свою чергу призводить до відмінностей в

процесі управління підприємством.

Грошовий потік несе в собі важливу економічну сутність, оскільки є індикатором фінансової стабільності, ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання. Вивчення його природи дозволяє розкрити зв'язок між отриманими доходами, здійсненими витратами та загальною ефективністю управління ресурсами.

Дослідження економічної сутності грошового потоку має велике значення для оптимізації фінансового планування, визначення потреб у додатковому фінансуванні та формування стратегії розвитку підприємства.

Економічна сутність грошового потоку суб'єкта господарювання зумовлена наступними факторами.

1) Грошовий потік забезпечує ведення господарської діяльності суб'єкта господарювання. За умови його раціонального використання, підприємства можуть безпроблемно розпоряджатися фінансами, забезпечувати стабільну діяльність та отримувати максимальний прибуток. Раціональне управління грошовими потоками дозволяє оптимізувати структуру витрат, мінімізувати фінансові ризики та своєчасно покривати зобов'язання перед контрагентами, кредиторами та інвесторами.

2) Високоєфективне управління рухом грошових коштів підтримує фінансову стійкість підприємства на шляху досягнення ним його стратегічних цілей. Темп розвитку компанії, а також її фінансова рівновага значно залежить від того, якою мірою врівноважені грошові потоки. Високий ступінь синхронності надходжень і витрачань дає змогу істотно прискорити реалізацію поставлених завдань. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству оперативно адаптуватися до змін у ринкових умовах, уникати надмірного накопичення фінансових ресурсів або їх дефіциту, а також своєчасно інвестувати в розвиток ключових напрямів діяльності.

3) Збалансованість позитивного та негативного грошового потоку підвищує ефективність операційної діяльності, оскільки у випадку недоцільного використання коштів чи збоїв у проведенні платежів можливе виникнення

банкрутства. Внаслідок цього суб'єкт господарювання може зіткнутися зі втратою платоспроможності, зниженням ліквідності активів, зростанням кредиторської заборгованості та у результаті - зростанням тривалості операційного циклу.

4) Попереднє планування руху грошових потоків дозволяє зменшити потребу у додатковому залученні позикового капіталу. Це відіграє надзвичайно важливу роль для новостворених підприємств та підприємств, що масштабують свою діяльність, оскільки їх фінансові ресурси обмежені.

5) У разі ефективного управління рухом грошових потоків підприємство може досягти скорочення тривалості фінансового та виробничого циклу. Таким чином прискорюється обіг капіталу підприємства, що дозволяє значно підвищити його ліквідність та забезпечити швидший доступ до необхідних ресурсів для подальшого розвитку та інвестицій.

6) Управління рухом грошових коштів знижує ризик неплатоспроможності. Навіть при здійсненні успішної комерційної діяльності неплатоспроможність може виникнути внаслідок незбалансованих грошових потоків.

Крім цього варто виокремити, що підприємство може отримати додатковий дохід у випадку, коли наявні тимчасово вільні кошти. Тобто, оптимізація грошових потоків дає змогу формувати додаткові інвестиційні активи, які виступають джерелом прибутку.

Загалом поняття грошового потоку економічного суб'єкта є акумульованим та включає в себе сукупність різних грошових потоків, які забезпечують успішне ведення господарської діяльності.

Для ефективного управління грошовими потоками підприємства доцільно здійснювати їх класифікацію за низкою характерних ознак, що дозволяє забезпечити системний підхід до аналізу та прийняття управлінських рішень.

Така класифікація сприяє ідентифікації джерел формування грошових коштів, визначенню пріоритетних напрямів їх використання та оцінці їхнього впливу на ключові фінансові показники.

Також враховуючи практичну діяльність, в обліковій політиці варто

затвердити класифікацію грошових коштів .

Класифікацію за низкою характерних ознак представлено у табл. 1.1

Таблиця 1.1 – Класифікація грошових потоків підприємства

Ознака класифікації	Види грошових потоків
За масштабом обслуговування господарської діяльності	— грошовий потік по підприємству в цілому — грошовий потік по окремих підрозділах — грошовий потік по окремих господарських операціях
За видами господарської діяльності	— грошовий потік за операційною діяльністю — грошовий потік за інвестиційною діяльністю — грошовий потік за фінансовою діяльністю
За напрямом руху грошових потоків	— позитивний (вхідний) грошовий потік — негативний (вихідний) грошовий потік
За методом обчислення обсягу	— валовий грошовий потік — чистий грошовий потік
За рівнем достатності обсягу	— надлишковий грошовий потік — дефіцитний грошовий потік
За рівнем достатності обсягу	— теперішній грошовий потік — майбутній (очікуваний) грошовий потік
За безперервністю формування в розглянутому періоді	— за рівнем їх впливу на кінцевий результат діяльності підприємства
За рівнем їх впливу на кінцевий результат діяльності підприємства	— дискретний грошовий потік — регулярний грошовий потік
За рівнем передбачуваності грошових потоків	— повністю передбачуваний грошовий потік — недостатньо (або абсолютно) непередбачуваний грошовий потік
За характером грошового потоку по відношенню до підприємства	— внутрішній грошовий потік — зовнішній грошовий потік

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [8-13]

Дослідження класифікації за масштабом обслуговування господарської діяльності є ключовим етапом у фінансовому менеджменті підприємства, оскільки дозволяє глибше зрозуміти взаємозв'язок між розмірами підприємства та ефективністю його фінансових операцій. Масштаб обслуговування впливає на структуру і динаміку грошових потоків, оскільки для підприємств різних розмірів характерні різні обсяги та напрямки фінансових операцій, що потребують різних методів управління.

Вивчення цієї класифікації дає змогу визначити оптимальні стратегії фінансового планування, що відповідають конкретним умовам господарської діяльності кожного підприємства, враховуючи його розмір, ринкову ситуацію та

специфіку управлінських процесів. Класифікацію за масштабом обслуговування господарської діяльності наведено на рис. 1.1

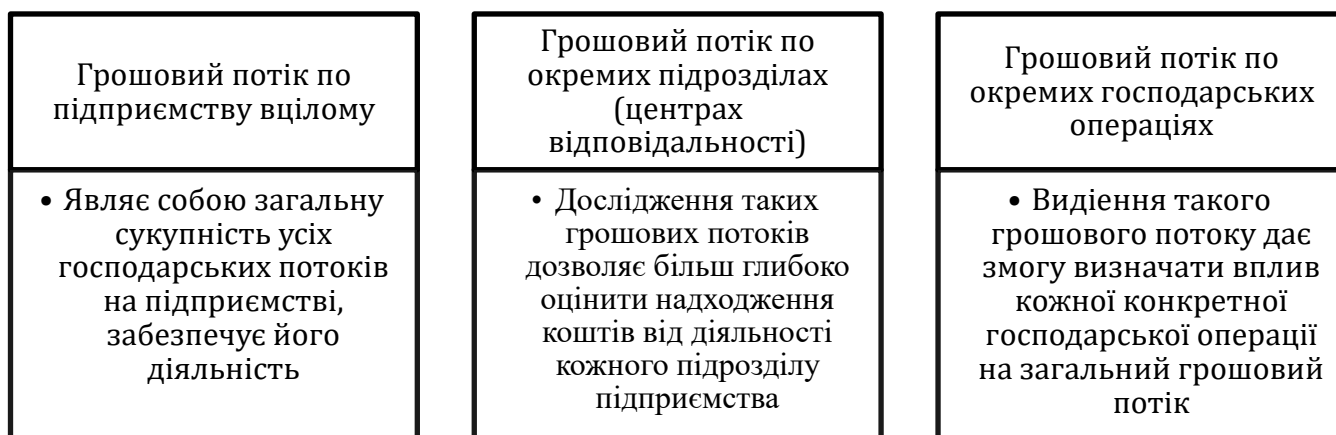

Рисунок 1.1 – Класифікація грошових потоків за масштабом обслуговування господарської діяльності

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі таблиці 1.1

Особливу увагу слід приділити класифікації грошових потоків відповідно до видів економічної діяльності. Такий підхід надає користувачам змогу проаналізувати вплив кожного виду діяльності на фінансовий стан підприємства, зокрема на обсяги грошових коштів і їх еквівалентів.

У відповідності до Н(П)СБО 1 виокремлюють грошові потоки внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Основним джерелом надходження доходів на підприємстві є операційна діяльність, адже вона включає в себе всі господарські операції, що стосуються виробництва та реалізації готової продукції, а отже продукує основний грошовий потік.

Крім того, варто підкреслити, що саме грошовий потік від операційної діяльності слугує основою для обчислення чистого грошового потоку.

Достатній обсяг надходжень від операційної діяльності стають передумовою для залучення додаткових ресурсів для подальшого розвитку підприємства.

Класифікацію грошових потоків за видами діяльності представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 - Класифікація грошових потоків (за видами діяльності)

Вид діяльності	Джерело надходження грошових коштів	Шлях вибуття грошових коштів
Операційна	Реалізація готової продукції, товарів, робіт та наданих послуг	Здійснення оплати виробничих запасів, товарів, робіт та послуг. Здійснення виплат заробітної плати та відрахувань на соціальні заходи.
Фінансова	Емісія акцій, часток у капіталі підприємства; Випуск облігацій чи інших боргових зобов'язань; Отримання довгострокових чи поточних позик	Викуп акцій, часток власного капіталу, боргових зобов'язань власної емісії; Погашення довгострокових чи поточних позик.
Інвестиційна	Реалізація необоротних активів; Реалізація інвестицій.	Придбання необоротних активів; Придбання інвестицій.

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі таблиці 1.1

За напрямками руху грошових потоків розрізняють вхідні та вихідні потоки. Вхідний грошовий потік відображає надходження коштів, зумовлені операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства, тоді як вихідний грошовий потік демонструє витрати, пов'язані з усіма видами діяльності.

Для ефективного управління цими потоками необхідно не лише правильно ідентифікувати їхні джерела та напрями використання, а й обирати відповідний метод обчислення обсягу.

Класифікація за методом обчислення обсягу є важливою, оскільки вона забезпечує системний підхід до аналізу грошових потоків, що дозволяє адаптувати обрані методи до специфіки діяльності підприємства. Вона допомагає виявити ключові аспекти формування грошових потоків, їхній вплив на фінансові показники. Такий підхід дозволяє не лише точно оцінити потоки грошових коштів, а й визначити ефективність їхнього використання в рамках загальної стратегії підприємства. Класифікація також сприяє вдосконаленню фінансового планування, оскільки дає змогу підприємствам більш чітко визначати джерела доходів та витрат, оптимізувати їхнє управління. Окрім того, це дозволяє підвищити прозорість фінансових операцій і забезпечити більш обґрунтоване

прогнозування грошових потоків в умовах змінного ринкового середовища.

Класифікацію за методом обчислення обсягу наведено на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Класифікація грошових потоків за методом обчислення обсягу

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі таблиці 1.1

Класифікація грошових потоків за рівнем достатності обсягу відображає фінансовий стан підприємства, дозволяє оцінити його здатність забезпечувати операційну діяльність, інвестиційну політику. Класифікацію наведено на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 – Класифікація грошових потоків за рівнем достатності обсягу

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі таблиці 1.1

Один з ключових критеріїв управління грошовими потоками постає їх ідентифікація за методом розподілу в часі. Цей підхід передбачає поділ грошових потоків залежно від їх призначення та періоду реалізації. Такий розподіл дозволяє більш точно прогнозувати рух коштів, планувати потребу у фінансуванні та оцінювати ефективність управлінських рішень у різних часових горизонтах. Таку класифікацію наведено на рис. 1.4.

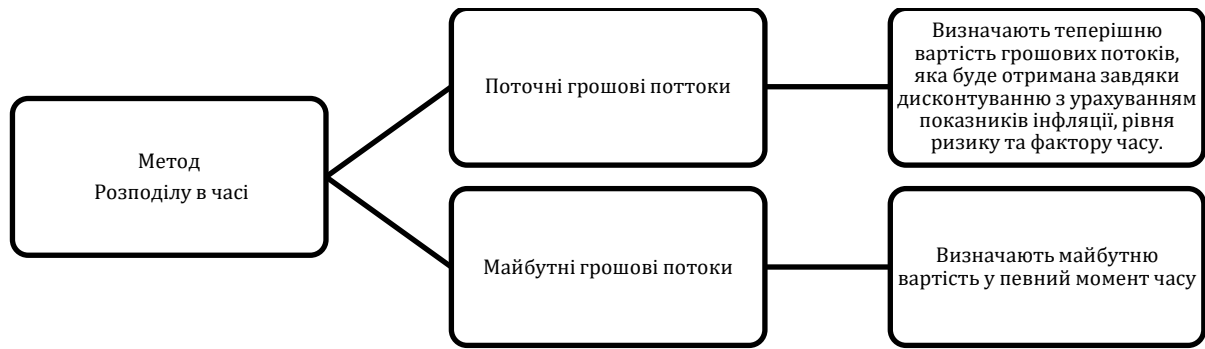

Рисунок 1.4 – Класифікація грошових потоків за методом розподілу в часі.
Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі таблиці 1.1

Класифікація грошових потоків за безперервністю формування в розглянутому періоді є важливою для оцінки стабільності та передбачуваності фінансових ресурсів підприємства. Вона дозволяє ідентифікувати джерела стабільних доходів, які забезпечують безперервність операційної діяльності, а також виявляти залежність від нерегулярних надходжень, що можуть створювати ризики для ліквідності. Завдяки цій класифікації можна розробляти стратегії щодо мінімізації фінансових ризиків, планувати резерви та покращувати фінансову стійкість підприємства. Класифікація грошових потоків за безперервністю формування в розглянутому періоді наведено в табл. 1.5.

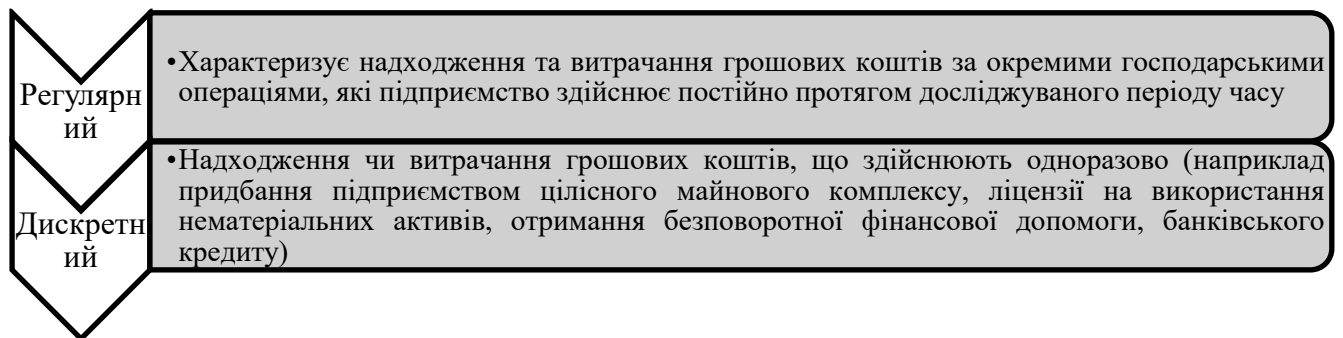

Рисунок 1.5 - Класифікація грошових потоків за безперервністю формування в розглянутому періоді.

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі таблиці 1.1

Таким чином, основними показниками, що розкривають сутність грошового потоку, виступають: обсяг надходжень і витрат грошових коштів; розмір чистого грошового потоку; а також залишок грошових коштів на початок і кінець звітного періоду.

Розширена класифікація грошових потоків сприяє цілеспрямованому обліку та аналізу, а також слугує основою для планування грошових потоків підприємства.

1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази щодо обліку грошових потоків

Проведення господарських операцій з грошовими коштами законодавчо регулюється певними нормативно-правовими документами. Загалом можна виокремити 4 рівні врегулювання бухгалтерського обліку та звітності щодо руху та наявності грошових коштів підприємства. Схематично рівні нормативно-правового регулювання подано на рис.1.6

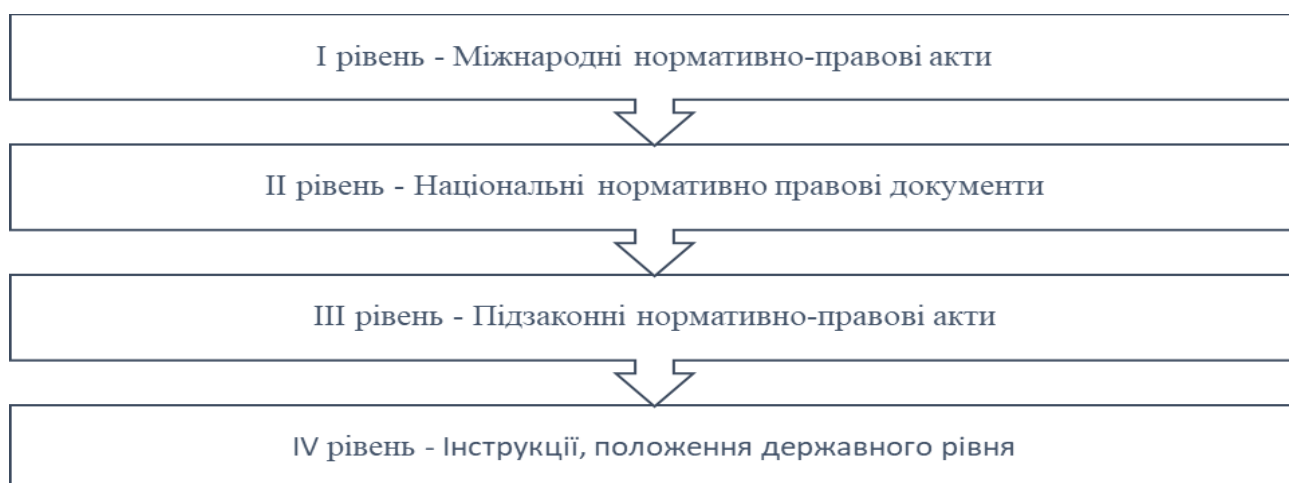

Рисунок 1.6 - Нормативно- правове регулювання обліку грошових потоків

Джерело: *сформовано автором*

Міжнародний рівень врегулювання важливий тим, що він направлений на дослідження принципів управління грошовими коштами підприємств на світовому рівні.

Документи, що регулюють облік грошових коштів наведено в табл. 1.3.

Наступний рівень регулювання грошових потоків стосується вимог, передбачених Н(П)СБО. Національні нормативно-правові документи, що регулюють облік та ведення звітності щодо руху грошових коштів на підприємстві наведено у табл.1.4

Таблиця 1.3 - Міжнародний рівень нормативно-правового регулювання обліку грошових потоків

Нормативно-правове регулювання	Сфера дії та застосування
МСБО 1 “Подання фінансової звітності”	Стандарт встановлює загальні вимоги до фінансової звітності, включаючи структуру звітності, мінімальні вимоги до її змісту та основні концепції. Стандартом передбачає повний комплект фінансової звітності: звіт про фінансовий стан, звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід, звіт про зміни у власному капіталі та звіт про рух грошових коштів.
МСБО 7 “Звіт про рух грошових коштів”	Стандарт передбачає подачу звіту про рух грошових коштів як невід’ємної частини фінансової звітності підприємства. Згідно до стандарту, грошові потоки класифікують у розрізі операційної діяльності (прямим чи непрямим методом), інвестиційної та фінансової діяльності.
МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»	Стандарт визначає порядок обліку господарських операцій в іноземній валюті, а також порядок переведення фінансової звітності у валюту подання.
МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»	Стандарт застосовують у випадку якщо функціональною валютою суб’єкта господарювання є валюта країни з гіперінфляційною економікою. Стандартом не передбачено визначення виникнення гіперінфляції, але є вимога до переведення фінансової звітності з урахуванням рівня інфляції функціональної валюти.

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [14-17]

Таблиця 1.4 - Національний рівень нормативно-правового регулювання обліку грошових потоків

Рівень	Нормативно-правове регулювання	Сфера дії та застосування
1	2	3
Законодавчий	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Закон встановлює засади щодо врегулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні.
	Закон України «Про банки і банківську діяльність»	Закон встановлює структуру банківської системи, економічні, організаційні та правові засади діяльності банків.
	Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	Закон встановлює засади використання РРО та ПРРО у галузі торгівлі, громадського харчування та послуг. Закон поширюється на суб’єкти господарювання які здійснюють господарські операції у готівковій чи безготівковій формі.
	Податковий кодекс	Кодекс регулює нарахування та сплату податків та зборів, а також відповідальність у разі порушення суб’єктом господарювання податкового законодавства.

Продовження таблиці 1.4

1	2	3
Нормативний	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Стандарт встановлює мету, склад та принципи подання фінансової звітності, а також вимоги до визнання та розкриття її елементів.
	НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	Стандарт передбачає засади формування інформації про господарські операції в іноземній валюті та відображення статей фінансової звітності суб'єктів господарювання за кордонами України в українській валюті.
	НП(С)БО 22 «Вплив інфляції»	Стандарт встановлює порядок коригувань та розкриття інформації про вплив рівня інфляції на фінансову звітність суб'єкта господарювання, а саме у примітках до звітності.

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [18-24]

Варто зосередити увагу, що на відміну від МСФЗ, що несуть більш рекомендаційний характер, національні стандарти передбачають обов'язкові вимоги визнавати грошові кошти як активи, що можуть бути відображені в балансі за умови: «якщо інформація є суттєвою і достовірно визначена оцінка у вартісному вимірі» (п. 4, розділ II НП(С)БО 1), окрім цього від використання таких активів «в майбутньому очікується отримання економічних вигод» (п. 1, розділ I НП(С)БО 1).

Окрім загального підходу до визначення грошових коштів активами, НП(с)БО 1 регулює подачу у фінансовій звітності інформації про наявність та розміщення грошових коштів, їх рух протягом звітного періоду у розрізі видів діяльності підприємства. За таких умов сума залишку грошових коштів у відповідних статтях наводять в формі 1, а рух грошових потоків (як надходження, так і витрачання) демонструється в формі № 3.

З міжнародного досвіду, варто виокремити США, де для акціонерних товариств відкритого типу, незважаючи на МСФЗ, встановлено окремий стандарт, що регулює порядок формування звіту про рух грошових коштів.

Порівнявши підхід складання цього звіту за НП(с)БО, МСФЗ та врахувавши що в США діє додатковий стандарт, можна дійти висновку, що українською особливістю є відображення інформації про рух коштів з метою порівняння звітних періодів.

Перевагою такого підходу є більш комплексне відображення стану справ

на підприємстві, читачі звіту мають більше можливостей для аналізу та оцінки, можливих змін у порівнянні з попереднім періодом.

Нормативно-правове регулювання операцій з грошовими коштами передбачає також застосування інструкцій та положень державного рівня. Вони несуть суттєвий вплив на організацію та методику обліку грошових коштів суб'єкта господарювання протягом звітного періоду (табл. 1.5)

Таблиця 1.5 - Методичний та організаційний рівень нормативно-правового регулювання грошових потоків

Рівень	Нормативно-правове регулювання	Сфера дії та застосування
Методичний	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Визначає порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку за подвійним записом стосовно руху грошових коштів та їх еквівалентів.
	Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні № 148	Встановлює порядок здійснення касових операцій з використанням національної валюти України юридичними особами
	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879	Положення встановлює підхід до проведення інвентаризації грошових коштів та їх еквівалентів, а також спосіб оформлення результатів інвентаризації.
Організаційний	Наказ про облікову політику підприємства	Наказ встановлює раціональний порядок організації бухгалтерського обліку грошових ресурсів підприємства у відповідності до нормативно-правових актів
	Робочий план рахунків в частині бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів	Встановлює орієнтовний перелік рахунків та субрахунків бухгалтерського обліку, які підприємство фактично використовує для поточної роботи, або ж планує їх використання
	Наказ про проведення інвентаризації	Наказ встановлює проведення інвентаризації грошових активів на підприємстві.

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [25-29]

Наведені вище рівні нормативно-правового регулювання забезпечують відображення операцій на рахунках та субрахунках бухгалтерського обліку у відповідності до чинної методології.

1.3. Підходи до управління грошовими потоками та їх облікова інтерпретація

Основна мета управління грошовими потоками полягає в забезпеченні рівноваги на підприємстві протягом його постійного розвитку в результаті дотримання рівноваги обсягів надходження та витрачань грошових коштів.

Згідно результатів досліджень Кузнецової А.І., мета управління грошовими потоками суб'єкта господарювання полягає в забезпеченні можливостей до швидкого реагування до змін ринкових умов; зростання рівня ефективності ухвалення рішень для всіх галузей управління грошовими потоками; проведення змін на підприємстві завдяки оцінці якісних та кількісних показників діяльності відділів, підрозділів, аналізу ймовірних варіантів управлінських рішень; відображення потенційних точок зростання для інвесторів.

Перераховані підходи визначення мети управління рухом грошових коштів несуть в собі тільки економічне спрямування, тому необхідно також виділити окрему мету управління рухом грошових коштів для бухгалтерського обліку. Варто зауважити, що бухгалтерський облік є інструментом управління грошовими коштами. Тобто, виступає джерелом інформації для прийняття управлінських рішень.

Наразі процес аналізу та планування руху грошових потоків поєднує в собі значну кількість наукових напрямів. Їх перелік з часом лише збільшується.

В умовах глобалізації, процес управління грошовими потоками неможливо здійснювати без наявності достатньої кількості інформаційних джерел. На практиці, питання руху грошових коштів зачасти досліджуються спеціалістами зі сфери корпоративних фінансів чи економістами. Вони в свою чергу не приділяють достатньо уваги обліковому аспекту управління.

Вітчизняні науковці в свої працях наводять міжнародні методи роботи з грошовими потоками підприємства. Однак українська система обліку до них непристосована. Внаслідок цього, значну частку пропозицій неможливо

імплементувати в практичній діяльності. У подальшому необхідно адаптувати систему обліку для управління грошовими потоками.

Певні підходи та методи управління грошовими потоками застосовували протягом різних історичних періодів, залежності від потреб користувачів інформації, але уніфікованих трактувань щодо таких концепцій не існує і на сьогоднішній день.

Наприклад, ще й досі відсутні єдині наукові терміни щодо грошових потоків; мета та завдання управління грошовими потоками визначені не досконально тощо.

Розглянемо характеристику існуючих підходів та концепцій до управління грошовими потоками.

Враховуючи, що підприємства ведуть свою діяльність під постійним впливом певних чинників як внутрішнього так і зовнішнього середовища, їх вплив зачасту досить складно передбачити. Тому діяльність підприємства постійно супроводжується ризиками, величина яких визначається сумою вкладених коштів.

Тому згідно з концепцією підприємницького ризику, для успішного управління грошовими коштами необхідна додаткова інформаційна база, а саме: економічні, облікові, статистичні дані тощо. Така інформація дасть змогу екстраполювати минулі події в майбутнє.

Водночас підприємницький ризик розглядають з двох сторін. З одного боку ризик може призвести до втрати ресурсів, а з іншого боку призвести до отримання значно більшого прибутку, ніж було передбачено заздалегідь.

Концепція підприємницького ризику передбачає, що точність оцінювання грошових потоків за потенційними економічними вигодами залежить від якості наданого прогнозу. Тобто, чим точніше фінансові менеджери спрогнозують подальші події, тим нижчим буде рівень підприємницького ризику [30, с.136].

У відповідності з концепцією грошового потоку, фінансові менеджери здійснюють постійний аналіз руху грошових коштів протягом звітного періоду, досліджують зміну основних джерел позитивного потоку.

Основа концепції полягає в розробці на підприємстві спеціальної політики щодо роботи з грошовими потоками, а саме: способів їх залучення, організації їх збалансованості.

Інформаційною базою для здійснення такого дослідження виступають дані бухгалтерського обліку та звітності : реєстри рахунків грошових коштів, а також Фома №3, яка є ключовим інструментом характеристики стану діяльності підприємства в частині руху грошових коштів за окремими видами діяльності (операційною, фінансовою, інвестиційною).

Фінансові менеджери мають бути обізнані скільки грошових коштів необхідно для покриття поточних та довгострокових зобов'язань, виплати дивідендів, коли на підприємстві можливий касовий розрив, а коли навпаки - надлишок коштів [31, с.884].

Концепція грошового кругообігу, яку також називають циклом конвертації грошових коштів, фінансовим циклом або ж чистим операційним циклом визначає який часовий проміжок необхідний для реалізації запасів, погашення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Концепція передбачає розрахунок показника, що виражає кількість днів, необхідних підприємству для конвертації грошових коштів витрачених на придбання запасів назад у кошти, отримані від реалізації товарів та послуг. Чим коротший цикл конвертації, тим краще для підприємства.

Формула розрахунку фінансового циклу:

$$CCC = DIO + DSO - DPO \quad (1.1),$$

де:

DIO - Days of inventory outstanding - середня кількість днів оборотності запасів.

DSO - Days sales outstanding - середня кількість днів оборотності дебіторської заборгованості.

DPO - Days payables outstanding - середня кількість днів оборотності кредиторської заборгованості.

Показники DIO та DSO пов'язані з надходженням грошових коштів до тоді як DPO - з відтоком. DPO є єдиним від'ємним показником у розрахунку. DIO та DSO - це запаси та дебіторська заборгованість, тому, вважаються короткостроковими активами та «позитивними». DPO пов'язаний з

кредиторською заборгованістю, яка вважається «від'ємним» зобов'язанням.

Цикл конвертації грошових коштів компанії загалом проходить через три окремі етапи і використовує наступну інформацію з фінансової звітності компанії:

- чистий дохід від реалізації продукції;
- собівартість реалізованої продукції;
- залишок запасів на початок та кінець звітного періоду;
- дебіторська заборгованість на початок та кінець звітного періоду;
- кредиторська заборгованість на початок та кінець звітного періоду;
- кількість календарних днів у досліджуваному періоді [33].

Перша стадія циклу - визначення середньої кількості днів оборотності запасів (DIO). На цій стадії розраховують кількість календарних днів, протягом яких підприємство утримує запаси перед їх реалізацією. Показник розраховують як співвідношення середньої вартості запасів до собівартості реалізованої продукції:

$$DIO = \frac{\text{Average inventory}}{\text{Cost of goods}} * 365 \quad (1.2).$$

Наприклад, на досліджуваному підприємстві залишок запасів на початок періоду складає 1 990 953 тис. грн, а на кінець періоду - 1 972 090 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції - 21 180 988 тис. грн [34-35].

Отже, *DIO* для досліджуваного підприємства складає:

$$DIO = \frac{\frac{1\,990\,953 + 1\,972\,090}{2}}{21\,180\,988} * 365 = 34.15 \quad (1.2a).$$

Таким чином, підприємству необхідно близько 34 дні для конвертації запасів у грошові кошти.

Друга стадія циклу - визначення середньої кількості днів погашення дебіторської заборгованості. Тобто, показник *DSO* розраховує кількість днів, протягом яких підприємство отримує платежі за реалізацію продукції з відстроченням платежу. Показник розраховують як співвідношення середнього залишку дебіторської заборгованості до загальної суми реалізації продукції з відстроченням платежу.

$$DSO = \frac{\text{Average Accounts Receivable}}{\text{Total Credit Sales}} * 365 \quad (1.3)$$

Наприклад, на досліджуваному підприємстві дебіторська заборгованість на початок періоду складає 41 739 тис. грн, а на кінець періоду - 66 405 тис. грн. Припустимо, що загальна сума продажів відстрочку складає 120 000 тис.грн.

Отже, DSO для досліджуваного підприємства складає:

$$DSO = \frac{\frac{41\,739 + 66\,405}{2}}{120\,000} * 365 = 164.47 \quad (1.3a).$$

Таким чином, підприємству необхідно близько 164 дні для конвертації дебіторської заборгованості у грошові кошти.

Третя стадія циклу - визначення середньої кількості днів погашення кредиторської заборгованості (DPO) Показник розраховують як співвідношення середнього залишку кредиторської заборгованості до собівартості реалізованої продукції.

$$DPO = \frac{\text{Average Accounts Payable}}{\text{Cost of goods sold}} * 365 \quad (1.4).$$

$$DPO = \text{Average accounts payable} / \text{Cost of goods sold} * 365$$

Наприклад, на досліджуваному підприємстві кредиторська заборгованість на початок періоду складає 2 444 204 тис. грн, а на кінець періоду - 2 979 378 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції складає 21 180 988 тис.грн.

Отже, DPO для досліджуваного підприємства складає:

$$DPO = \frac{\frac{2\,444\,204 + 2\,979\,378}{2}}{21\,180\,988} * 365 = 46.73 \quad (1.4a).$$

Таким чином, підприємству необхідно близько 164 дні для погашення кредиторської заборгованості у грошові кошти.

Розраховуємо цикл конвертації грошових коштів:

$$CCC = 34.15 + 164.47 - 46.73 = 151.89 \quad (1.1a).$$

Надалі, необхідно розрахувати цикл за наступні періоди та порівняти ці значення.

Цикл конвертації грошових коштів оцінює ступінь ефективності

операційної діяльності підприємства та управління ним. Контроль над циклом протягом декількох кварталів дасть змогу зрозуміти яким чином змінюється ефективність операційної діяльності (покращується, погіршується чи залишається без змін).

Якщо спостерігається достатня кількість грошових коштів через регулярні проміжки часу, компанія може здійснювати більше кількості продажів для отримання прибутку, оскільки наявність капіталу спонукає до зростання рівня виробництва та реалізації продукції.

Цикл грошових коштів доцільно досліджувати на підприємствах для яких характерне управління запасами (наприклад виробництва, торгівельні мережі тощо). Для підприємств які надають послуги розробки програмного забезпечення, страхових та брокерських компаній дослідження цього циклу буде нерелевантним.

Згідно з концепцією вартості грошей у часі, вважається, що гроші з часом втрачають свою цінність, причиною цього виступає інфляція.

Майбутня вартість грошових коштів - сума інвестованих коштів в даний період часу, в яку вони перетворюються з урахування застосування певної ставки відсотка.

Теперішня вартість грошових коштів - сума майбутніх грошових коштів, що приводяться до теперішнього часу з урахуванням певної відсоткової ставки.

Таким чином, одна й та ж сума грошових коштів несе різну цінність в часі по відношенню до теперішнього часу [35, с. 300]

Традиційний підхід до управління рухом грошових коштів найчастіше використовують для визначення рівня ефективності управління грошовими потоками. Даним підходом передбачено дослідження наскільки сам процес управління є результативним. Значення розраховують як співвідношення ефекту до витрачання коштів (свого роду це відносний показник який відображає результат на одиницю витрат). Підхід обумовлює, що показник прибутку відображає результат управління рухом грошових коштів.

Отже, основна мета такого підходу полягає в дотриманні рівня грошових

коштів на достатньому рівні для погашення поточних зобов'язань.

Альтернативний підхід до управління рухом грошових коштів спрямований на стабільне зростання ринкової вартості суб'єкта господарювання. Виходячи з цього підходу, грошові потоки являють в собі реальну оцінку результату діяльності компанії. Іншими словами, грошові потоки виступають показниками реальної сукупної вартості, створеної як наслідок діяльності суб'єкта господарювання у напрямку їх оптимізації.

Економічний підхід несе більш глобальний характер відносно традиційного та альтернативного підходу та передбачає прогнозування розміру грошової маси в економіці. Під поняттям "грошова маса" переважно мають на увазі сукупну кількість грошей для забезпечення монетарної стабільності та зростання реального грошового потоку. Визначення оптимального розміру пропозиції грошей в економіці базується на оцінці функції попиту на гроші. Вважають, що така функція описує залежність між фактичним обсягом грошової маси та чинниками потреби національної економіки в грошових коштах. В залежності від потреб конкретної економіки цю функцію визначають по-різному.

Інституційний підхід базується на дослідженні не лише економічних, а й численних соціальних чинників, які в свою чергу визначають економічний розвиток на макро та мікроекономічному рівні, що впливає на управління грошовими потоками. Така система пов'язана з перерозподілом грошових коштів між кредиторами та постачальниками. Іншими словами, кошти перерозподіляються між підприємствами де є вільні кошти та підприємствами які мають у них потребу.

Вартісний підхід управління рухом грошових потоків дає змогу порівнювати функції прибутковості та ризику. Підхід визначає що поміж реальною ринковою вартістю суб'єкта господарювання та його грошовими потоками наявний тісний взаємозв'язок. Наприклад, зростання вартості оборотних активів, внаслідок зростання дебіторської заборгованості, перекидає суму чистого прибутку та амортизаційних відрахувань та зумовлює необхідність залучення додаткового позикового капіталу. Це в свою чергу може призвести до

зниження ринкової вартості компанії. Саме тому, цей підхід до управління рухом грошових коштів є надзвичайно важливим в короткостроковому періоді щодо забезпечення ліквідності підприємства на достатньому рівні.

Обліковий підхід до управління грошовими потоками обумовлює можливість використання даних бухгалтерського обліку бухгалтерами, аналітиками, що приймають рішення щодо контролю та регулювання прямих та непрямих грошових потоків, визначення структури використання коштів. Вагому роль для бухгалтерів та аналітиків несе ідентифікація не лише ділянок та напрямів надходження чи витрачання коштів, а й здійснення сукупного обліку руху грошових коштів спеціалістами, що надають дозвіл на проведення господарських операцій з грошовими коштами. Цей підхід все ще значущий, але за певних обставин може виконувати другорядну роль, а саме забезпечувати контроль та прийняття рішень щодо управління грошовими потоками у цілях бухгалтерського обліку.

Беручи до уваги особливості здійснення аналітики суб'єктами господарювання з різними видами господарської діяльності, доцільно зазначити, що жодна з вищеописаних концепцій та підходів на практиці не застосовується у "чистому вигляді". Тобто для цілей управління рухом грошових коштів варто використовувати певні підходи або концепції у поєднанні. Наприклад, комбінація облікового підходу та концепції вартості грошей у часі дозволяє бухгалтерам та аналітикам отримувати детальну інформацію про динаміку грошових потоків у різні періоди.

Таке інтегроване застосування забезпечує можливість не лише аналізувати поточну фінансову ситуацію, а й прогнозувати зміни у майбутньому, враховуючи фактори інфляції, дисконтованої вартості та зміни економічних умов. Це сприяє більш обґрунтованому прийняттю управлінських рішень, зокрема у сфері інвестування, фінансування та управління ліквідністю.

Окрім цього, варто зазначити, що наведені концепції та підходи не є взаємовиключними, а радше демонструють потенційні варіанти управління грошовими потоками на підприємствах з різними видами економічної діяльності.

Це дає змогу адаптувати інструменти фінансового аналізу до специфіки конкретного бізнесу.

Процес вибору конкретних концепцій чи підходів залежить від низки факторів, серед яких ключовими є характер основної діяльності суб'єкта господарювання, рівень його рентабельності, особливості кредитної політики контрагентів, структура та ефективність системи фінансового менеджменту підприємства.

Додатково важливу роль відіграють загальні макроекономічні умови, такі як рівень інфляції, податкова політика, доступ до фінансових ресурсів та стан ринку капіталу. Застосування відповідних концепцій дозволяє гнучко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства.

РОЗДІЛ 2

СТАН ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Документування операцій з обліку грошових потоків підприємства

Документування господарських операцій, зокрема тих, що стосуються руху грошових коштів є надзвичайно важливим аспектом діяльності будь якого підприємства. Тому, в обліковій політиці необхідно затвердити перелік необхідної первинної документації, графік документообороту, графік проведення інвентаризації грошових коштів тощо. Основою документування є ведення первинної документації. Такі документи підтверджують здійснення господарських операцій та виступають базою для бухгалтерського обліку.

Регулювання форм та змісту первинних документів здійснюється наступними нормативно-правовими актами:

— Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”

— Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [36].

Первинний документ - це документ, що створений в письмовій чи електронній формі, який містить обов'язкові реквізити та інформацію про здійснену господарську операцію. Перелік обов'язкових реквізитів первинних документів наведено у ч.2 ст. 9 Закону № 966.

Перелік обов'язкових, а також додаткових реквізитів первинної документації наведено у табл. 2.1.

Для деяких первинних документів є затверджені типові форми, однак підприємства вправі розробляти власні форми первинної документації за умови дотримання обов'язкових реквізитів

Таблиця 2.1 - Перелік реквізитів первинних документів

Обов'язкові реквізити	Додаткові реквізити
Назва документу	Ідентифікаційний код підприємства
Дата складання	Внутрішній номер первинного документи
Назва підприємства, що складає документ	Дані про документ, що підтверджує особу одержувача
Зміст і обсяг проведеної господарської операції	
Одиниця виміру	
Посади працівників, відповідальних за проведення господарської операції	
Підписи відповідальних осіб	

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [18]

Стосовно документування грошових потоків, то згідно з їх класифікацією можна виділити документування вхідних та вихідних грошових потоків, а також документування готівкових та безготівкових грошових потоків.

Документування готівкових грошових потоків здійснюють із застосуванням наступних документів (рис.2.1)

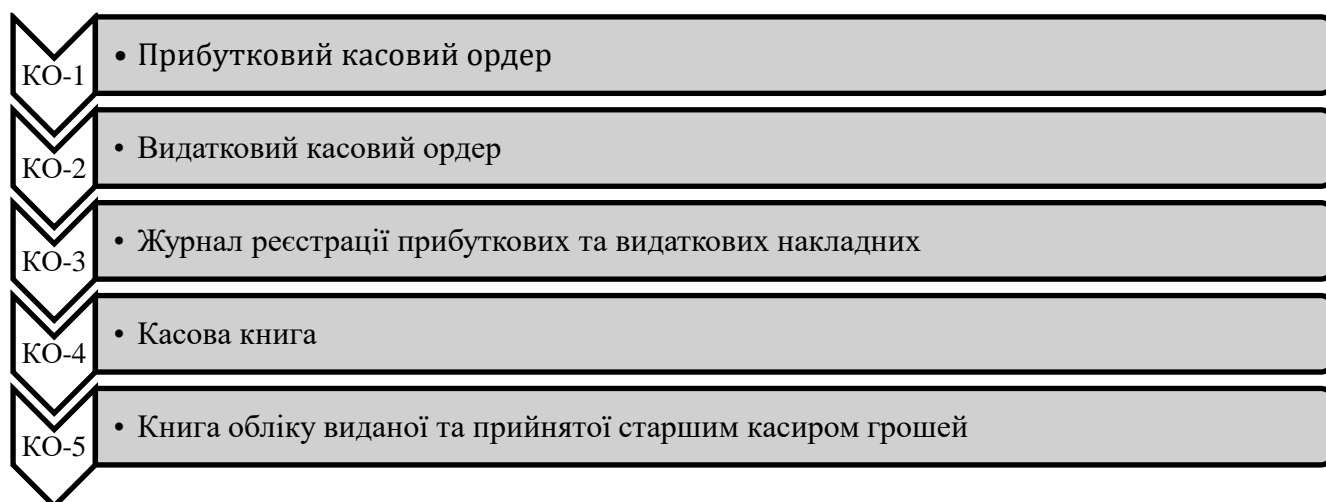

Рисунок 2.1 –Первинні документи щодо руху готівкових коштів

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [26]

У випадках надходження готівкових коштів до каси підприємства, оформляється прибутковий касовий ордер за типовою формою КО-1. В документі зазначають підставу для його формування та перераховують додані до нього документи, вони можуть бути підписані головним бухгалтером або

уповноваженими ним особами. ПКО в обов'язковому порядку має бути завірений печаткою касира. Після завершення оформлення та звірки касового ордеру його реєструють в Журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів.

Ордер передається касиру для оприбуткування готівки в касу, лише після проведення його реєстрації.

Касир зобов'язаний здійснити перевірку документа на наявність та точність вказаної у ньому інформації. Ордер підписують відразу ж після отримання коштів. Додані до ордеру документи позначають печаткою, чи штампом з написом "Оплачено" та зазначають дату. Наступною дією касира є видача особі що вносить кошти до каси квитанції відрізаною від ПКО. Вже після усіх вище перелічених дій касир вносить запис до касової книги.

Видачу готівки з каси підприємства здійснюють за видатковим касовим ордером чи за належним чином оформленими розрахунково-платіжними відомостями.

Документи на видачу грошових коштів з каси мають бути підписані керівником підприємства та його головним бухгалтером, чи іншими уповноваженими на те особами. Окрім цього, до ВКО можуть також додавати й інші документи, такі як заява на видачу готівки, рахунки тощо.

За необхідності готівку можуть видавати за дорученням, за умови що воно оформлене у відповідності до чинного законодавства. Прикладом такої ситуації може бути необхідність отримання коштів особою, що тимчасово втратила працездатність у зв'язку з хворобою. У такому випадку вказана особа не має можливості особисто підписати документ, працівники бухгалтерії додатково вказують у видатковому ордері контактні дані особи, яка уповноважена отримати кошти. Таке доручення залишається у касі підприємства та додається до видаткового касового ордеру.

Видача готівки з каси можуть здійснювати для наступних операцій: виплата заробітної плати, внесення готівки на рахунок банку, оплата готівкою виконаних робіт чи послуг, видача коштів у підзвіт на відрядження чи на придбання товарів чи матеріалів, повернення позик готівкою, повернення коштів

покупцям за раніше придбані товари, роботи чи послуги.

Виплати на оплату праці касир проводить за розрахунково-платіжними відомостями, або ж за персоналізованими видатковими ордерами. Отримувачі коштів мають власноруч вказати одержану суму і дату отримання, а також поставити свій підпис.

Після заповнення всіх обов'язкових реквізитів та видачі коштів отримувачу, касир ставить особистий підпис, що виконав цю операцію та реєструє ордер у касовій книзі.

Видаткові касові ордери, оформлені на підставі платіжної відомості на виплату заробітної плати, реєструють після її видачі.

Копія супровідної відомості до готівки, посвідчує факт її інкасації до банку. Відомість має бути засвідчена печаткою інкасатора та його підписом.

Приймання та видачу готівкових коштів за касовими ордерами здійснюють лише день їх формування. У випадку, якщо документи не були оплачені, вони анулюються. Тоді, бухгалтер наступного розу формує новий документ.

Обов'язок формувати касові ордери і квитанції до них покладено на бухгалтера з обліку грошових коштів. Документи заповнюють ручкою з темних чорнилом або за допомогою комп'ютерної техніки, щоб забезпечити їх цілісність протягом тривалого періоду часу.

Особливістю документування операцій з готівковими грошовими потоками є те, що на відміну від інших первинних документів у них заборонено здійснювати будь які виправлення та коригування.

Сформовані касові ордери реєструють в журналі господарських операцій і записують у касову книгу після їх завершення.

Ключовим звітним документом щодо готівкових грошових потоків є касова книга. У книзі записи здійснюють у двох примірниках. Перші примірники аркушів залишають у касовій книзі, а другі є звітністю касира і мають бути відривними. Перші та другі примірники нумерують ідентичними номерами.

Основою для записів у касовій книзі є касові документи, тому що касир вносить до неї запис відразу ж після отримання чи видачі коштів за ПКО та ВКО.

Записи в книзі роблять до початку наступного робочого дня.

На будь якого підприємстві має бути лише одна касова книга. Аркуші книги нумерують, шнують та скріплюють печаткою. Кількість аркушів підтверджується підписом головного бухгалтера та керівника підприємства.

Незалежно від сфери діяльності та організаційно-правової форми суб'єкта господарювання розрахунки з іншими підприємствами мають здійснюватися у безготівковій формі. Для цього підприємство мусить відкрити рахунок в будь якому банку України.

Загальний підхід до документування готівкових грошових операцій наведено у додатку А.

Документування безготівкових грошових потоків здійснюють на основі наступних первинних документів:

- платіжні інструкції;
- чеки;
- векселі;
- акредитиви;
- банківські виписки.

Для внесення коштів на рахунок банку необхідно підготувати заяву на переказ готівки.

Банківські виписки та відповідні документи отримує уповноважений представник підприємства. Це може бути касир чи бухгалтер з обліку грошових коштів.

Банківська виписка - це документ, що демонструє рух грошових коштів на банківському рахунку протягом певного періоду часу.

Платіжна інструкція – документ, що застосовують для здійснення платежу на користь отримувача. Платіжну інструкцію можуть формувати як в електронному, так і в паперовому вигляді. Формат, порядок подання платіжної інструкції та засоби дистанційного зв'язку для ініціювання платіжних операцій визначаються відповідно до умов договору, укладеного між користувачем і постачальником платіжних послуг.

Юридичні особи застосовують інструкції для розрахунків як за товарними так і за нетоварними операціями. Розрахунки за інструкціями можуть бути здійснені:

- на умовах попередньої оплати;
- за фактично відвантажені товари, надані роботи чи послуги;
- для завершення розрахунків за актами звірок взаємо заборгованостей.

Чек - це первинний документ, що включає в себе розпорядження власника банківського рахунку до банківської установи здійснити платіж на певну суму отримувачу коштів.

Чеки застосовують з метою проведення розрахунків у безготівковій формі між підприємствами. Таким чином кількість готівкових розрахунків за реалізовані товари, роботи чи послуги. Термін дії чекової книжки складає лише один рік. Проте, фізичні особи між собою не можуть проводити розрахунки за допомогою чеків.

Акредитив - це угода, згідно з якою банк-емітент зобов'язується за дорученням клієнта або ж від свого імені здійснити платіж проти документів, які відповідають умовам акредитиву. Акредитив є угодою окремою від договору купівлі-продажу [37, с.196].

Існують наступні види акредитивів:

- покритий (депонований) - це акредитив, для проведення платежу за яким попередньо бронюють грошові кошти за повною сумою на окремому банківському рахунку;

- непокритий (гарантований) – це акредитив, сплата грошових коштів за яким гарантована банком-емітентом, за умови тимчасової нестачі коштів на рахунку платника;

- відкличний акредитив - це акредитив, що може бути зміненим чи анульованим може у будь який момент часу банком-емітентом у будь-який часу, при цьому не попереджаючи отримувача коштів.

- безвідкличний акредитив - це акредитив, що може бути анульованим чи зміненим лише за згодою на те отримувача коштів.

Наразі в Україні здійснення господарської діяльності доволі ризикове. З початком повномасштабного вторгнення зросла кількість заборгованостей постачальникам. Так, найпопулярніші в Україні роздрібні торгівельні мережі заборгували своїм постачальникам 3,2 млрд. грн. за товари поставлені після 24 лютого. У цьому випадку справа полягає не лише у збитках, завданих війною. В процесі поставок продукції чи надання послуг ризикові ситуації можуть виникати на різних етапах: від придбання сировини, зберігання до моменту відправки, поставки продукції та отримання платежу. Застосування акредитиву забезпечує дотримання інтересів обох сторін. Зазвичай акредитив застосовують у наступних випадках:

- підприємство уклало угоду з новим, ще не перевіреним на практиці контрагентом;
- у продавця існує сумнів щодо платоспроможності покупця, та в цей же час покупець сумнівається чи спроможний продавець поставити продукції чи виконати послуги;
- об'єктами договору виступають значні проекти, чи поставка великого обсягу продукції за спеціальними умовами.

На практиці найчастіше застосовують покритий на непокритий акредитив, їх порівняльну характеристику наведено у табл. 2.2

Таблиця 2.2 - Порівняльна характеристика акредитивів

Тип акредитиву	Умови застосування	Переваги
Покритий	Підприємство має вільні кошти в обігу, які можуть бути перераховані на рахунок покриття для самостійного забезпечення угоди.	Мінімізація банківської комісії; швидкий термін оформлення.
Непокритий	Підприємство не має достатньої кількості вільних коштів для самостійного забезпечення угоди, тому користується кредитними коштами. У таких випадках оформляють заставу	Не вилучаються обігові кошти.

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [38]

Вексель - це цінний папір, що засвідчують безумовним грошовим зобов'язанням векселедавця сплатити після певного терміну зазначену суму грошових коштів векселеотримувачу. Векселі поділяють на прості та переказні.

Простий вексель - просте зобов'язання векселедавця оплатити певну суму грошових коштів власнику векселя протягом визначеного періоду часу.

Переказний вексель - це наказ векселедавця, оформлений у письмовому вигляді, платнику щодо сплати векселеотримувачу певної суми грошових коштів протягом визначеного періоду часу. При цьому, отримувачем коштів може бути як ремітент так і індосат [39, с. 30].

Отже, документування грошових потоків є надзвичайно важливим в процесі бухгалтерського обліку, оскільки первинні документи є підтвердженням проведення господарської операції.

Окрім цього своєчасне та точне документування дозволяє мінімізувати ризик появи помилок. Вірно оформлена документація виступає також інформаційною базою для аналізу, моніторингу та прогнозу грошових потоків. Це в свою чергу має значний вплив на прийняття менеджментом управлінських рішень.

2.2. Особливості аналітичного і синтетичного обліку грошових потоків підприємства

Відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій регламентується Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій». Цей нормативний документ визначає порядок використання рахунків для реєстрації операцій, забезпечуючи єдність методології ведення бухгалтерського обліку в різних секторах економіки. Інструкція встановлює чіткі вимоги щодо класифікації та групування господарських операцій на рахунках

обліку, що сприяє формуванню достовірної фінансової звітності.

Для обліку грошових потоків виділено третій клас рахунків (рис.2.2)

30	• Готівка
301	• Готівка в національній валюті
302	• - Готівка в іноземній валюті

Рисунок 2.2 – Рахунки обліку готівкових грошових потоків

Джерело: згруповано за інформацією [25]

Вхідні готівкові грошові потоки відображають за дебетом, а вихідні за кредитом.

За дебетом рахунок 30 кореспондує з кредитом таких рахунків як: 31 “Рахунки в банках”, 372 “Розрахунки з підзвітними особами”, 377 “Розрахунки з іншими кредиторами” та ін.

За кредитом рахунок 30 кореспондує з дебетом таких рахунків як: 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”, 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”, 92 “Адміністративні витрати” та ін.

Типова кореспонденція рахунків щодо обліку готівкових грошових потоків наведено в табл. 2.3 та табл 2.4

Таблиця 2.3 - Типова кореспонденція рахунків з обліку надходження коштів до каси

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	2	3	4	5
1	Внесено в касу готівку з банківського рахунку	301	311	10 000
2	Внесено в касу готівку з валютного рахунку	302	312	44 690
3	Внесено в касу готівку від реалізації продукції	301	701	25 000

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5
4	Внесено в касу готівку від реалізації оборотних активів	301	712	10 000
5	Внесено в касу готівку як погашення дебіторської заборгованості за реалізацію продукції	301	361	5 000
6	Внесено готівку до каси як повернення раніше надмірно виданих авансів	301	371	1 800
7	Внесено готівку в касу як повернення невикористаної суми під звіт	301	372	3 200
8	Внесено готівку в касу як погашення векселя	301	341	7 000
9	Внесено готівку в касу як погашення заборгованостей учасників за внесками до статутного капіталу підприємства	301	461	25 000
10	Внесено готівку в касу як погашення іншої дебіторської заборгованості	301	377	3 600

Джерело: згруповано за інформацією [25]

Таблиця 2.4 - Типова кореспонденція рахунків з обліку вибуття коштів з каси

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Внесено готівку з каси на поточний рахунок підприємства	311	301	5 000
2	Внесено готівку на валютний рахунок підприємства	312	302	4 600
3	Виплачено заробітну плату персоналу готівкою з каси	661	301	16 000
4	Видано готівку з каси працівнику у під звіт на придбання МШП	372	301	800
5	Погашено заборгованість перед постачальником сировини та матеріалів	631	301	13 000
6	Погашено іншу кредиторську заборгованість	681	301	8 700
7	Погашено готівкою короткостроковий вексель	621	301	9 800
8	Оплачено готівкою адміністративні витрати	92	301	4 700
9	Погашено заборгованість перед іншими дебіторами	377	301	8 600

Джерело: згруповано за інформацією [25]

Облік готівкових грошових потоків в іноземній валюті здійснюють на субрахунку 302 «Готівка в іноземній валюті».

Особливістю бухгалтерського обліку іноземної валюти є те, що він ведеться в національній валюті. Це обумовлено вимогами до складання Звіту про фінансовий стан.

При здійсненні готівкових розрахунків в іноземній валюті виникають курсові різниці тому, що змінюється курс валюти. Курсові різниці відображають як дохід чи витрати підприємства. В такому випадку залишок готівки в іноземній валюті на кінець звітного періоду перераховують із урахуванням офіційного курсу, встановленого НБУ. Результат такого перерахунку відносять до позитивних чи негативних курсових різниць.

На сьогодні курсові різниці поділяють на операційні та неопераційні.

Операційна курсова різниця - це різниця, яка утворюється у результаті ведення операційної діяльності підприємства. Її облік здійснюють на наступних субрахунках:

- 714 «Дохід від операційної курсової різниці»;
- 945 «Втрати від операційної курсової різниці».

Неопераційна курсова різниця - це різниця, яка виникає в результаті реалізації інвестицій, необоротних активів в іноземній валюті. Її облік здійснюють на наступних субрахунках:

- 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»;
- 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць».

Інвентаризацію грошових коштів здійснюють не рідше ніж один раз на звітний квартал. Матеріальна відповідальність за збереження готівкових коштів покладають на касира підприємства.

У тому випадку якщо внаслідок інвентаризації було виявлено надлишок готівки, її оприбутковано до каси підприємства. Цю операцію записують:

- Дебет 301 - Кредит 719.

У протилежній ситуації, коли виявляють нестачу готівкових коштів в касі здійснюють наступні операції:

- Дебет 375 - Кредит 301 - відображено суму нестачі;

- Дебет 301 - Кредит 375 - погашено суму нестачі грошовими коштами;
- Дебет 661 - Кредит 375 - здійснено утримання суми нестачі із заробітної плати.

Синтетичний облік готівкових грошових потоків ведуть в журналі-ордері №1. Облік господарських операцій за дебетом рахунку 30 “Готівка” здійснюють у відомості 1.1, в якій реєструють усі вхідні грошові потоки. Вибуття грошових потоків обліковують за кредитом рахунку та реєструють у розділі І. В кінці кожного місяця визначається кінцеве сальдо. Окрім цього його порівнюють із залишком коштів на кінець дня у касовому звіті.

Для ведення повноцінної господарської діяльності суб’єкту господарювання необхідно відкрити рахунок в банку. Законодавство України не передбачає обмежень щодо кількості банківських рахунків, але поточний рахунок може бути лише один. Саме він застосовується для формування статутного капіталу.

Облік безготівкових грошових потоків здійснюють на рахунку 31 “Рахунки в банках”. Цей рахунок є активним та містить наступні субрахунки:

- 311 - “Поточні рахунки в національній валюті”;
- 312 - “Поточні рахунки в ін. валюті”;
- 313 - “Інші рахунки в банку в національній валюті”;
- 314 - “Інші рахунки в банку в іноземній валюті”;
- 315 - «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- 316 - «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

За дебетом рахунок 31 “Рахунки в банках” кореспондує з кредитом таких рахунків як: 30 “Готівка”, 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”, 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”, 68 “Розрахунки за іншими операціями”, 70 “Доходи від реалізації” та ін.

За кредитом рахунок 31 “Рахунки в банках” кореспондує з дебетом таких рахунків як: 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”, 37 “Розрахунки з різними дебіторами”, 60 “Короткострокові позики”, 61 “Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями” та ін.

Типова кореспонденція рахунків щодо обліку безготівкових грошових потоків наведено в табл. 2.5 та табл. 2.6

Таблиця 2.5 - Типова кореспонденція рахунків з обліку надходження грошових коштів на поточний рахунок

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Внесено готівку на поточний рахунок з каси	311	301	5 000
2	Погашено довгострокову дебіторську заборгованість	311	16	30 000
3	Повернення невикористаного акредитиву на поточний рахунок у банку	311	313	62 000
4	Надходження грошових коштів, зданих у вечірню касу банку	311	333	27 000
5	Отримано грошові кошти від погашення короткострокового векселю	311	341	37 000
6	Повернення депозиту на поточний рахунок	311	351	200 000
7	Зараховано кошти від покупців за надані послуги	311	361	14 000
8	Отримано попередню оплату від покупця	311	681	8 000
9	Погашено претензію, виставлену іншому підприємству	311	374	6 500
10	Отримано грошові кошти від реалізації іноземної валюти	311	711	4 600

Джерело: згруповано за інформацією [25]

Таблиця 2.6 - Типова кореспонденція вибуття грошових коштів з поточного рахунку

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Перераховано кошти для придбання іноземної валюти	333	311	44 490
2	Оплачено аванс за придбану продукцію	371	311	17 000
3	Погашено короткострокову позику	601	311	26 000
4	Перераховано кошти постачальнику	631	311	7 000
5	Погашено вексель	511	311	47 000

Джерело: згруповано за інформацією [25]

Господарські операції на рахунку 31 “Рахунки в банках” здійснюються на основі банківських виписок та документів доданих до них.

Бухгалтерський облік безготівкових грошових потоків в іноземній валюті здійснюються на субрахунку 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті”, табл. 2.7.

Табл. 2.7 – Типова кореспонденція рахунків з обліку безготівкових грошових коштів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Отримано попередню оплату від нерезидента	312	681	36 000
2	Перераховано попередню оплату нерезиденту	371	312	18 000
3	Отримано оплату за надані послуги від нерезидента	312	362	7 000
4	Перераховано валюту для подальшої реалізації на міжбанківському валютному ринку	334	312	20 000
5	Зараховано валюту на поточний рахунок в іноземній валюті, придбану на міжбанківському валютному ринку	312	333	38 000
6	Відображено позитивну курсову різницю:			
	— від залишку коштів на поточному рахунку в іноземній валюті	312	714	4 600
	— від залишку дебіторської заборгованості	362	714	3 200
	— від залишку кредиторської заборгованості	945	632	4 200
7	Відображено негативну курсову різницю			
	— від залишку коштів на поточному рахунку в іноземній валюті	945	312	3 400
	— від залишку дебіторської заборгованості	945	362	6 300
	— від залишку кредиторської заборгованості	632	712	4 200

Джерело: згруповано за інформацією [25]

Синтетичний облік надходжень безготівкових грошових потоків реєструють у відомості 1.2, а витрачання – в журналі-ордері №1, розділ III.

Для бухгалтерського обліку інших коштів застосовують рахунок 33 “Інші кошти”.

За дебетом рахунку 33 відображають кошти в дорозі, за кредитом - вибуття грошових документів та списання коштів у дорозі після їх зарахування на банківські рахунки.

Рахунок має наступні субрахунки:

331 “Грошові документи в національній валюті”;

332 “Грошові документи в іноземній валюті”;

333 “Грошові кошти в дорозі в національній валюті”;

334 “Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті”;

335 “Електронні гроші, номіновані в національній валюті”.

Субрахунок 333 “Грошові кошти в дорозі в національній валюті” та субрахунок 334 “Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті” застосовують для обліку грошових коштів в дорозі. До таких коштів відносять дохід, отриманий внаслідок реалізації продукції, наданих послуг чи виконаних робіт, внесений до каси банку чи відділення поштового зв'язку для подальшого зарахування на поточний рахунок.

Субрахунок 335 “Електронні гроші, номіновані в національній валюті” застосовують для обліку господарських операцій з електронними грошима.

Бухгалтерський облік векселів, що забезпечують заборгованість покупців та замовників за реалізовану їм продукцію, надані послуги та виконані роботи здійснюють на рахунку 34 “Короткострокові векселі одержані”. Рахунок є активним та має наступні субрахунки:

341 “Короткострокові векселі, одержані в національній валюті”;

342 «Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті».

За дебетом рахунку 34 відображають отримання векселів за реалізовану продукцію, надані роботи чи послуги, а за кредитом - надходження грошових коштів як погашення векселів, реалізацію векселя третім сторонам тощо.

Аналітичний облік ведуть у розрізі кожного отриманого векселя.

Бухгалтерський облік руху поточних фінансових інвестицій, а також еквівалентів грошових потоків ведуть на рахунку 35 “Поточні фінансові інвестиції”. Рахунок є активним та має наступні субрахунки:

351 “Еквіваленти грошових коштів”;

352 “Інші поточні фінансові інвестиції”.

За дебетом рахунку 35 відображають надходження еквівалентів грошових коштів чи фінансових інвестицій, а за кредитом - їх вибуття.

Аналітичний облік ведуть за видами інвестицій, що дає змогу отримати деталізовану інформацію про інвестиції як в Україні так і за її межами.

Відображення обліку типових господарських операцій з еквівалентами грошових коштів наведено в табл. 2.8

Таблиця 2.8 – Типова кореспонденція рахунків з обліку еквівалентів грошових коштів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Придбано еквіваленти грошових коштів	351	311	10 000
2	Погашено еквіваленти грошових коштів	311	351	10 000
3	Списано балансову вартість реалізованих еквівалентів грошових коштів	971	351	6 000
4	Одержано еквіваленти грошових коштів для погашення дебіторської заборгованості	351	361	8 000

Джерело: згруповано за інформацією [25]

Таким чином, аналітичний облік грошових потоків ведуть на рахунках 30 “Готівка”, 31 “Поточні рахунки в банках”, 33 “Інші кошти”, 34 “Короткострокові векселі одержані”, 35 “Фінансові інвестиції” та їх субрахунках.

Синтетичний облік грошових потоків ведуть у журналах 1,3 та їх відомостях. Загалом облік грошових потоків є надзвичайно важливим для підприємства тому, що відображає їх рух та дозволяє здійснювати над контрольним. Окрім цього, такі облікові дані виступають інформаційною базою для ведення управлінського обліку, зокрема для підготовки Звіту про рух грошових коштів та внутрішніх управлінських звітів. Вони забезпечують оперативність і точність аналізу фінансових потоків, що є необхідним для прийняття стратегічних і тактичних рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності.

2.3. Відображення руху грошових потоків у фінансовій звітності підприємства

Підготовка фінансової звітності є завершальним етапом бухгалтерського обліку грошових потоків. Звітність акумулює інформацію про господарські операції та може застосовуватись стейкхолдерами для прийняття управлінських рішень щодо подальшого розвитку підприємства.

Гроші та їх еквіваленти є найліквіднішими ресурсами підприємства тому вони підлягають у безперервному контролі та повному відображенню у фінансовій звітності.

Дані про грошові кошти та їх потоки відображають у балансі та звіті про рух грошових коштів. Ці звіти взаємопов'язані та надають комплексне уявлення про фінансовий стан компанії.

Звіт про рух грошових коштів деталізує інформацію про вхідні та вихідні грошові потоки у розрізі видів діяльності суб'єкта господарювання:

—грошові потоки від операційної діяльності - надходження та вибуття коштів внаслідок реалізації продукції, робіт та послуг, придбання сировини, виплати заробітної плати працівникам тощо;

—грошові потоки від інвестиційної діяльності - надходження та вибуття грошових коштів у результаті придбання чи реалізації необоротних активів;

—грошові потоки від фінансової діяльності - надходження та вибуття коштів внаслідок зміни структури капіталу.

Звіт про рух грошових коштів надає цінну інформацію про ліквідність компанії або її здатність генерувати грошові кошти для покриття витрат, виплати боргів та інвестування в потенційні проекти.

Баланс відображає залишок активів, зобов'язань та власного капіталу на певний момент часу.

Цей звіт відображає загальне уявлення про фінансовий стан,

платоспроможність та структуру капіталу компанії.

Звіт про рух грошових коштів та баланс пов'язані між собою наступним чином:

— грошові кошти є важливим компонентом обох звітів. Звіт про рух грошових коштів відстежує зміни в коштах за певний період, тоді як баланс відображає залишок грошових коштів підприємства на певний момент часу. Залишок грошових коштів на кінець звітного періоду у звіті про рух грошових коштів повинен відповідати залишку грошових коштів у балансі;

— зміни в активах і зобов'язаннях, таких як дебіторська заборгованість, запаси та кредиторська заборгованість, впливають на рух грошових коштів від операційної діяльності. Ці зміни, відображені у звіті про рух грошових коштів, характеризують вплив господарських операцій підприємства на її ліквідність;

— грошові потоки від фінансової діяльності, такі як випуск або погашення боргових зобов'язань та операцій з акціонерним капіталом, безпосередньо впливають на структуру капіталу компанії, яка відображається в пасиві балансу;

— грошові потоки від інвестиційної діяльності, наприклад, купівля або реалізація необоротних активів, впливають на актив балансу. Такі господарські операції можуть мати значний вплив на фінансовий стан та платоспроможність підприємства.

Звіт про фінансовий стан та Звіт про рух грошових потоків може бути корисним для використання з метою прийняття управлінських рішень:

— аналізуючи обидва звіти, підприємство може оцінити свою здатність генерувати грошові кошти та виконувати фінансові зобов'язання;

— грошові потоки від операційної діяльності дають уявлення про здатність підприємства генерувати кошти від своєї основної діяльності, тоді як компоненти балансу, такі як оборотний капітал, можуть забезпечити дослідження ефективності операційної ефективності;

— аналіз грошових потоків від фінансової діяльності та розділів балансу «Зобов'язання» та «Власний капітал» стає основою для оцінки структури капіталу та прийняття обґрунтованих рішень щодо фінансової гнучкості суб'єкта

господарювання;

— аналіз грошових потоків від інвестиційної діяльності та розділу активу балансу дає змогу підприємству дослідити ефективність їх інвестиційних стратегій, виявити потенційні інвестиційні можливості та оцінити їх вплив на фінансовий стан.

Взаємозв'язок між звітом про рух грошових коштів і балансом є фундаментальним для розуміння фінансового стану компанії. Обидва звіти надають унікальну інформацію, а при сумісному аналізі дають комплексне уявлення про фінансовий стан, ліквідність, платоспроможність та операційну ефективність бізнесу. Використовуючи інформацію зі звіту про рух грошових коштів та балансу, підприємство може приймати обґрунтовані рішення, які сприятимуть зростанню, оптимізації управління фінансами та довгостроковому успіху в умовах конкурентного ринкового середовища.

В Україні є можливість складати та подавати фінансову звітність за національними або ж за міжнародними стандартами. Проте, суб'єкти господарювання які мають суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, підприємства видобувної галузі зобов'язані звітувати за МСФЗ.

Загалом основною відмінністю між Н(П)СБО та МСФЗ є формалізація звітності. Міжнародні стандарти практично вільні від стандартизації, а національні передбачають обов'язкові типові форми у додатка до Н(П)СБО 1, вони повністю задовольняють вимоги МСФЗ, та можуть бути використаними для складання звітності як за національними так і за міжнародними стандартами.

Інформацію про грошових кошти відображають у звіті про фінансовий стан підприємства у розділі II «Оборотні активи», а саме у рядку «Грошові кошти та їх еквіваленти» табл. 2.9.

Таким чином ми бачимо, що баланс відображає лише залишок грошових коштів на певну дату. Для більш детального відображення грошових потоків впродовж певного періоду часу застосовують Звіт про рух грошових коштів.

Таблиця 2.9 - Порядок заповнення інформації про грошові кошти у Звіті про фінансовий стан

Стаття балансу	Код Рядка	Джерело інформації	Примітки
АКТИВ			
ОБОРОТНІ АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	Сальдо за Дебет рахунків 30, 31, 313, 333, 351	Стаття відображає загальний залишок грошових коштів у касі, на банківських рахунках, коштів у дорозі, електронних грошей та їх еквівалентів. У випадку якщо грошові кошти розшифровують за допомогою додаткових статей, то рядок 1165 має бути більшим чи дорівнювати рядкам 1166 та 1167. При цьому сума на додаткових рядках має відповідати порогу суттєвості.
Готівка	1166*	Сальдо Дебет 30	Додаткова стаття. Відображає залишок готівки
Рахунки в банках	1167*	Сальдо Дебет 31	Додаткова стаття. Відображає залишок грошових коштів на банківських рахунках.

Джерело: згруповано за інформацією [18]

Варто зазначити, що відповідно з міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку до складання звіту про рух грошових коштів може бути застосовано прямий чи непрямий метод.

Застосування прямого методу полягає у послідовному наведенні всіх основних статей надходжень та витрачань, а їх різниця формує чистий рух грошових коштів окремо від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

В основі складання звіту за прямим методом базується використання даних реєстрів бухгалтерського обліку стосовно обороту за дебетом та кредитом рахунків 30 та 31 протягом звітного періоду.

Непрямий метод складання звіту полягає в перегрупованні та коригуванні

даних з балансу та звіту про фінансові результати задля переведення фінансових потоків і грошові.

Непрямим методом передбачено здійснення коригувань суми прибутку до оподаткування на статті витрат, що не призводять до витрачань або ж надходжень у межах операційної діяльності.

У процесі складання звіту виключають негрошові операції, наприклад бартерні операції, одержання активів у результаті емісії акцій.

Порівняння переваг та недоліків прямого та непрямого методу наведено в табл. 2.10

Таблиця 2.10 - Переваги та недоліки складання звіту про рух грошових коштів за прямим та непрямим методом

Переваги	Недоліки
Прямий метод	
Отримана інформація для формування звіту за прямим методом може бути використана в управлінських цілях, зокрема для прогнозування майбутнього грошового потоку.	Не демонструє суму прибутку отриманого протягом звітного періоду; Охоплює лише грошові ресурси підприємства.
Дає змогу оцінити показники ефективності діяльності підприємства такі, як платоспроможність та ліквідність	Не відображає взаємозв'язок між сумою фінансового результату та чистого грошового потоку.
Відображає джерела надходжень та витрачань коштів	Обмежено відображає фінансовий стан
Непрямий метод	
Прибуток отриманий протягом звітного періоду відображають у першому рядку звіту. Звіт складений за непрямим методом включає всі ресурси підприємства, а лише грошові.	Процес складання звіту дуже трудомісткий
Дає змогу дослідити як саме грошові потоки впливають на формування прибутку.	Для складання звіту необхідні внутрішні дані бухгалтерського обліку
Наявна інформація про відмінність між сумою чистого доходу та грошового потоку	Доцільне застосування лише табличних процесорів

Джерело: *інформація систематизована та узагальнена на підставі [40, с. 63]*

Порівнявши переваги та недоліки обох методів, можна зробити висновок,

що прямий метод є простішим, тому що для його складання застосовують уже підготовлені дані з Балансу, Звіту про сукупний дохід, а також реєстрів бухгалтерського обліку. Тому необхідно більш детально дослідити порядок формування такого звіту. Перший розділ звіту відображає джерела надходжень та витрат коштів у результаті основної діяльності суб'єкта господарювання. Порядок відображення позитивного грошового потоку від операційної діяльності у звіті про рух грошових коштів наведено у табл. 2.11.

Таблиця 2.11 - Порядок формування 1 розділу звіту про рух грошових коштів

Стаття	Код	Джерело даних	Зміст статей
1	2	3	4
Реалізація продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	Дебет 301, 302, 311, 312 – Кредит 361, 362, 70 (аналітичні дані)	Грошові надходження від основної діяльності, з урахуванням непрямих податків
Повернення податків та зборів	3005	Дебет 311 – Кредит 641, 642, 65 (аналітичні дані)	Отримані з бюджету на рахунки підприємства в установах банків суми податків і зборів (обов'язкових платежів), крім ПДВ
Цільове фінансування	3010	Дебет 311 – Кредит 48	Отримані для здійснення видатків на операційну діяльність підприємства інші асигнування з бюджету
Надходження авансів від покупців та замовників	3015	Дебет 31 – Кредит 36, 681 (аналітичні дані)	Сума одержаної попередньої оплати та авансових надходжень грошовими коштами від покупців і замовників під наступну поставку продукції
Надходження від повернення авансів	3020	Дебет 30, 31 – Кредит 371 (аналітичні дані)	Повернуті підприємству постачальниками та підрядниками суми попередньої оплати та авансових надходжень грошовими коштами
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	Дебет 31 – Кредит 685, 719 (аналітичні дані)	Сума одержаних підприємством відсотків (процентів) за залишками коштів на його поточних рахунках за договорами банківського рахунку
Надходження від страхових премій	3050	Дебет 30, 31 – Кредит 36 (аналітичні дані)	При фактичному надходженні страхової премії на поточний рахунок або в касу компанії дебіторська заборгованість страховальника (перестраховальника) погашається
Інші надходження	3095	Дебет 30, 31 – Кредит 37, 39, 67, 685 (аналітичні дані)	Інші надходження грошових коштів від операційної діяльності, не включені до рядків 010 – 070, зокрема від реалізації оборотних активів

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [25]

Порядок відображення негативного грошового потоку від операційної діяльності у звіті про рух грошових коштів наведено у табл. 2.12

Таблиця 2.12 - Порядок формування 1 розділу звіту про рух грошових коштів

Стаття	Код	Джерело даних	Зміст статей
Товарів (робіт, послуг)	3100	Дебет 631, 632 – Кредит 301, 302, 311, 312 (аналітичні дані)	Грошові кошти, сплачені постачальникам і підрядникам за отримані товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи та надані послуги
Праці	3105	Дебет 66 – Кредит 30, 31	Витрачені грошові кошти на виплати працівникам заробітної плати, допомоги, винагород
Відрахувань на соціальні заходи	3110	Дебет 65 – Кредит 31	Сума сплачених внесків із загальнообов'язкового державного пенсійного і соціального страхування
Зобов'язань з податків і зборів	3115	Дебет 641, 642 – Кредит 31 (аналітичні дані)	Сума сплачених податків і зборів (обов'язкових платежів)
Авансів	3135	Дебет 371 – Кредит 30, 31 (аналітичні дані)	Суми попередньої оплати та авансових платежів постачальникам і підрядникам за товарно-матеріальні цінності (роботи, послуги), які буде поставлено (виконано, надано)
Цільових внесків	3145	Дебет 48 – Кредит 31	Сума сплачених цільових та благодійних внесків
Зобов'язань за страховими контрактами	3150	Дебет 65 – Кредит 31	Сума перерахованих страхових платежів
Інші витрачання	3190	Дебет 39, 684, 94 – Кредит 30, 31 (аналітичні рахунки)	Сума використаних грошових коштів на інші напрями операційної діяльності, що не включена до попередніх статей звіту про рух грошових коштів
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	X	Надходження - Витрачання

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [25]

Другий розділ звіту відображає джерела надходжень та витрат у результаті здійснених інвестицій. Порядок відображення позитивного грошового потоку від інвестиційної діяльності у звіті про рух грошових коштів наведено у табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Порядок формування 2 розділу звіту про рух грошових коштів

Стаття	Код	Джерело даних	Зміст статей
Реалізації фінансових інвестицій	3200	Дебет 301, 311, 312 – Кредит 377 (аналітичні дані) Обороти за кредитом субрахунку 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій»	Надходження грошових коштів від продажу акцій чи боргових зобов'язань (векселів, облігацій) інших підприємств, а також часток у капіталі інших підприємств (крім фінансових інвестицій, що визнаються еквівалентами грошових коштів або утримуються для дилерських чи торговельних цілей)
Реалізації необоротних активів	3205	Дебет 301, 311, 312 – Кредит 377 (аналітичні дані)	Надходження грошових коштів від продажу інвестиційної нерухомості, необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття, а також інших довгострокових необоротних активів (крім фінансових інвестицій)
Отриманих відсотків	3215	Дебет 301, 311, 312 – Кредит 373 (аналітичні дані)	Отримані відсотки (за позиками, фінансовою орендою, довгостроковими векселями, облігаціями)
Отриманих дивідендів	3220	Дебет 301, 311, 312 – Кредит 373 (аналітичні дані)	Отримані дивіденди
Інші надходження	3250	Дебет 301, 311, 312 – Кредит 37, 48 (аналітичні дані)	Повернення авансів за необоротні активи та фінансові інвестиції, повернення позик.

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [25]

Порядок відображення негативного грошового потоку від інвестиційної діяльності у звіті про рух грошових коштів наведено у табл. 2.14.

Третій розділ звіту відображає зміни в капіталі.

Позитивні грошові потоки включають будь які запозичені кошти, а також кошти отримані у результаті реалізації цінних паперів компанії. До витрачань належать виплата дивідендів та обслуговування боргу.

Особливу увагу в цьому розділі слід приділити аналізу структури залученого капіталу.

Позитивні грошові потоки, спрямовані на інвестиції та розширення діяльності, вказують на перспективи зростання компанії.

Порядок відображення позитивного грошового потоку від фінансової діяльності у звіті про рух грошових коштів наведено у табл. 2.15

Таблиця 2.14 - Порядок формування 2 розділу звіту про рух грошових коштів

Стаття	Код	Джерело даних	Зміст статей
Придбання фінансових інвестицій	3255	Дебет 685 – Кредит 301, 311, 312, 313, 314 (аналітичні дані)	Виплати грошових коштів для придбання акцій, боргових зобов'язань інших підприємств, а також часток участі у спільних підприємствах (крім фінансових інвестицій, що визнаються еквівалентами грошових коштів або утримуються для дилерських чи торговельних цілей)
Придбання необоротних активів	3260	Дебет 685 – Кредит 301, 311, 312, 313, 314 (аналітичні дані)	Сплата грошових коштів (з ПДВ) для придбання основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних активів, за винятком фінансових інвестицій
Інші платежі	3290	Дебет 371, 685 – Кредит 301, 311, 312, 313, 314 (аналітичні дані)	Аванси, перераховані за необоротні активи або фінансові інвестиції, надані грошовими коштами позики, виплати за ф'ючерсними і форвардними контрактами, опціонами
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	X	Надходження - Витрачання

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [25]

Таблиця 2.15 - Порядок формування 3 розділу звіту про рух грошових коштів

Стаття	Код	Джерело даних	Зміст статей
Власного капіталу	3300	Дебет 30, 31 – Кредит 41, 421, 422, 45, 46 (аналітичні дані)	Надходження грошових коштів від розміщення акцій (часток), надходження пайових внесків, емісійного прибутку та іншого вкладеного капіталу
Отримання позик	3305	Дебет 30, 31 – Кредит 50, 52, 55, 60 (аналітичні дані)	Надходження грошових коштів у результаті створення боргових зобов'язань (кредитів банків, позик, векселів, кошти від розміщення облігацій)
Інші надходження	3340	Дебет 30, 31 – Кредит 55, 48 (аналітичні дані), аналітичні дані до зміни (збільшення) ряд. 1525 ф. № 1	Фінансова допомога на поворотній основі, відсотки банку за розміщення грошових коштів на депозитних рахунках, кошти цільового фінансування

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [25]

Порядок відображення негативного грошового потоку від фінансової діяльності у звіті про рух грошових коштів наведено у табл. 2.16.

Таблиця 2.16 - Порядок формування 3 розділу звіту про рух грошових коштів

Стаття	Код	Джерело даних	Зміст статей
Викуп власних акцій	3345	Дебет 45 – Кредит 30, 31 (аналітичні дані)	Використання грошових коштів для викупу раніше випущених акцій
Погашення позик	3350	Дебет. 50, 52, 60 – Кредит 30, 31 (аналітичні дані)	Виплати грошових коштів для погашення банківських кредитів, позик, облігацій
Сплату дивідендів	3355	Дебет. 671 – Кредит 30, 31 (аналітичні дані)	Дивіденди, виплачені протягом року грошовими коштами
Інші платежі	3390	Дебет 53, 61, 672 – Кредит 30, 31 (аналітичні дані)	Використання грошових коштів для погашення зобов'язань з фінансової оренди, поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, виплати учасникам (крім дивідендів)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	X	Надходження - Витрачання

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [25]

Наприкінці звіту визначають чистий грошовий потік. Порядок його визначення наведено у табл. 2.17.

Таблиця 2.17 - Порядок визначення чистого грошового потоку

Стаття	Код	Джерело даних	Зміст статей
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	Підсумковий рядок	Сума показників, відображених у статтях «Чистий рух коштів від операційної діяльності» (ряд. 3195), «Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності» (ряд. 3295), «Чистий рух коштів від фінансової діяльності» (ряд. 3395)
Залишок коштів на початок року	3405	Р. 1165 ф. 1	Залишок коштів на початок року, наведений у ф.1 Баланс (Звіт про фінансовий стан)
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	Додатне або від'ємне значення за оборотами: Дебет 302, 312, 314, 334, 351 - Кредит 745; Дебет 945 – Кредит 302, 312, 314, 334, 351	Сума збільшення або зменшення (наводиться у дужках) залишку грошових коштів у результаті перерахунку іноземної валюти при зміні валютних курсів протягом звітного періоду
Залишок коштів на кінець року	3415	ряд. 1165 ф. 1	Залишок коштів на кінець року, наведений у ф. 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [25]

Отже, дані про грошові кошти та їх потоки є ключовим елементом фінансової звітності, що відображають фінансову стійкість підприємства та ефективність управління ресурсами.

Баланс, у якому наведено залишки грошових коштів та їх еквівалентів на початок і кінець звітного періоду, дозволяє оцінити динаміку змін ліквідності підприємства.

У свою чергу, звіт про рух грошових коштів розкриває деталі надходжень і витрат у розрізі основних видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової.

Операційна діяльність охоплює основні бізнес-процеси, пов'язані із забезпеченням поточних витрат і отриманням доходів. У цьому розділі відображаються грошові потоки, пов'язані з продажем продукції, виплатою заробітної плати, сплатою податків та іншими поточними операціями.

Інвестиційна діяльність демонструє рух коштів, що виникає внаслідок придбання або реалізації довгострокових активів, таких як обладнання, нерухомість або фінансові інвестиції.

Фінансова діяльність зосереджена на залученні чи поверненні капіталу, включаючи випуск акцій, залучення кредитів та погашення боргових зобов'язань.

Кожен розділ звіту про рух грошових коштів є цінним інструментом для фінансового аналізу. Він дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство генерує грошові потоки для покриття своїх операційних потреб, інвестиційних проектів і фінансових зобов'язань.

Крім того, звіт дає змогу визначити залежність підприємства від зовнішнього фінансування та виявити можливі ризики, пов'язані з недостатністю ліквідності.

Фінансова звітність підприємства загалом є результатом його облікової системи, яка базується на принципах повноти, достовірності та об'єктивності.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Аналіз руху грошових потоків у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства

Інформація про грошові потоки становить надзвичайно важливе значення, як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів інформації. Це пояснюється зацікавленістю сторін до інформації про порядок генерування та застосування грошових коштів суб'єкта господарювання.

Загалом, аналіз грошових потоків є важливим аспектом фінансового менеджменту компанії, оскільки він показує, які суми грошових коштів є в наявності для оплати рахунків та інвестування в бізнес.

Інформаційною базою для здійснення аналізу грошових потоків виступає фінансова звітність, а саме Баланс та Звіт про рух грошових коштів.

У Балансі наводяться лише суми на початок та на кінець звітного періоду.

Проте, у звіті про рух грошових коштів більш детально відображено джерела надходжень та витрачань коштів у розрізі видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової.

Саме тому, аналіз грошових потоків підприємства доцільно здійснювати в розрізі зазначених видів діяльності (табл. 3.1)

Таблиця 3.1 - Динаміка грошового потоку ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021 - 2023 рр. (в розрізі видів діяльності), (тис. грн)

Показники	Роки			Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
1	2	3	4	5	6
Позитивний грошовий потік, в т. ч.	40 102 771	26959488	34 820 476	-32,77	29,16

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
– від операційної діяльності	35 003 706	26628626	34 814 773	-23,93	30,74
– від інвестиційної діяльності	3 399	6 580	5 703	93,59	-13,33
– від фінансової діяльності	5 095 666	324 282	-	-93,64	-
Негативний грошовий потік, в г. ч.	(39846953)	(2276882)	(33012149)	-31,55	21,03
– від операційної діяльності	33 179 945	27 157 225	32 539 629	-18,15	19,82
– від інвестиційної діяльності	129 818	88 118	353 785	-32,12	301,49
– від фінансової діяльності	6 537 190	31 539	118 735	-99,52	-100,00
Чистий рух грошових коштів за звітний період	255 818	(317 394)	1 808 327	-224,07	-669,74

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [33-34]

Аналіз змін грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за період з 2021 по 2023 рік показав значний відтік коштів у 2022 році, що становив - 137 394 тис. грн. Проте у 2023 році чистий грошовий потік зріс до 1 808 327 тис. грн, що свідчить про позитивні зміни.

У 2022 році позитивний грошовий потік зменшився на 32,77%, а в 2023 році зріс на 29,16%. Найбільші зміни були зафіксовані в операційній діяльності компанії. Інвестиційна діяльність демонструвала тенденцію до стабільного скорочення, а фінансова діяльність не продемонструвала значних покращень.

Негативний грошовий потік зріс у 2022 році на 605,68%, однак у 2023 році зменшився на 21,03%.

Виходячи з результатів аналізу, компанія повинна зосередитися на стабілізації грошових потоків. Рекомендації щодо цього питання наведено в табл. 3.2.

Отже, досліджуваному підприємству варто приділити свою увагу на зростанні рівня ефективності управління рухом грошових коштів завдяки оптимізації операційної діяльності та здійснених інвестицій.

Особливо необхідно зосередитись на зниженні видатків на фінансову діяльність, покращенні управління борговими зобов'язаннями та покращенні інвестиційного підходу для забезпечення стабільності.

Щоб мати змогу надати більш детальні рекомендації необхідно провести аналіз грошових потоків за кожним конкретним видом діяльності.

Таблиця 3.2 — Пропозиції щодо оптимізації управління грошовими потоками в ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» (за видами діяльності)

Вид діяльності	Пропозиції до оптимізації управління грошовими потоками
операційна	Необхідно впровадити заходи до подальшого зростання грошового потоку у результаті операційної діяльності, а саме: <ul style="list-style-type: none"> - впроваджувати систему управління запасами, стратегію по роботі з дебіторською заборгованістю, що забезпечує її стале зменшення, підвищувати ефективність виробничого процесу; - регулярно переглядати витрати на ведення основної діяльності підприємства, скорочувати витрати, що не значної додаткової вартості; - впровадити стратегію до зменшення негативного грошового потоку внаслідок зниження витрат.
Інвестиційна	- Враховуючи, що значення грошового потоку від даного виду діяльності скоротився майже до нуля, необхідно проаналізувати стратегію до інвестування. Наприклад, в такому випадку доцільно вкладати кошти в проекти з меншим періодом окупності та меншими ризиками
Фінансова	- Необхідно продовжувати роботу над скороченням суми витрат на фінансування через залучення відносно дешевого капіталу, або ж переглянути структуру фінансування; - Варто оптимізувати виплати за позиками та банківськими кредитами, таким чином підприємство зможе уникнути високих платежів за ними.

Джерело: пропозиції наведені з урахуванням розрахунків в табл. 3.1

Чистий грошовий потік від операційної діяльності формується з позитивних та негативних потоків. До їх основних джерел відносять надходження від реалізації продукції, робіт чи послуг, аванси, відсотки, неустойки, оренду та інші доходи.

Структуру позитивного грошового потоку ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» представлено в табл. 3.3

Аналіз руху грошових коштів ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за період 2021–2023 років свідчить про позитивні зміни, зокрема збільшення обсягу реалізації товарів, робіт чи послуг у 2023 році на 30,60% після зниження у 2022 році. Водночас підприємству варто звернути увагу на скорочення авансових платежів та інших надходжень. Зростання відсотків на залишках коштів вказує на поліпшення ліквідності. Додатково спостерігається зменшення витрат на оренду, що є позитивним сигналом. Незважаючи на окремі несприятливі фактори, загальний грошовий потік у 2023 році збільшився на 30,74%.

Таблиця 3.3 - Динаміка та структура позитивного грошового потоку від операційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» впродовж 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне		Відносне	
				2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
Надходження від:							
— реалізації продукції	34884424	26534295	34654463	(8350129)	8120168	-23,94	30,60
— надходження авансів від покупців і замовників	7 525	3 500	7 648	(4 025)	4 148	-53,49	118,51
— відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	11 272	15 068	63 491	3 796	48 423	33,68	321,36
— боржників неустойки (штрафів, пені)	4 247	339	224	(3 908)	-115	-92,02	-33,92
— операційної оренди	76 242	56 131	78 068	(20 111)	21 937	-26,38	39,08
Інші надходження	19 996	19 293	10 879	(703)	-8 414	-3,52	-43,61
Разом надходжень	35003706	26628626	34814773	(8375080)	8186147	-23,93	30,74

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [33-34]

Для подальшого зміцнення фінансових показників необхідно реалізувати заходи, зазначені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 — Рекомендації щодо оптимізації управління позитивним грошовим потоком від операційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА»

Джерела надходжень	Пропозиції щодо оптимізації
Від реалізації продукції авансів покупців та замовників	<ul style="list-style-type: none"> — необхідно провести оцінку тенденцій та адаптувати систему продажів до змін попиту; — розглянути можливість розширити асортимент продукції для стабілізації розміру отриманого доходу; — впровадити програму лояльності з метою стимулювання зростання кількості авансових платежів та довіри до підприємства як до надійного ділового партнера;
відсотків за залишками грошових коштів на поточних рахунках у банку	— оптимізувати процес управління ліквідністю шляхом інвестування тимчасово вільних коштів з метою одержання додаткового доходу.
боржників неустойки (штрафів, пені)	— підтримувати жорсткі стандарти кредитного контролю задля мінімізації ризиків неплатежів.
операційної оренди	— пошук кращої пропозиції оренди та ведення перемовин з орендодавцями для зменшення витрат у майбутньому.
інші надходження	— необхідно аналізувати склад інших надходжень та визначати можливі шляхи для їх зростання

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 3.3

Впровадження вищезазначених пропозицій дасть змогу підвищити ефективність фінансових процесів а також забезпечити потій розвиток суб'єкта господарювання в нинішніх ринкових умовах.

В структурі грошового потоку від операційної діяльності переважають надходження від реалізації продукції. Тому варто здійснити більш ретельний аналіз грошових коштів та їх еквівалентів. Таким чином можливо більш глибоко оцінити джерела надходжень коштів та розробити дієві заходи для подальшої оптимізації управління грошовими потоками. Аналіз наведено у табл. 3.5

Таблиця 3.5 - Динаміка грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 рр.

Види грошових коштів та їх еквівалентів	Роки			Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Рахунки в банках	1 170 692	854 128	2 554 648	-27,04	199,09
Грошові кошти на розподільчих рахунках	154 461	24 777	122 746	-83,96	395,40
Грошові кошти у касі	6 146	51 449	35 268	737,11	-31,45
Гроші та їх еквіваленти разом	1 331 299	930 354	2 712 662	-30,12	191,57

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [33-34]

Результати аналізу показали, що протягом досліджуваного періоду фінансовий стан ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» суттєво змінювався.

Зокрема, у 2022 році обсяг грошових коштів на рахунках у банках знизився на 27,04%, однак у 2023 році спостерігалось їхнє зростання на 199,09%. Це вказує на посилення фінансової стабільності підприємства.

Кошти на розподільчих рахунках продемонстрували скорочення у 2022 році, проте у 2023 році їхній обсяг збільшився на 395,40%, що свідчить про інтенсивніше використання цих рахунків у фінансових операціях.

Готівкові кошти в касі мали протилежну динаміку: зростання у 2022 році та зменшення у 2023 році. Така зміна може бути наслідком коригування управлінських рішень.

Загальний обсяг грошових коштів та їхніх еквівалентів у 2022 році зменшився, але у 2023 році зріс на 191,57%, що свідчить про підвищення рівня

ліквідності підприємства.

Для подальшого покращення фінансової стійкості необхідно й надалі впроваджувати заходи з оптимізації управління грошовими ресурсами. Рекомендації з цього питання викладені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6 — Рекомендації щодо вдосконалення управління грошовими коштами та їх еквівалентами в ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА».

Види грошових коштів та їх еквівалентів	Пропозиції щодо оптимізації управління грошовими коштами та їх еквівалентів
Рахунки в банках	<p>Оптимізація управління ліквідністю:</p> <ul style="list-style-type: none"> — продовжувати ефективне використання коштів на банківських рахунках тому, що суттєве зростання таких коштів у 2023 році говорить про можливість і надалі підвищувати рівень ліквідності; — розробити стратегію, що забезпечує оптимальний розподіл коштів між поточними рахунками та інвестиціями з метою одержання додаткового доходу від використання тимчасово вільної суми коштів.
Грошові кошти на розподільчих рахунках	<p>Раціональне використання розподільчих рахунків:</p> <ul style="list-style-type: none"> — варто продовжувати роботу з розподільчими рахунками тому, що їх зростання у 2023 році говорить про можливість використовувати ці кошти з метою проведення своєчасних платежів чи поточних інвестицій
Грошові кошти у касі	<p>Підвищення контролю над касовими операціями:</p> <ul style="list-style-type: none"> — зменшення суми коштів у касі говорить про зменшення кількості господарських операцій здійснених за допомогою готівки. Тому, необхідно продовжувати збільшувати відсоток застосування безготівкових коштів задля мінімізації ризиків використання готівки.
Гроші та їх еквіваленти разом	<p>Планування та прогнозування грошових потоків:</p> <ul style="list-style-type: none"> — необхідно впровадити постійне планування та прогнозування грошових потоків з метою мінімізації суттєвих коливань обсягу грошових коштів у майбутньому. Це дозволить поліпшити підхід до управління обіговими коштами.

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 3.5

Практичне застосування наведених вище пропозицій дозволить підвищити рівень ефективності застосування наявних фінансових ресурсів, забезпечити стабільність руху грошових коштів.

До елементів негативного грошового потоку у результаті операційної діяльності включають видатки на оплату сировини та матеріалів, оплату заробітної плати, соціальних заходів, податків та зборів, попередньої оплати тощо.

Структура негативного грошового потоку від операційної діяльності наведена у табл. 3.7.

Таблиця 3.7 - Динаміка негативного грошового потоку від операційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» за 2021-2023 рр.

Показники	Роки			Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Витрачання на оплату:	-29108378	-23358546	-28409099	-19,75	21,62
— товарів (робіт, послуг)					
— праці	-776 361	-944 039	-907 882	21,60	-3,83
— відрахувань на соціальні заходи	-389 609	-406 049	-203 311	4,22	-49,93
— зобов'язань з податків і зборів	-1 576 317	-1 256 672	-1 468 844	-20,28	16,88
— зобов'язань з податку на додану вартість	-885 536	-741 034	-932 267	-16,32	25,81
— зобов'язань з інших податків і зборів	-690 781	-515 638	-536 577	-25,35	4,06
— авансів	-1 325 400	-1 187 239	-1 548 341	-10,42	30,42
Інші витрачання	-3 880	-4 680	-2 152	20,62	-54,02
Разом витрачання	-33179945	-27157225	-32539629	-18,15	19,82

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [33-34]

У результаті проведеного аналізу було виявлено наступні моменти:

— протягом 2022 року було знижено видатки на купівлю товарів на 19,75 %. Такі зміни говорять про оптимізацію процесу закупівлі. Проте, в 2023 році такі витрати підвищились більш ніж на 21 % у зв'язку з підвищенням цін чи збільшенням кількості закупівель;

— протягом 2022 року було підвищено суму видатків на оплату праці на 21,6 %, але у 2023 році ця сума зменшилась на 3,83% у зв'язку з оптимізацією штату;

— у 2022 році витрати на оплату податків та зборів знизилися, проте у 2023 році підвищились на 41,68%. Це може бути пов'язано із законодавчими змінами чи збільшенням рівня основної діяльності підприємства;

— протягом 2022 року інші витрати збільшилися на 20,62%, проте наступного року знизились більш ніж на половину. Це в свою чергу говорить про поліпшення в управлінні видатками.

Таким чином, у 2022 році витрачання грошових коштів у результаті операційної діяльності зменшилося на 18,15%, проте у 2023 році зросли на 19,82%. Тому, досліджуваному підприємству варто продовжувати оптимізацію управління видатками. Пропозиції для оптимізації наведено у табл. 3.8

Таблиця 3.8 - Пропозиції щодо оптимізації управління негативним грошовим потоком від операційної діяльності в ТОВ “МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА”

Категорія витрат операційної діяльності	Пропозиції з оптимізації негативного грошового потоку
Витрати на оплату товарів (робіт, послуг)	Провести оптимізацію процесу закупівель, яка передбачає детальний аналіз видатків на товари та послуги, пошук можливостей для скорочення витрат. Доцільно впровадити ефективні стратегії закупівель, зокрема переглянути умови співпраці з постачальниками з метою отримання відстрочок платежів або більш вигідних умов.
Витрати на оплату праці	Забезпечити ефективне управління кадрами, зокрема шукати баланс між скороченням чисельності персоналу та підтриманням належного рівня мотивації працівників. Варто врахувати зміну витрат на оплату праці в 2022 і 2023 роках, аби уникнути ризиків, пов'язаних із недостатньою залученістю персоналу.
Витрати на соціальні відрахування, податки та збори	Оптимізувати управління податковими та соціальними зобов'язаннями, звертаючи увагу на мінімізацію податкового навантаження. Для цього доцільно залучати кваліфікованих фахівців з податкового консалтингу та активно використовувати можливості податкового планування.
Інші витрати	Підтримувати ефективний контроль за непрямими витратами, враховуючи їх скорочення у 2023 році. Продовжувати моніторинг цих витрат, аби запобігти їхньому необґрунтованому зростанню у майбутніх періодах.

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 3.7

Для зменшення значних коливань у витратах необхідно запровадити систему постійного фінансового планування. Це дозволить ефективніше розподіляти грошові потоки та своєчасно реагувати на зміни ринкових умов. Також підприємству варто розглянути можливість укладення довгострокових контрактів із контрагентами, що сприятиме скороченню витрат і стабілізації цін.

Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності розраховується на основі співвідношення позитивних і негативних потоків.

До позитивних потоків належать надходження коштів, отримані внаслідок реалізації фінансових інвестицій і необоротних активів, отримання відсотків,

дивідендів, а також повернення позик та погашення банківських кредитів.

До негативних потоків відносять витрати на придбання фінансових інвестицій і необоротних активів, виплати за деривативами, надання позик та придбання дочірніх компаній.

У ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» у період 2021–2023 років основна частина чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності формувалася за рахунок операцій з необоротними активами. Детальна інформація наведена в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 — Динаміка грошових потоків від інвестиційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021–2023 роки, тис. грн..

Показник	Роки			Відхилення Відносне	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Надходження від:					
— реалізації необоротних активів	3 399	6 580	5 703	93,59	-13,33
— інших видів інвестиційної діяльності	—	—	—	—	—
Разом надходжень	3 399	6 580	5 703	93,59	-13,33
Витрачання на:					
— придбання необоротних активів	-129 818	-88 118	-353 785	-32,12	301,49
— інші види інвестиційної діяльності	—	—	—	—	—
Разом витрачань	-129 818	-88 118	-353 785	-32,12	301,49
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-126 419	-81 538	-348 082	-35,50	326,90

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [33-34]

Проаналізувавши грошовий потік від інвестиційної діяльності можна зробити наступні висновки:

— протягом 2021 р. надходження грошових коштів від реалізації необоротних активів склали 3 399 тис. грн., протягом 2022 р. надходження підвищилися до 6 580 тис. грн, проте у 2023 році вони зменшилися на 13,33 %;

— інші джерела надходження грошових коштів відсутні, це говорить про недостатню інвестиційну діяльність;

— ключові джерела видатків пов'язані з купівлею необоротних активів,

що протягом 2023 року підвищилися на 301,49 % при порівнянні з даними за 2022р. Це в свою чергу говорить про суттєве розширення виробничого процесу.

Чистий грошовий потік у результаті інвестиційної діяльності був від'ємним упродовж усіх трьох років. Це пов'язано з тим, що витрати суттєво перевищують надходження. Тому, підприємству необхідно проводити оптимізацію управління грошовими потоками. Пропозиції до цього наведено у табл. 3.10

Таблиця 3.10 - Пропозиції щодо оптимізації управління грошовим потоком від інвестиційної діяльності в ТОВ "МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА"

Пропозиція	Розшифровка пропозиції щодо оптимізації управління грошовим потоком від інвестиційної діяльності
Оптимізація інвестиційної стратегії	У зв'язку з високими інвестиційними витратами підприємству необхідно переглянути свою інвестиційну стратегію та зосередити свою увагу на активах, що можуть забезпечити найвищу рентабельність у короткостроковий період; Доцільно припинити суттєві інвестиції та оптимізувати наявні активи з метою збільшення їх ефективності.
Диверсифікація інвестиційних джерел	Враховуючи той факт, що надходження коштів були лише внаслідок реалізації необоротних активів, варто диверсифікувати доходи.
Підвищення ефективності управління активами	Необхідно на регулярній основі здійснювати аудит необоротних активів, з метою виявлення серед них найменш ефективних. Це дозволить зменшити суму видатків для їх утримання.
Контроль за інвестиційними витратами	Збільшення суми витрат у 2023 році вимагає постійного контролю над проектами. Рекомендовано впровадити систему пріоретизування інвестиційних витрат з метою уникнення ситуацій нестачі запланованого бюджету.
Аналіз рентабельності інвестицій	З метою забезпечення сталого розвитку на підприємстві необхідно постійно здійснювати аналіз рентабельності інвестицій, для підтвердження того, що проінвестовані кошти приносять прибуток чи сприяють подальшому розвитку.

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 3.9

Впровадження вищенаведених пропозицій дасть змогу поліпшити інвестиційну діяльність підприємства, знизити негативний грошовий потік від інвестиційної діяльності та забезпечити подальшу стабільність.

Чистий грошовий потік від фінансової діяльності складається з позитивного та негативного потоку. До позитивного потоку відносять надходження від власного капіталу, отриманих позик, реалізації часток у дочірніх

підприємствах та інші доходи. До негативного потоку відносять витрати на викуп акцій, погашення позик, виплату дивідендів та інші витрати.

У ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки чистий грошовий потік загалом пов'язаний з надходженням та погашенням позик. Структуру грошового потоку від фінансової діяльності наведено у табл. 3.11

Таблиця 3.11 - Динаміка грошового потоку від фінансової діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показник	Роки			Відхилення відносно	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Надходження від:					
— отримання позик	5095666	324282	0	- 93,64	- 100,00
Разом надходжень	5 095 666	324 282	0	- 93,64	- 100,00
Витрачання на:					
- погашення позик	-6267839	-	-	- 100,00	
- відсотків	-269 351	-31 539	-118 735	- 88,29	276,47
Разом витрачань	- 6537190	-31539	-118735	-99,52	276,47
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	- 1441524	292743	-118735	- 120,31	- 140,56

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [33-34]

Проаналізувавши структуру грошового потоку від фінансової діяльності можна зробити наступні висновки:

— протягом 2021 року підприємство отримало значні надходження від позик, проте у 2022 році ця сума суттєво зменшилася, у 2023 надходження від позик взагалі відсутні. Це говорить про зниження рівня залежності від джерел зовнішнього фінансування;

— протягом 2021 року підприємство активно виплачувало позики, але у 2022 та 2023 році видатків на погашення позик не було. Це могло бути спричинено закриттям більшої кількості позик протягом попередніх періодів;

— витрати на сплату відсотків зросли у 2023 році порівняно з 2022. Це може свідчити про зростання боргового навантаження.

Для поліпшення поточної ситуації підприємству необхідно продовжувати оптимізацію фінансової діяльності.

Пропозиції до поліпшення наведено у табл. 3.12.

Таблиця 3.12 - Рекомендації щодо вдосконалення управління грошовими потоками від фінансової діяльності в ТОВ “МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА”

Пропозиція	Опис рекомендації з оптимізації грошових потоків від фінансової діяльності
Оптимізація фінансування через залучення позик	Провести глибокий аналіз ринку кредитних продуктів з метою вибору вигідніших умов фінансування. У разі недостатньої ефективності поточної кредитної політики — переглянути стратегію залучення позик.
Зменшення витрат на сплату відсотків	Вести переговори з кредитними установами щодо зниження відсоткових ставок або отримання можливості рефінансування на вигідніших умовах. Вивчити шляхи для реструктуризації існуючих боргів.
Оптимізація управління активами	Розглянути ефективність поточних фінансових інвестицій та дивідендної політики для забезпечення додаткових доходів і зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування.
Управління грошовими потоками	Посилити контроль над грошовими потоками, впровадити планування фінансів для точнішого моніторингу витрат і мінімізації фінансових ризиків.
Диверсифікація джерел фінансування	Проаналізувати можливості розширення джерел фінансування, включаючи не лише позики, а й альтернативні форми, такі як випуск корпоративних облігацій чи залучення зовнішніх інвесторів.

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 3.11

Впровадження вищенаведених заходів, дасть змогу підвищити ефективність застосування фінансових ресурсів та зменшити вартість залучення додаткових коштів.

Загалом, це дозволить покращити фінансовий стан підприємства та оптимізує його грошові потоки.

3.2. Формування інформаційного забезпечення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві

У процесі управління чистим грошовим потоком суб'єкта господарювання необхідно застосовувати якісні та надійні джерела інформації.

Для комплексної оцінки грошових потоків бухгалтерам-аналітикам необхідно мати постійний доступ до найактуальніших даних. Тобто, доцільно створити повноцінну систему інформаційного забезпечення, що охоплює всі елементи роботи з грошовими потоками. До цієї системи варто включити первинні документи, внутрішні управлінські звіти, звіти окремих підрозділів, а також фінансову звітність.

Наприклад, після завершення звітного періоду доцільно провести коефіцієнтний аналіз, джерелом даних для якого виступають фінансові звіти. Такий аналіз є важливим етапом фінансового менеджменту тому, що він є інструментом для дослідження їх ліквідності, рентабельності та ефективності. Коефіцієнтний аналіз наведено у табл. 3.13

Таблиця 3.13 - Коефіцієнтний аналіз грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» впродовж 2021-2023 рр.

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,01	-0,01	0,05
Коефіцієнт рентабельності грошового потоку	2,83	2,07	-0,23
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,01	0,99	1,05

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [33-34]

Коефіцієнт ефективності грошового потоку відображає, якою мірою потік коштів від основної діяльності підприємства покриває його витрати. З таблиці бачимо, що коефіцієнт у 2022 році набув від'ємного значення. Це говорить про зниження рівня ліквідності того року. Проте вже наступного року значення цього показника суттєво зросло, порівнюючи його з 2021 роком [41].

Показник коефіцієнта рентабельності грошового потоку знижувалося впродовж 2021-2023 років. Це пов'язано зі збитковістю [42].

Коефіцієнт ліквідності відображає ступінь достатності грошових

надходжень для покриття витрат. Референтне значення цього показника складає понад 1. З наведеної таблиці бачимо, що значення показників для 2021 та 2023 року відповідають нормативним. Це означає, що надходжень грошових коштів було достатньо для покриття витрат. Однак протягом 2022 року прослідковувалися зменшення показників, що було спричинено негативним грошовим потоком [43].

Бухгалтери, аналітики, фінансові менеджери мають змогу здійснювати прогноз грошових потоків завдяки впровадженню внутрішніх звітів.

Саме тому, для більш ефективної роботи з грошовими потоками варто формувати внутрішні звіти, що детально відображають позитивні та негативні грошові потоки у результаті конкретних видів діяльності.

Важливість цих звітів полягає у тому, що вони є надійним джерелом інформації для прийняття управлінських рішень щодо роботи з грошовими коштами.

Внутрішньогосподарські звіти можуть застосовуватись не лише для моніторингу поточного стану, а й для здійснення прогнозу майбутніх грошових потоків. Це дозволить кращим чином розпоряджатися фінансовими ресурсами підприємства, зокрема допоможе уникнути потенційних касових розривів.

Додаток Б - Г

Іншим інструментом управління рухом грошових коштів виступає дослідження збалансованості грошових потоків. Адже для забезпечення безперервної діяльності підприємства важливо уникати не лише дефіциту, а й надлишку грошових ресурсів.

За нестачі коштів, підприємство зазнає втрат у платоспроможності. Це в свою чергу може призвести до зменшення ліквідності його активів, зростання заборгованості перед партнерами, внаслідок цього зростає тривалість періоду виробничого циклу.

Якщо для підприємства властивий надлишок коштів, то з часом під впливом інфляції відбудеться їх знецінення.

Крім цього підприємство втрачає потенційні доходи, оскільки ці кошти

могли бути залучені для розширення виробничого процесу [44, с. 239]

Динаміку синхронізації грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» впродовж 2021-2023 рр. наведено на рис. 3.1.

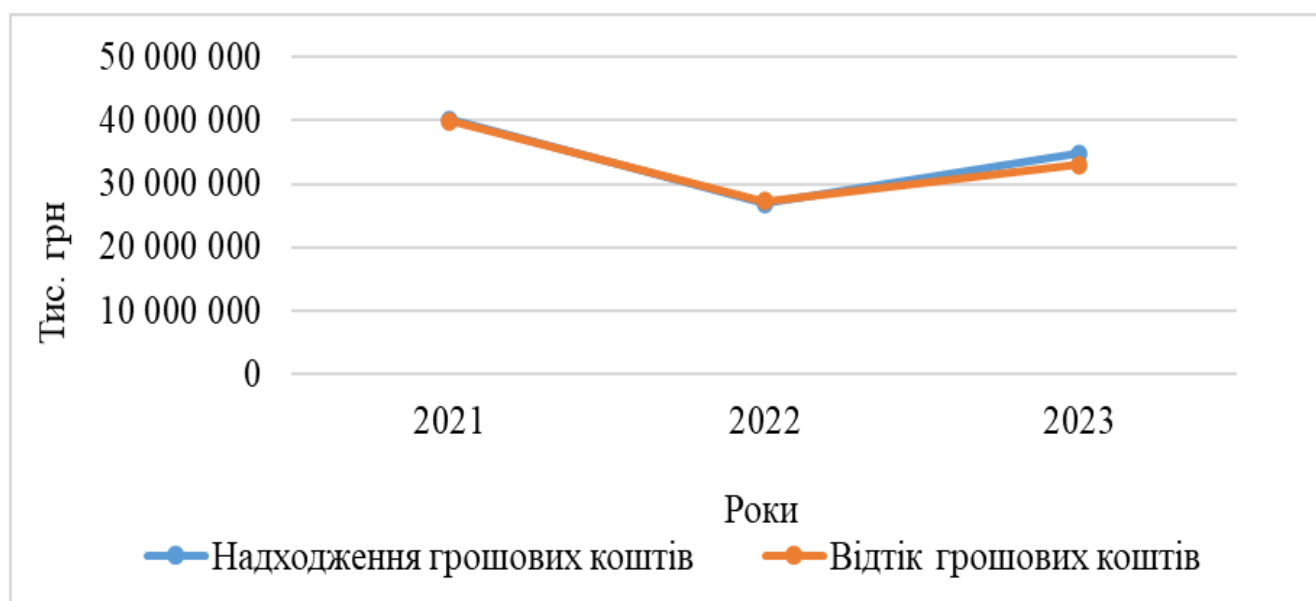

Рисунок 3.1 - Динаміка синхронізації грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021–2023 рр.

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі таблиці 3.13

На рисунку бачимо, що грошові потоки суб'єкта господарювання були синхронізовані протягом 2021 та 2022 року. Проте, уже в 2023 році сума грошових надходжень перевищила видатки на 5,5%.

Враховуючи цю розбіжність варто змінити підхід до роботи з позитивним грошовим потоком. Як один з можливих варіантів, у цьому випадку надлишкові кошти можуть бути проінвестовані в розширення діяльності підприємства.

Враховуючи, що застосування описаних вище інструментів контролю та оптимізації грошових потоків є доволі трудомістким процесом, його необхідно автоматизувати. Завдяки цьому процес оптимізації роботи з грошовими коштами та їх потоками стане більш ефективним.

Отже, раціональне та високоефективне управління грошовими потоками дозволить фінансовим спеціалістам прогнозувати чистий грошовий потік протягом звітного періоду.

Це дасть змогу уникнути кризових ситуацій, а також надлишку коштів.

3.3. Моделювання інформаційного забезпечення управління грошовими потоками

Процес роботи з грошовими потоками на підприємстві включає впровадження комплексу заходів. До них відносять документування господарських операцій, облік грошових коштів та їх еквівалентів, відображення грошових потоків у звітності, їх аналіз, планування та прогнозування.

Для прискорення цього трудомісткого процесу, а також для мінімізації людського фактору необхідно автоматизувати цей процес.

За умови повної автоматизації роботи та інтеграції програмного забезпечення фінансові менеджери зможуть приймати управлінські рішення базуючись на якнайбільшій кількості даних. Таким чином, скоротиться час обробку даних та на прийняття управлінських рішень [45, с. 10].

Основним джерелом надходжень коштів на будь якому підприємстві є операційна діяльність. Тому, ефективна робота з її грошовими потоками є надзвичайно важливою, оскільки вона охоплює всі повсякденні господарські операції.

Модель інформаційного забезпечення роботи з такими грошовими потоками включає в себе програмне забезпечення для автоматизації створення, обігу та зберігання первинних документів, обліку грошових ресурсів, систему клієнт-банк, а також програмні продукти для створення та подачі фінансової звітності до контролюючих органів.

Підтвердженням факту проведення господарської операції є належним чином оформлений первинний документ. Прискорити процес роботи з документами можна завдяки впровадження систем електронного документообігу. Наразі на ринку доступні наступні програмні продукти: М.Е.Дос, ВЧАСНО.ЕДО, FlyDос, Сота Вчасно та інші.

Кожна з цих систем має як переваги, так і недоліки. Тому, обираючи конкретний програмний продукт варто звертати увагу на такі характеристики, як

вартість пакету послуг, допустима кількість працівників, максимальна кількість документів. Також варто обирати систему ЕДО з якою можна працювати у хмаї без необхідності завантажувати ПЗ на персональні комп'ютери співробітників. Таким чином, у разі технічних несправностей чи інших критичних ситуацій працівник може відкрити програму з іншого пристрою та не втратить доступ до даних [46, с. 18].

До вибору автоматизованих програм для ведення обліку та подачі звітності потрібно віднестись дуже ретельно. Це пояснюється, що популярні колись програмні продукти наразі під санкціями РНБО. Крім цього, їх застосування несе ризик втрати чи витоку конфіденційної інформації, тому варто в роботі застосовувати вітчизняні чи зарубіжні програмні продукти.

Серед українських програм для ведення бухгалтерського обліку найпоширенішими є: Master: Бухгалтерія, Dilovod, iFin, Дебет Плюс, BOOKKEEPER. Також в Україні застосовують бізнес-застосунки SAP [47, с. 116].

Обирати ту чи іншу програму необхідно враховуючи розмір підприємства, його сферу діяльності, кількість працівників тощо.

Перевагою вибору українського програмного забезпечення є те, що воно розміщене на українських носіях, це забезпечує надійне зберігання інформації. Іншою суттєвою перевагою є те, що вони розроблені з урахуванням специфіки українського законодавства та містять темплейти необхідних документів.

Для великих підприємств застосування бізнес-інструментів SAP значно оптимізує роботу. Система SAP сформована з багатьох модулів, що інтегровані між собою в єдину систему. Зокрема система включає модулі планування ресурсів, управління доходами та витратами, взаємодії з клієнтами, управління персоналом тощо.

Ключовими перевагами SAP є те, що можливо відслідкувати транзакції від початку до кінця, фінансові менеджери отримують необхідну інформацію у режимі реального часу, адже усі підрозділи інтегровані в єдину систему. Недоліком є досить висока вартість впровадження системи, тому більшість українських підприємств застосовують декілька програмних продуктів

вітчизняного виробництва [48,с. 63].

Загалом модель інформаційного забезпечення управління грошовими потоками від операційної діяльності наведено на рис. 3.2

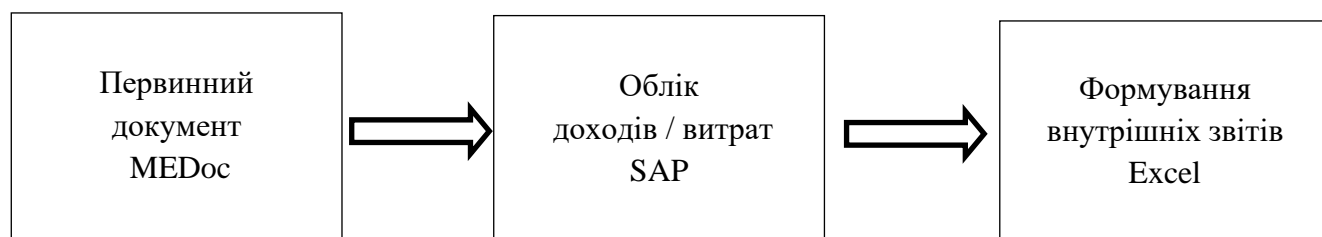

Рисунок 3.2 - Модель інформаційного забезпечення управління грошовими потоками від операційної діяльності

Джерело: сформовано автором

Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності включає в себе витрати на інвестування в довготривалі проекти, придбання чи реалізацію основних засобів.

Для ефективної роботи з такими грошовими потоками необхідно застосовувати програми для ведення бухгалтерського обліку, спеціальні фінансові калькулятори, систему бізнес-аналітики.

Облік господарських операцій, пов'язаних з інвестиціями ведуть в програмах автоматизації бухгалтерського обліку. Окремо варто зосередити увагу на інструментах бізнес-аналітики. Завдяки їх використанню значно спрощується процес моніторингу результатів інвестиційної діяльності. Такі системи візуалізувати дані.

Найпоширенішими системами бізнес-аналітики є Power BI та Tableau.

Обидві системи дають змогу візуалізувати дані. Для користувачів доступний широкий спектр доступних діаграм, таблиць, дашбордів. Враховуючи останні оновлення, ці системи стали ще більш схожими.

Проте, між ними наявні певні відмінності що можуть впливати на роботу. Оскільки Power BI був розроблений Microsoft, його буде легше інтегрувати у робочий простір, якщо підприємство використовує програмне забезпечення Office.

Окрім цього вартість Power BI є нижчою [49].

Для розрахунку таких фінансових показників як NPV, NRV найчастіше застосовують Excel або ж фінансові калькулятори. Засоби Microsoft дають змогу створювати повноцінні фінансові моделі, а також моделі інвестиційних проектів.

Зберігати вищеописані дані можна в хмарних сховищах Google чи Microsoft.

Загалом, процес управління грошовими потоками включає в себе інвестиційне планування, облік одержаних доходів та витрат, контроль ефективності вкладених фінансових ресурсів.

Схематично модель інформаційного забезпечення управління грошовими потоками від інвестиційної діяльності наведено на рис. 3.3.

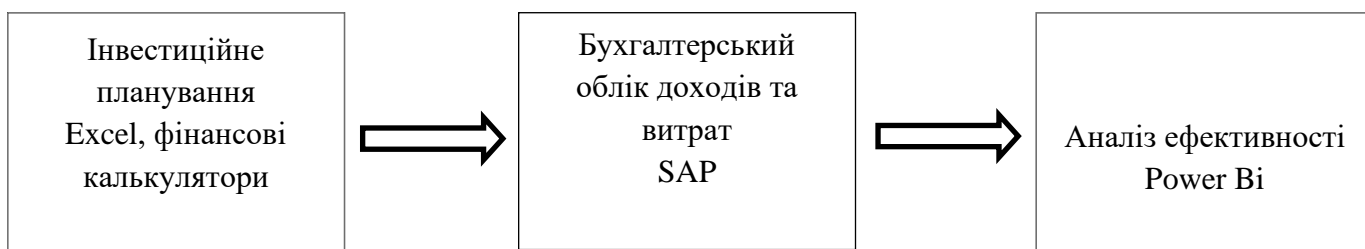

Рисунок 3.3 - Модель інформаційного забезпечення управління грошовими потоками від інвестиційної діяльності

Джерело: сформовано автором

До грошових потоків внаслідок фінансової діяльності відносять рух коштів у зв'язку зі змінами в капіталі, зокрема залученням позикових коштів.

Управління таким грошовим потоком включає в себе постійний контроль над джерелами додаткового фінансування та фінансовими зобов'язаннями. Ефективна робота над поліпшенням грошового потоку забезпечує фінансову стабільність, ліквідність та платоспроможність. Для повноцінної роботи з грошовими потоками застосовують програмні продукти Microsoft Office та автоматизовану облікову систему [50, с. 197].

Облік доходів та витрат ведуть в автоматизованій системі обліку.

Схематично, модель інформаційного забезпечення управління грошовим потоком у результаті фінансової діяльності наведено на рис. 3.4

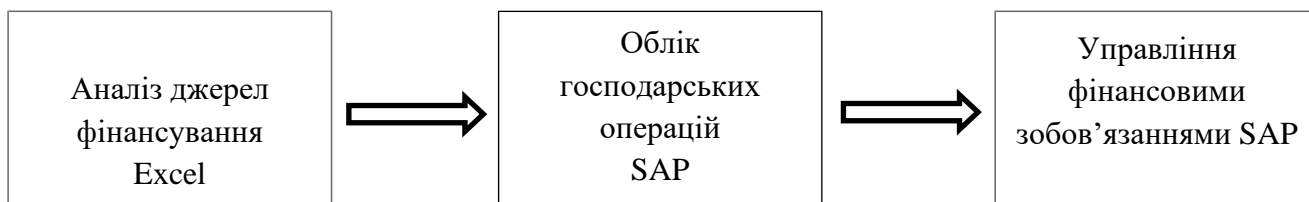

Рисунок 3.4 - Модель інформаційного забезпечення управління грошовим потоком у результаті фінансової діяльності

Джерело: сформовано автором

Загалом, модель облікового забезпечення ефективного управління грошовими потоками суб'єкта господарювання забезпечує комплексну роботу з грошовими потоками. Така модель включає джерела збору даних, системи автоматизації бухгалтерського обліку, системи бізнес-аналізу.

Отже, проведення заходів щодо поліпшення грошових потоків важливе для підприємства, адже від цього залежить його подальший розвиток.

До головних етапів управління відносять аналіз динаміки та структури, планування та синхронізацію грошових потоків.

Проведене дослідження грошових потоків від конкретних видів діяльності дозволило виявити основні проблеми та тенденції, які негативним чином впливають на фінансові ресурси підприємства.

Отже, необхідно зосередити увагу на впровадженні інструментів, що дають змогу синхронізувати позитивні та негативні грошові потоки. Зокрема, розробити заходи, що унеможливають появу надлишку грошових коштів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження теоретичних, методичних та організаційних засад облікового забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізації дозволило сформулювати наступні висновки.

1. Грошові кошти - це універсальна економічна форма, яка дає змогу здійснювати бухгалтерський облік вартості, обмін ресурсів, акумулювання вартості. Вчені у своїх працях визначають наступні функції грошей: міра вартості, засіб обігу, засіб нагромадження, засіб платежу, світові гроші. В умовах сучасного ринку успішне функціонування підприємств може бути здійснене лише за умови безперервного руху грошових коштів. З метою відображення цього процесу в науковій літературі все частіше застосовують поняття грошових потоків. Однак, уніфікованого підходу до трактування поняття грошових потоків не існує як серед зарубіжних, так і серед вітчизняних вчених. Ефективне управління грошовими потоками надзвичайно важливе, оскільки від цього залежить розвиток підприємства. З метою управління грошовими потоками на підприємстві, їх класифікують за певними ознаками: масштабом обслуговування господарської діяльності, видами господарської діяльності, напрямом руху грошових потоків, методом обчислення обсягу, методами розподілу в часі, безперервністю формування в розглянутому періоді, рівнем їх впливу на кінцевий результат діяльності, рівнем передбачуваності грошових потоків, характером грошового потоку по відношенню до підприємства.

2. Проведення господарських операцій з грошовими коштами законодавчо регулюється певними нормативно-правовими документами. Загалом можна виокремити 4 рівні врегулювання бухгалтерського обліку та звітності щодо руху та наявності грошових коштів підприємства: Міжнародні нормативно-правові акти, Національні нормативно-правові документи, підзаконні нормативно-правові акти, інструкції, положення державного рівня. До міжнародних нормативно-правових актів, що регулюють облік грошових потоків відносять МСБО 1 “Подання фінансової звітності”, МСБО 7 “Звіт про рух

грошових коштів”, МСБО 21 “Вплив змін валютних курсів”, МСБО 29 “Фінансова звітність в умовах гіперінфляції”. Національні нормативно-правові документи, що регулюють облік та ведення звітності щодо руху грошових коштів на підприємстві включають Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», НП(С)БО 22 «Вплив інфляції». Наступні рівні нормативно-правового регулювання забезпечують відображення операцій на рахунках та субрахунках бухгалтерського обліку у відповідності до чинної методології. До цих рівнів відносять Інструкцію про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні № 148, Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879, Наказ про облікові політику, робочий план рахунків.

3. Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення рівноваги на підприємстві. З цією метою застосовують різноманітні концепції (концепція підприємницького ризику, концепція грошового потоку, концепція грошового кругообігу, концепція вартості грошей у часі) та підходи (економічний, інституційний, вартісний, обліковий). На практиці, питання руху грошових коштів зачасти досліджується спеціалістами зі сфери корпоративних фінансів чи економістами. Вони в свою чергу не приділяють достатньо уваги обліковому аспекту управління. Вітчизняні науковці в свої працях наводять міжнародні методи роботи з грошовими потоками підприємства. Однак українська система обліку до них непристосована. Внаслідок цього, значну частку пропозицій неможливо імплементувати в практичній діяльності. Тому, гостро постає питання адаптації національної системи обліку для управління грошовими потоками.

4. Первинні документи підтверджують здійснення господарських операцій та виступають базою для ведення бухгалтерського обліку. Стосовно

документування грошових потоків, то згідно з їх класифікацією можна виділити документування вхідних та вихідних грошових потоків, а також документування готівкових та безготівкових грошових потоків. Документування готівкових грошових потоків здійснюють із застосуванням прибуткового та видаткового касового ордеру, журналу реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів, касової книги, книги обліку виданої та прийнятої старшим касиром грошей. Документування безготівкових грошових потоків здійснюють на основі платіжних інструкцій, чеків, векселів, акредитивів, банківських виписок. Документування грошових потоків є надзвичайно важливим в процесі бухгалтерського обліку, оскільки первинні документи є підтвердженням проведення господарської операції. Окрім цього своєчасне та точне документування дозволяє мінімізувати ризик появи помилок. Вірно оформлена документація виступає також інформаційною базою для аналізу, моніторингу та прогнозу грошових потоків.

5. Відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій регламентується Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій». Для обліку грошових потоків виділено третій клас рахунків. Аналітичний облік готівкових грошових потоків ведуть на рахунку 30 «Готівка». Особливістю бухгалтерського обліку іноземної валюти є те, що він ведеться в національній валюті. Це обумовлено вимогами до складання Звіту про фінансовий стан. При здійсненні готівкових розрахунків в іноземній валюті виникають курсові різниці тому, що змінюється курс валюти. Курсові різниці відображають як дохід чи витрати підприємства. В такому випадку залишок готівки в іноземній валюті на кінець звітного періоду перераховують із урахуванням офіційного курсу, встановленого НБУ. Результат такого перерахунку відносять до позитивних чи негативних курсових різниць. Інвентаризацію грошових коштів здійснюють не рідше ніж один раз на звітний квартал. Матеріальна відповідальність за збереження готівкових коштів покладають на касира підприємства. Синтетичний облік готівкових грошових

потоків ведуть в журналі-ордері №1. Аналітичний облік безготівкових грошових потоків здійснюють на рахунку 31 “Рахунки в банках”. Господарські операції на рахунку 31 “Рахунки в банках” здійснюють на основі банківських виписок та документів доданих до них. Синтетичний облік надходжень безготівкових грошових потоків реєструють у відомості 1.2, а витрачання – в журналі-ордері №1, розділ III. Для бухгалтерського обліку інших коштів застосовують рахунок 33 “Інші кошти”. Бухгалтерський облік векселів, що забезпечують заборгованість покупців та замовників за реалізовану їм продукцію, надані послуги та виконані роботи здійснюють на рахунку 34 “Короткострокові векселі одержані”. Бухгалтерський облік руху поточних фінансових інвестицій, а також еквівалентів грошових потоків ведуть на рахунку 35 “Поточні фінансові інвестиції”. Загалом облік грошових потоків є надзвичайно важливим для підприємства тому, що відображає їх рух та дозволяє здійснювати над контроль ним. Окрім цього, такі облікові дані виступають інформаційною базою для ведення управлінського обліку. Зокрема для підготовки звітності.

6. Дані про грошові кошти та їх потоки відображають у балансі та звіті про рух грошових коштів. Ці звіти взаємопов'язані та надають комплексне уявлення про фінансовий стан компанії. Баланс відображає лише залишок грошових коштів на певну дату. Для більш детального відображення грошових потоків впродовж певного періоду часу застосовують Звіт про рух грошових коштів. Варто зазначити, що відповідно з міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку до складання звіту про рух грошових коштів може бути застосовано прямий чи непрямий метод. Непрямим методом передбачено здійснення коригувань суми прибутку до оподаткування на статті витрат, що не призводять до витрачання або ж надходжень у межах операційної діяльності. У процесі складання звіту виключають негрошові операції, наприклад бартерні операції, одержання активів у результаті емісії акцій. Прямий метод є простішим, тому що для його складання застосовують уже підготовлені дані з Балансу, Звіту про сукупний дохід, а також реєстрів бухгалтерського обліку. Звіт про рух грошових коштів структурований належним чином, кожен його розділ є

джерелом цінної інформації для подальшого аналізу та прогнозу майбутнього грошового потоку у розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

7. Для аналізу доцільно досліджувати динаміку та структуру грошових потоків. Таке дослідження дозволяє виявити ключові проблеми та тенденції, що негативно впливають на ефективність управління фінансами.

8. Для комплексної оцінки грошових потоків бухгалтерам-аналітикам необхідно мати постійний доступ до найактуальніших даних. Тобто, доцільно створити повноцінну систему інформаційного забезпечення. Зокрема, розробка та впровадження форм Внутрішньогосподарських звітів про рух грошових коштів дозволяє підвищити точність планування фінансів.

9. З метою мінімізації впливу людського фактору необхідно автоматизувати процес управління грошовими потоками, створивши модель облікового забезпечення ефективного управління грошовими потоками. Така модель включає джерела збору даних, системи автоматизації бухгалтерського обліку, системи бізнес-аналізу.

Список використаних джерел

1. Бланк І.О. Управління грошовими потоками. 2-ге вид. перероб. і доп. Київ. Ніка-Центр. 2007. 752 с.
2. Тешева Л.В., Щербань О.Д.. Поняття грошового потоку підприємства. *Вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка і суспільство»*. 2017. № 10. С. 670 – 674.
3. Колісник О.П., Замогильна А. В., Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2018. №10. С. 60-65
4. Ясіновська І.Ф., Кольба Р.М. Шляхи підвищення ефективності системи управління грошовими потоками підприємства в умовах війни. *Видання «Молодий вчений»*. Серія «Економічні науки». 2023. № 11 С. 168 – 174
5. Литвин І.С. Іващенко А.І. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. *Журнал «Інвестиції: практика та досвід»*. Серія «Економічна наука». 2017. С. 51 -56
6. Кемарська Л.Г. Сальник А.В. Сутність та класифікація грошових коштів та грошових потоків підприємства. *Науково-практичний журнал «Регіональна економіка та управління»*. 2021. Вип. 4 (34). С. 53 -58
7. Бондарчук Н.В., Попелюк А.В. Економічна суть грошового потоку в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства. *Журнал «Ефективна економіка»*. 2017. № 1 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5406>
8. Юдіна С.В., Павленко І.В., Дробот А.С. Класифікація грошових потоків та їх вплив на фінансову стійкість підприємства. *Журнал «Інфраструктура ринку»*. Серія «Гроші, Фінанси і Кредит». 2020. Вип. 4. С. 257 – 261
9. Головка Т.В. Класифікація грошових потоків підприємств торгівлі. *Вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка та управління підприємств»*. 2016. Вип.2. С. 246 – 251

10. Стасій В.С. Особливості аналізу грошових потоків суб'єкта господарювання. *Збірник наукових праць студентів кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу Західноукраїнського національного університету*. 2018. Вип.1. С. 207 – 210
11. Попович О.В., Матківська Т.Я. Тлумачення поняття грошові потоки та їх класифікація. *Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право»* 2019. Вип. 5. С.23-27
12. Тютюнник С.В. Класифікація грошових потоків підприємства. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством»*. Збірник Полтавської державної аграрної академії. 2020. С. 152 -155
13. Урясьєв М.О., Волощук Л.О. Сутність та класифікація грошових потоків підприємства як об'єктів управління. *Тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах євроінтеграції»*. 2023 р. С. 139 – 143
14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-01_ukr19.pdf
15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів». URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_019.
16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 (МСБО 21) «Фінансові інструменти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text
17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 29 (МСБО 29) «Фінансові інструменти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_048#Text
18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 14.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

19. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 №2121-III. Дата оновлення: 08.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

20. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 №265/95-ВР. Дата оновлення: 10.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

21. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 03.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 05.12.2024).

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73. Дата оновлення: 07.11.2023 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 17.08.2000 р. № 193. Дата оновлення: 24.09.2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 19.03.2002 р. № 147. Дата оновлення: 20.09.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

25. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. Дата оновлення: 10.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

26. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: затв. Постановою Правління Національного банку України 29.12.2017

№ 148. Дата оновлення: 23.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

27. Положення інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. Дата оновлення: 26.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

28. Фесенко А., Матюха М. Нормативно-правове регулювання обліку операцій з грошовими коштами на підприємстві. *Студентський науковий журнал «UNIVERSUM»*. 2024. Вип. 13. С. 7–17.

29. Головка В., Безкоровайна О. Аналіз нормативно-правового регулювання обліку грошових коштів та потоків. *Журнал «Молодий вчений»* 2018. Вип. 2 (54). С. 691-694.

30. Чік М.Ю. Підходи до управління грошовими потоками та їх облікова інтерпретація. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2016. Вип. 1 (45). Т.2 С. 134 -139

31. Жмурко Ю.В. Облікове забезпечення управління грошовими потоками. *Журнал «Молодий вчений». Серія «Економічні науки»*. 2018. № 1 (53) С. 883 -887

32. Cash Conversion Cycle. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/accounting/cash-conversion-cycle/>

33. Фінансова звітність ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» за 2022 рік. URL: https://promotions.metro.ua/finansova_zvitnist_metro_2022/page/1?_gl=1*12v8vbs*local_ga*NjM0MTkwOTM2LjE3Mjc0NDM4NTY.*local_ga_QTSLSYDDZN*MTcyNzQ0Mzg1NS4xLjEuMTcyNzQ0MzkwNi45LjAuMA..*_gcl_au*NzgzNjA2NDk2LjE3Mjc0NDM4NTI

34. Фінансова звітність ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» за 2023 рік. URL: https://promotions.metro.ua/final-financialstatements_metro_ye23/page/1?_gl=1*уцуосг*local_ga*NjM0MTkwOTM2LjE3Mjc0NDM4NTY.*local_ga_QTSLSYDDZN*MTcyNzQ0Mzg1NS4xLjAuMTcyNzQ0Mzg1NS42MC4wLjA.*_gcl_au*NzgzNjA2NDk2LjE3Mjc0NDM4NTI

35. Корнева Н.О., Барабан Т.В. Системний підхід до управління грошовими потоками підприємств. *Журнал «Молодий вчений»*. Серія «Економічні науки». 2018. № 5 (57). С. 298 - 302

36. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. Дата оновлення: 28.12.2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

37. Логвиненко В. Форми міжнародних розрахунків та їх ефективність в ЗЕД УКРАЇНИ. *Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів. «Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях»* 2024. Т.2. С. 195 – 199

38. Акредитиви по Україні. URL: <https://privatbank.ua/business/akkreditivnoe-obsluzhivanie>

39. Волкодав Т.А., Сковородецька К.Р. *Проблеми та перспективи вексельного обороту в Україні. матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції*. 2024. Вип. 26. С. 30 – 34. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5248/>

40. Пойда-Носик Н. П., Гаврилко П.П. Методичні аспекти складання звітності про рух грошових коштів підприємства. *Журнал «Інвестиції: Практика та досвід»*. Серія «Економічна наука» 2018. № 5. С. 62 - 65

41. Скриль В.В. Планування грошових потоків підприємства. *Журнал «Ефективна економіка»* 2018. № 12. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/5818/1/82.pdf>

42. Бондаренко Л.П. Оцінювання достатності та ефективності використання грошових потоків підприємства на прикладі ПРАТ «Готель Дніпро». *Збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної наукової інтернет-конференції*. 2021. №59 С. 71 -73 URL: http://www.konferenciaonline.org.ua/data/downloads/file_1638481314.pdf#page=71

43. Стефанишин О., Магас Н. Дослідження суті, руху та ефективності грошового потоку підприємства. *Журнал «Економіка та суспільство»*. 2021. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-99>
44. Кошельок Г.В. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2020. Т. 63. № 2. С. 231–242
45. Плекан М.В. Переваги та недоліки програм автоматизації бухгалтерського обліку. *Журнал «Інвестиції: практика та досвід»*. Серія «Економічні науки». 2020. С. 10 -15
46. Ратинський В.В. Інформаційні технології в бухгалтерському обліку. Перспективи та проблеми. *Щомісячний інформаційно–аналітичний журнал «Економіка, Фінанси, Право»*. 2021. С. 17 – 21
47. Співак С. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку Електронне фахове видання «Соціально-економічні проблеми і держава» 2021. Вип. 2 (25). С. 113-119. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmpbo.pdf>
48. Кучміюва Т. С., Борян Л. О., Крайній В. О. Багатофункціональність програмного продукту SAP Business One та впровадження на підприємствах України. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2024. №46. С. 61-68 URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19195/2/kuchmiiova.pdf>
49. Корват О.В. Перспективи використання Microsoft Power BI у статистичному аналізі даних. URL:http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/24849/1/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B2%D0%B0%D1%82_%D0%A5%D0%94%D0%90%D0%A3_2020.pdf
50. Марусей Т. Використання програмних продуктів в автоматизації обліку. URL: <http://188.190.43.194:7980/jspui/bitstream/123456789/8509/1/%D0%A0%D0%A4%D0%92-21-195-198.pdf>
51. Бірюк О.Г., Чала К.Г. Оптимізація управління грошовими потоками підприємства. *International Scientific Journal “Internauka”*. Series: “Economic Sciences”. 2024. № 9. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-9-10319>

Додатки

Додаток А

Документування операцій з руху готівки в касі підприємства

Надходження грошових коштів		Витрачання грошових коштів	
джерело надходження	підтверджуючі документи	підстава для видачі	підтверджуючі документи
- з поточного або валютного рахунку	- корінець грошового чека	під звіт	наказ керівника, кошторис витрат на відрядження
- від покупців за реалізовану продукцію, від замовників за виконані роботи, надані послуги	- товарно-транспортна накладна, податкова накладна, акти виконаних робіт, відомість реалізації продукції, накладна	- на виплату заробітної плати	розрахунково-платіжна або платіжна відомість
- від підзвітних осіб	- звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт	- виплата лікарняних	розрахунково-платіжна або платіжна відомість, лікарняний листок
- повернення працівником позики	- кредитний договір	передача на рахунок в банку	квитанція банку, заява на переказ готівки, супровідна відомість
- від інших дебіторів	- претензія, цінні папери, договір оренди, ліцензійна угода	постачальникам і підрядникам	накладна, товарно-транспортна накладна, довіреність, акт виконаних робіт, рахунок
- внесок до статутного капіталу	- виписка із статуту, витяг з протоколу зборів акціонерів	видана працівникам позика	кредитний договір
- оприбуткування лишків грошей, виявлених при інвентаризації	- акт про результати інвентаризації наявних коштів		
			
Прибутковий касовий ордер		Видатковий касовий ордер	

Обов'язкові реквізити	
<ul style="list-style-type: none"> - назва підприємства; - ідентифікаційний код ЄДРПОУ; - номер документа; - дата складання; - кореспондуючий рахунок; - суму готівки, на яку оформляється ордер; 	
- від кого прийнято готівку;	- кому надано готівку
<ul style="list-style-type: none"> - підстава для проведення господарської операції - суму гривень прописом, копійки – цифрами; - додаткові документи; 	
підписи головного бухгалтера і касира	- підписи головного бухгалтера, касира, керівника підприємства
	- назва, номер, дату і місце видачі документа, на підставі якого проведено виплату готівки

Додаток Б

**Внутрішньогосподарський звіт
ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна»
про надходження та витрачання грошових коштів
в результаті операційної діяльності
за вересень 2024 р.**

(тис. грн.)

Код рядка	Канали надходження і витрачання грошових коштів	За планом		Фактично	
		за місяць	з початку року	за місяць	з початку року
3000	Надходження від:				
	– реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2900000	28000000	2887871,92	25990847,25
3005	– повернення податків і зборів	0	0	0	0
3006	<i>у тому числі ПДВ</i>	0	0	0	0
3010	– цільового фінансування	0	0	0	0
3011	<i>отримання субсидій, дотацій</i>	0	0	0	0
3015	– надходження авансів від покупців і замовників	500	6000	637,33	5 736,00
3020	– повернення авансів	0	0	0	0
3025	– відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	5 200	47 000	5 290,92	47 618,25
3035	– боржників неустойки (штрафів, пені)	0	0	18,67	168,00
3040	– операційної оренди	6 500	58 550	6 500	58 550,00
3045	– отримання роялті, авторських винагород	0	0	0	0
3050	– страхових премій	0	0	0	0
3055	– фінансових установ від повернення позик	0	0	0	0
3095	Інші надходження	1000	8500	906	8 159,25
	Разом надходжень	2913200	28120050	2901224,84	26111078,75
3100	Витрачання на оплату:				
	– товарів (робіт, послуг)	23000000	21500000	2367424,92	21306824,25
3105	– праці	75 000	690 000	75 656,83	680 911,50
3110	– відрахувань на соціальні заходи	17 000	155 000	16 942,58	152 483,25
3115	– зобов'язань з податків і зборів	123 000	1 100 000	122 403,67	1 101 633,00
3116	<i>зобов'язань з податку на прибуток</i>	0	0	0	0
3117	<i>зобов'язань з ПДВ</i>	78 000	700 000	77 688,92	699 200,25
3118	<i>зобов'язань з інших податків і зборів</i>	45 000	405 000	44 714,75	402 432,75
3135	– авансів	130 000	1 200 000	129 028,42	1 161 255,75
3140	– повернення авансів	0	0	0	0
3145	– цільових внесків	0	0	0	0
3150	– зобов'язань за страховими контр-ми	0	0	0	0
3155	– фінансових установ на надання позик	0	0	0	0
3190	Інші витрачання	200	1 800	179,33	1 614,00
	Разом витрачань	23468200	25751800,00	2834039,42	25506354,75
3195	Чистий рух коштів від операційної діяльності	-20555000	2368200	67185,42	604724,00
Головний бухгалтер Звіт підготував		<i>Міщенко Шевченко</i>	Міщенко Н.Г. Шевченко А.В		

Джерело: розроблено автором

Додаток В

**Внутрішньогосподарський звіт
ТОВ “МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА”
про надходження та витрачання грошових коштів
в результаті інвестиційної діяльності
за вересень 2023 р.**

(тис. грн.)

Код рядка	Канали надходження і витрачання грошових коштів	За планом		Фактично	
		за місяць	з початку року	за місяць	з початку року
	Надходження від:				
3200	– реалізації фінансових інвестицій	0	0	0	0
3205	– реалізації необоротних активів	0	5703	0	5703
3215	– отриманих відсотків	0	0	0	0
3220	– отриманих дивідендів	0	0	0	0
3225	– від деривативів	0	0	0	0
3230	– від погашення позик	0	0	0	0
3235	– від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0	0	0	0
	–				
	–				
3250	Інші надходження	0	0	0	0
3251					
3252					
	Разом надходжень	0	5703	0	5703
	Витрачання на:				
3255	– придбання фінансових інвестицій	0	0	0	0
3260	– придбання необоротних активів	40 000	270 000	- 39 309,44	- 265 338,75
3270	– виплати за деривативами	0	0	0	0
3275	– витрачання на надання позик	0	0	0	0
3280	– витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0	0	0	0
3290	Інші платежі				
	Разом витрачань	40 000	270 000	- 39 309,44	- 265 338,75
3295	Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-40 000	-264 297	- 39 309,44	- 259 635,75
Головний бухгалтер		<i>Міщенко</i>		Міщенко Н.Г.	
Звіт підготував		<i>Шевченко</i>		Шевченко А.В.	

Джерело: розроблено автором

Додаток Г

**Внутрішньогосподарський звіт
ТОВ “МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА”
про надходження та витрачання грошових коштів
в результаті фінансової діяльності*
за вересень 2023 р.**

(тис. грн.)

Код рядка	Канали надходження і витрачання грошових коштів	За планом		Фактично	
		за місяць	з початку року	за місяць	з початку року
	Надходження від:				
3300	– власного капіталу	0	0	0	0
3305	– отримання позик	0	0	0	0
3310	– надходження від продажу частки в дочірнього підприємстві	0	0	0	0
	–				
	–				
3340	Інші надходження	0	0	0	0
3341					
3342					
	Разом надходжень	0	0	0	0
	Витрачання на:				
3345	– викуп власних акцій	0	0	0	0
3350	– погашення позик	0	0	0	0
3355	– сплату дивідендів	0	0	0	0
3360	– відсотків	10 000	90 000	- 9 894,58	89 051,25
3365	– сплату заборгованості з фінансової оренди	0	0	0	0
3370	– придбання частки в дочірнього підприємстві	0	0	0	0
3375	– виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	0	0	0	0
3390	Інші платежі	0	0	0	0
3391					
3392	Разом витрачань	10 000	90 000	- 9 894,58	- 89 051,25
3395	Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-10 000	-90 000	- 9 894,58	- 89 051,25
Головний бухгалтер		<i>Міщенко</i>		Міщенко Н.Г.	
Звіт підготував		<i>Шевченко</i>		Шевченко А.В.	

Джерело: розроблено автором

Облік і оподаткування

УДК 658

Бірюк Олена Григорівна

кандидат економічних наук, доцент,

професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Biriuk Olena

PhD in Economics, Associate Professor,

Professor of the Department of Accounting and Consulting

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ORCID: 0000-0001-6784-3035

Чала Катерина Геннадіївна

магістрантка ОПП «Облік і аудит»

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Chala Kateryna

Master's Student in the Educational Program "Accounting and Audit"

at the second (Master's) Level of higher Education

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

ПІДПРИЄМСТВА

OPTIMIZATION OF CASH FLOW MANAGEMENT FOR ENTERPRISES

Анотація. Вступ. Ефективне управління грошовими потоками є ключовим для стабільності підприємства в сучасній ринковій економіці. Проблеми щодо нерівномірності надходжень і витрат грошових потоків

призводять до дефіциту ліквідності, підвищенню фінансових ризиків, загрози банкрутства та вимагають оптимізації управління грошовими потоками з метою мінімізації ризиків й підвищення рентабельності підприємства. До основних проблем в переважній більшості відносять відсутність регулярного моніторингу, брак кваліфікованих кадрів та неефективність звітності, що впливає на ускладнення управління грошовими потоками.

Мета. Основною метою дослідження є систематизація існуючих підходів і розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації управління грошовими потоками підприємства.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правові акти у сфері регулювання грошових потоків; 2) праці зарубіжних і вітчизняних науковців, які містять результати досліджень щодо ефективного управління грошовими потоками суб'єктів господарювання; 3) джерела інформації для здійснення аналізу грошових потоків (фінансові звіти підприємства). У статті використовувались різні методи аналізу, включаючи порівняльний та систематичний аналіз, моделювання та практичні рекомендації, спрямовані на покращення фінансового стану підприємств.

Результати. Обґрунтовано, що основними факторами, які впливають на ефективність управління грошовими потоками, є прогнозування грошових надходжень і витрат, а також своєчасне коригування фінансових планів. З'ясовано, що оптимізація процесів збору та аналізу інформації про грошові потоки підвищує точність прогнозування та ефективність фінансового управління. Для покращення ситуації для підприємства, що досліджувалося розроблено ряд практичних рекомендацій, серед яких: оптимізація операційної діяльності (підвищення ефективності виробничих процесів та управління фінансовими зобов'язаннями), перегляд інвестиційної політики, а також зменшення витрат на фінансову діяльність через оптимізацію боргового

навантаження. Розроблено рекомендації щодо впровадження внутрішніх управлінських звітів, що дозволяють моніторити реальні грошові потоки, виявляти відхилення від плану та оперативно реагувати на фінансові ризики. Впровадження внутрішньогосподарських звітів про рух грошових коштів у розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності сприятиме підвищенню прозорості фінансового планування та допоможе покращити прогнозування майбутніх грошових потоків. Запропоновані заходи дозволять підвищити фінансову стабільність підприємства, зменшити фінансові ризики та сприяти його сталому розвитку.

Перспективи. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методів для синхронізації грошових потоків та заходів, спрямованих на уникнення надлишку або дефіциту грошових коштів, що сприятиме довгостроковій фінансовій стійкості підприємства.

Ключові слова: грошові потоки, управління грошовими потоками, фінансова стабільність, мінімізація ризиків, оптимізація, підприємство, внутрішньогосподарська звітність.

Summary. *Introduction.* Effective cash flow management is crucial for the stability of an enterprise in today's market economy. Issues related to the unevenness of cash inflows and outflows lead to liquidity shortages, increased financial risks, and the threat of bankruptcy, necessitating the optimization of cash flow management to minimize risks and increase profitability. The main challenges include the lack of regular monitoring, a shortage of qualified personnel, and inefficiencies in reporting, which complicate cash flow management.

Purpose. The main goal of the research is to systematize existing approaches and develop practical recommendations for optimizing cash flow management for enterprises.

Materials and methods. The research materials include: 1) regulatory acts governing cash flow regulation; 2) works by foreign and domestic scholars containing research results on effective cash flow management for businesses; 3) sources of information for cash flow analysis (company financial reports). The article employs various analysis methods, including comparative and systematic analysis, modeling, and practical recommendations to improve enterprises' financial condition.

Results. **It has been substantiated that the key factors affecting the effectiveness of cash flow management are cash inflow and outflow forecasting, as well as timely adjustments to financial plans.** It has been determined that optimizing the processes of collecting and analyzing cash flow information improves forecasting accuracy and financial management's effectiveness. A set of practical recommendations has been developed for the enterprise under study, including: optimizing operational activities (improving the efficiency of production processes and managing financial obligations), revising investment policies, and reducing financial activity costs by optimizing debt load. Recommendations for implementing internal management reports have been developed, allowing for the monitoring of actual cash flows, the identification of deviations from the plan, and the prompt response to financial risks. Implementing internal cash flow reports for operational, investment, and financial activities will enhance financial planning transparency and help improve future cash flow forecasting. The proposed measures will improve the enterprise's financial stability, reduce financial risks, and contribute to its sustainable development.

Discussion. The prospects for further research lie in the development of methods for synchronizing cash flows and measures aimed at avoiding cash surpluses or shortages, which will contribute to the long-term financial stability of the enterprise.

Key words: *cash flows, cash flow management, financial stability, risk minimization, optimization, enterprise, internal reporting.*

Постановка проблеми. Ефективне управління грошовими потоками є критичним фактором стабільного функціонування та розвитку підприємства в умовах сучасної ринкової економіки. Грошові потоки підприємства відображають як його здатність генерувати прибуток, так і забезпечувати безперервність господарської діяльності. Проте на багатьох підприємствах спостерігаються проблеми з нерівномірністю грошових надходжень та витрат, що призводить до дефіциту ліквідності, підвищення фінансових ризиків та загрози банкрутства. Необхідність забезпечення балансу між надходженнями і витратами підприємства з метою мінімізації ризиків, пов'язаних з ліквідністю, та підвищення рентабельності діяльності підприємства обумовлює актуальність дослідження щодо оптимізації управління грошовими потоками підприємства.

До ключових чинників, що зумовлюють низький рівень ефективності управління грошовими потоками відносять відсутність регулярного моніторингу грошових потоків протягом звітного періоду, нестача досвідчених і висококваліфікованих спеціалістів, відсутність чи неефективність внутрішньогосподарської та управлінської звітності, що в свою чергу впливає на недостатність облікового забезпечення управління грошовими потоками. Тому, система оптимізації управління грошовими потоками підприємства потребує подальшого дослідження та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, організаційні, методичні аспекти та принципи управління грошовими потоками досліджували вчені, серед яких І. Бланк [1], Н. Барабаш [2], О. Загородна [3], Н. Никонович [2], Н. Перловська [4], В. Серединська [3] та інші. В своїх

дослідженнях науковці охопили значний спектр питань щодо теорії, методики, векторів удосконалення управління грошовими потоками.

Крім того в останні роки українські науковці значно приділяли увагу в своїх дослідженнях питанням, що пов'язані із оптимізацією управління грошовими потоками підприємств. Вони розглядали як теоретичні основи, так і прикладні моделі, що дозволяють підвищити ефективність управління грошовими потоками на підприємствах в умовах нестабільної економіки. В своїх працях науковці приділяли увагу дослідженням щодо: 1) застосування платіжного календаря як важливого інструменту при структуруванні грошових потоків – Голинський Ю., Луців Л., Шпаргала Д. [5]; 2) оцінювання ефективності управління грошовими потоками підприємства на основі методів факторного аналізу – Кошельок Г. [6] та з використанням статистичних показників – Роганова Г. [7]; 3) оптимізації системи управління грошовими потоками для досягнення сталого розвитку і прибутковості – Жовна О.М., Риженко Д.С. [8], а у кризових умовах – Ясіновська, І., Кольба, Р. [9]; ефективності управління грошовими потоками враховуючи різні галузеві особливості – Налукова Н., Куліна Г., Ясіновська І., Кольба Р. [10], а також Єрмошкіна О.В. [11]. Ці дослідження є важливими як для теоретичного розвитку фінансового менеджменту, так і для практичного застосування на підприємствах, що прагнуть підвищити свою ефективність в умовах нестабільності та швидких змін на ринку.

Мета статті. Незважаючи на існуючі наукові розробки у сфері фінансового менеджменту, проблема формування ефективної системи управління грошовими потоками потребує подальшого вивчення, зокрема в контексті забезпечення стабільного функціонування підприємства шляхом здійснення раціонального управління такими потоками. Враховуючи це, метою дослідження є систематизація існуючих теоретичних підходів та

розробка практичних рекомендацій з оптимізації управління грошовими потоками підприємств. Для реалізації поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

1) здійснити комплексний аналіз грошових потоків в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства з метою надання рекомендацій для покращення фінансових показників підприємства;

2) здійснити розробку форм Внутрішньогосподарських звітів про надходження та витрачання грошових коштів в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства з метою прогнозування майбутніх грошових потоків та поліпшення планування джерел надходження і витрачання коштів.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правові акти у сфері регулювання грошових потоків; 2) праці зарубіжних і вітчизняних науковців, які містять результати досліджень щодо ефективного управління грошовими потоками суб'єктів господарювання; 3) джерела інформації для здійснення аналізу грошових потоків (фінансові звіти підприємства) за період 2021-2023 рр. В процесі здійснення дослідження було використано такі методи: комплексний аналіз – при здійсненні всебічного аналізу грошових потоків підприємства в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності для виявлення проблем і можливостей оптимізації; порівняльний аналіз – про проведенні порівняння динаміки грошових потоків за різні періоди для визначення змін у фінансових показниках підприємства та виявлення позитивних і негативних тенденцій; систематизація теоретичних підходів – при узагальненні існуючих теоретичних підходів до управління грошовими потоками з метою формування рекомендацій для практичного застосування; метод моделювання – для розробки Внутрішньогосподарських звітів і прогнозів, що дозволило визначити майбутні грошові потоки та спрогнозувати

фінансову стабільність підприємства; практичні рекомендації – на основі результатів аналізу та теоретичних підходів розроблено практичні рекомендації щодо оптимізації управління грошовими потоками; логічне узагальнення результатів - при наданні рекомендацій про вирішення проблемних аспектів та формулювання висновків ці методи дозволили провести глибокий аналіз грошових потоків підприємства та запропонувати конкретні заходи для підвищення ефективності управління.

Виклад основного матеріалу. Інформація про рух грошових потоків відіграє важливе значення як для внутрішніх, так й для зовнішніх стейкхолдерів, що обумовлено зацікавленістю партнерів та інвесторів про інформацію щодо генерування та використання грошових потоків. Джерелом інформації для здійснення аналізу таких потоків є фінансова звітність підприємства. Так, в Балансі (Звіті про фінансовий стан) (ф.№1) [12] інформація наводиться лише на початок та на кінець звітного періоду, що не дає можливості з'ясувати причини дефіциту чи надлишку грошових потоків. Натомість в Звіті про рух грошових коштів (ф. №3) [12] детально відображено надходження та вибуття таких коштів в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Тому аналіз грошових потоків на підприємстві прийнято здійснювати в розрізі вказаних вище видів діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка грошового потоку ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА»
за 2021-2023 рр. (в розрізі видів діяльності), (тис. грн)**

Показники	Роки			Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Позитивний грошовий потік, в т. ч.	40 102 771	26959488	34 820 476	-32,77	29,16
– від операційної діяльності	35 003 706	26628626	34 814 773	-23,93	30,74
– від інвестиційної діяльності	3 399	6 580	5 703	93,59	-13,33
– від фінансової діяльності	5 095 666	324 282	-	-93,64	-
Негативний грошовий потік, в т. ч.	(39846953)	(2276882)	(33012149)	-31,55	21,03
– від операційної діяльності	33 179 945	27 157 225	32 539 629	-18,15	19,82
– від інвестиційної діяльності	129 818	88 118	353 785	-32,12	301,49

– від фінансової діяльності	6 537 190	31 539	118 735	-99,52	-100,00
Чистий рух грошових коштів за звітний період	255 818	(317 394)	1 808 327	-224,07	-669,74

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [13; 14]

Аналіз грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки показав значний відтік коштів у 2022 році (-137 394 тис. грн), але у 2023 році чистий потік зріс до 1 808 327 тис. грн. У 2022 році позитивний грошовий потік знизився на 32,77%, а в 2023 році зріс на 29,16%. Основні зміни стосувались операційної діяльності: спад на 23,93% у 2022 році та зростання на 30,74% у 2023 році. Інвестиційна діяльність демонструвала стаке зниження, а у фінансовій діяльності суттєвих покращень не було. Негативний потік зріс у 2022 році на 605,68%, але скоротився на 21,03% у 2023 році, залишаючись високим. Проте ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» варто продовжувати роботу над стабілізацією показників щодо управління грошового потоку шляхом пропозицій, що наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Пропозиції щодо оптимізації управління грошовими потоками в ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» (в розрізі видів діяльності)

Вид діяльності	Пропозиції щодо оптимізації управління грошовими потоками
– операційна	–оптимізація через продовження збільшення позитивного грошового потоку від операційної діяльності, який у 2023 році зріс шляхом: 1) впровадження системи управління запасами, зменшення дебіторської заборгованості та підвищення ефективності виробничих процесів; 2) перегляду витрат на операційну діяльність і зосередження на скороченні витрат, які не приносять додаткової вартості; –зменшення негативного грошового потоку через розробку стратегії для зниження негативного грошового потоку шляхом скорочення витрат або перегляду основних операційних процесів; покращення управління фінансовими зобов'язаннями, щоб уникнути надмірних витрат на фінансування та обслуговування боргу
– інвестиційна	–оскільки позитивний грошовий потік від інвестиційної діяльності знизився практично до нуля, доцільно переглянути інвестиційну політику компанії шляхом фокусування на інвестиціях у проекти з більш короткими періодами окупності та мінімізацією ризиків.

– фінансова	–продовження роботи над зниженням витрат на фінансування шляхом залучення дешевого капіталу або перегляду структури фінансування; –оптимізація боргового навантаження з метою уникнення надмірних виплат за кредитами
-------------	--

Джерело: пропозиції наведені з урахуванням розрахунків в табл. 1

ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» необхідно зосередитися на підвищенні ефективності управління грошовими потоками через оптимізацію операційної діяльності та інвестицій. Особливу увагу варто приділити зниженню витрат на фінансову діяльність, покращенню управління боргами та оптимізації інвестиційних рішень для стабільної фінансової стратегії. Для надання детальних рекомендацій слід здійснити аналіз грошових потоків за кожним видом діяльності окремо. Чистий рух коштів від операційної діяльності складається з позитивних і негативних потоків, основними джерелами яких є надходження від реалізації продукції, аванси, відсотки, неустойки, оренда та інші доходи.

В таблиці 3 представлена структура позитивного грошового потоку ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки.

Таблиця 3

Динаміка та структура позитивного грошового потоку від операційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне		Відносне	
				2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
Надходження від:							
— реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	34884424	26534295	34654463	(8350129)	8120168	-23,94	30,60
— надходження авансів від покупців і замовників	7 525	3 500	7 648	(4 025)	4 148	-53,49	118,51
— відсотків за залишками коштів на поточних	11 272	15 068	63 491	3 796	48 423	33,68	321,36

рахунках							
— боржників неустойки (штрафів, пені)	4 247	339	224	(3 908)	-115	-92,02	-33,92
— операційної оренди	76 242	56 131	78 068	(20 111)	21 937	-26,38	39,08
Інші надходження	19 996	19 293	10 879	(703)	-8 414	-3,52	-43,61
Разом надходжень	35003706	26628626	34814773	(8375080)	8186147	-23,93	30,74

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [13; 14]

Аналіз грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за період 2021-2023 років показує позитивну динаміку, зокрема зростання реалізації продукції у 2023 році на 30,60% після падіння в 2022 році. Однак компанії варто звернути увагу на зниження авансів і інших надходжень. Підвищення відсотків на залишках коштів вказує на покращення ліквідності, хоча грошові надходження від боржників залишаються під тиском. Витрати на оренду зменшилися, що є позитивним знаком. Незважаючи на виклики, загальний грошовий потік у 2023 році зріс на 30,74%. Наступні кроки повинні включати реалізацію рекомендацій з таблиці 4 для подальшого зміцнення фінансових показників.

Таблиця 4

Пропозиції щодо оптимізації управління позитивним грошовим потоком операційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА»

Канали надходження	Пропозиції щодо оптимізації управління позитивним грошовим потоком
– від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	– оцінити ринкові тенденції та адаптувати стратегію продажів до зміни попиту; – розглянути можливості диверсифікації асортименту для стабілізації доходів (розширити асортимент та ринки збуту);
– авансів від покупці і замовників	– запровадження програми лояльності для стимулювання авансових платежів і підвищення довіри до компанії
– відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	– оптимізувати управління ліквідністю, інвестуючи тимчасово вільні кошти для отримання додаткових доходів
– боржників неустойки (штрафів, пені)	– підтримка жорсткості стандартів кредитного контролю, які мінімізують ризики неплатежів

– операційної оренди	– продовження пошуків кращих умов оренди та ведення переговорів з орендодавцями для подальшого зниження витрат
– інші надходження	– аналіз складу інших надходжень і визначення можливих шляхів їхнього збільшення, зокрема через додаткові послуги або оптимізацію побічних джерел доходу

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 3

Впровадження заходів, що наведені в табл. 4 дозволить не лише підвищити ефективність фінансових процесів, а й забезпечити стійкий розвиток підприємства в умовах мінливої економічної ситуації.

У структурі позитивного грошового потоку від операційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» основну частку складають надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). У зв'язку з цим доцільно провести більш детальний аналіз грошових коштів та їх еквівалентів у розрізі видів, що наведені в таблиці 5. Такий підхід дозволить глибше оцінити джерела надходжень і розробити ефективні заходи для подальшої оптимізації управління грошовими потоками.

Таблиця 5

Динаміка грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 рр.

Види грошових коштів та їх еквівалентів	Роки			Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Рахунки в банках	1 170 692	854 128	2 554 648	-27,04	199,09
Грошові кошти на розподільчих рахунках	154 461	24 777	122 746	-83,96	395,40
Грошові кошти у касі	6 146	51 449	35 268	737,11	-31,45
Гроші та їх еквіваленти разом	1 331 299	930 354	2 712 662	-30,12	191,57

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [13; 14]

Аналіз грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за період 2021-2023 років вказує на значні зміни у

фінансовому стані компанії. У 2022 році обсяг коштів на банківських рахунках знизився на 27,04%, але у 2023 році спостерігалось їх значне зростання на 199,09%, що свідчить про покращення фінансової стабільності. Грошові кошти на розподільчих рахунках у 2022 році також зменшилися, але в 2023 році зросли на 395,40%, вказуючи на активніше використання цих рахунків. Касові кошти зросли у 2022 році, але скоротилися у 2023 році, що може свідчити про зміну управлінської політики. Загальний обсяг грошових коштів та їх еквівалентів зменшився у 2022 році, проте у 2023 році він зріс на 191,57%, досягнувши 2 712 662 тис. грн, що вказує на покращення ліквідності компанії. Для подальшого успіху компанії важливо продовжувати оптимізацію управління грошовими коштами, враховуючи пропозиції з таблиці 6.

Таблиця 6

Пропозиції щодо оптимізації управління грошовими коштами та їх еквівалентами в ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА»

Види грошових коштів та їх еквівалентів	Пропозиції щодо оптимізації управління грошовими коштами та їх еквівалентів
Рахунки в банках	Оптимізація управління ліквідністю: <ul style="list-style-type: none"> – продовження ефективного використання коштів на рахунках у банках, оскільки значне збільшення цих коштів у 2023 році свідчить про можливість подальшого покращення ліквідності; – розроблення стратегії для оптимального розподілу грошових коштів між поточними рахунками та інвестиціями для отримання додаткових доходів від вільних коштів
Грошові кошти на розподільчих рахунках	Раціональне використання розподільчих рахунків: <ul style="list-style-type: none"> – необхідно продовжувати активну роботу з розподільчими рахунками, оскільки збільшення їхнього обсягу в 2023 році вказує на можливість використання цих коштів для оперативних розрахунків або короткострокових інвестицій
Грошові кошти у касі	Підвищення контролю над касовими операціями: <ul style="list-style-type: none"> – зменшення грошових коштів у касі у 2023 році свідчить про зменшення операцій з готівкою. Варто продовжувати цей тренд, збільшуючи безготівкові розрахунки, що сприятиме зниженню ризиків, пов'язаних з готівкою
Гроші та їх еквіваленти разом	Планування та прогнозування грошових потоків:

	– впровадження регулярного планування та прогнозування грошових потоків для уникнення значних коливань обсягів грошових коштів у майбутньому, що дозволить покращити управління оборотними коштами та забезпечити стабільність фінансових ресурсів
--	--

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 5

Впровадження заходів, що наведені в табл. 6 дозволить підвищити ефективність використання фінансових ресурсів, забезпечити стабільність грошових потоків і сприяти подальшому зміцненню ліквідності компанії.

До складових негативного грошового потоку від операційної діяльності відносять витрачання на оплату товарів (робіт, послуг), праці, відрахувань на соціальні заходи, зобов'язань з податків і зборів (податку на прибуток, ПДВ, інших), авансів, повернення авансів, цільових внесків, зобов'язань за страховими контрактами, фінансових установ на надання позик, інші витрати.

У ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» структура негативного грошового потоку від операційної діяльності за 2021-2023 роки представлена складовими, наведеними в таблиці 7. Такий аналіз дозволить глибше оцінити основні джерела витрат і розробити заходи для подальшої оптимізації операційних витрат компанії.

Таблиця 7

**Динаміка негативного грошового потоку від операційної діяльності
 ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» за 2021-2023 рр.**

Показники	Роки			Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Витрачання на оплату:	-29108378	-23358546	-28409099	-19,75	21,62
— товарів (робіт, послуг)					
— праці	-776 361	-944 039	-907 882	21,60	-3,83
— відрахувань на соціальні заходи	-389 609	-406 049	-203 311	4,22	-49,93
— зобов'язань з податків і зборів	-1 576 317	-1 256 672	-1 468 844	-20,28	16,88

— зобов'язань з податку на додану вартість	-885 536	-741 034	-932 267	-16,32	25,81
— зобов'язань з інших податків і зборів	-690 781	-515 638	-536 577	-25,35	4,06
— авансів	-1 325 400	-1 187 239	-1 548 341	-10,42	30,42
Інші витрачання	-3 880	-4 680	-2 152	20,62	-54,02
Разом витрачань	-33179945	-27157225	-32539629	-18,15	19,82

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [13; 14]

Аналіз негативного грошового потоку від операційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» за 2021-2023 роки виявив такі ключові моменти: 1) у 2022 році витрати на придбання товарів знизилися на 19,75%, що може свідчити про оптимізацію закупівель, але в 2023 році зросли на 21,62% через підвищення цін або збільшення обсягів закупок; 2) витрати на оплату праці підвищилися на 21,60% у 2022 році, а в 2023 році зменшилися на 3,83% через оптимізацію персоналу; 3) податкові витрати зменшилися у 2022 році, але в 2023 році зросли на 41,68% через зміни в законодавстві або збільшення операційної діяльності; 4) інші витрати зросли на 20,62% у 2022 році, але у 2023 році зменшилися на 54,02%, що свідчить про покращення управління витратами. Загалом, негативний грошовий потік зменшився на 18,15% у 2022 році, але в 2023 році зріс на 19,82%. Компанії слід продовжувати оптимізувати управління негативним грошовим потоком, спираючись на рекомендації в таблиці 8.

Таблиця 8

Пропозиції щодо оптимізації управління негативним грошовим потоком від операційної діяльності в ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА»

Види витрачань операційної діяльності	Пропозиції щодо оптимізації управління негативним грошовим потоком від операційної діяльності
Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)	<i>оптимізація закупівель</i> (доцільно здійснювати детальний аналіз витрат на оплату товарів і послуг з метою пошуку можливостей для зниження витрат за рахунок ефективніших закупівель, переговорів з постачальниками про знижки або зміни умов оплати)

Витрачання на оплату праці	– <i>ефективне управління персоналом</i> (оскільки витрати на оплату праці в 2022 році зросли, а у 2023 році зменшилися, вважаємо за доцільним знайти баланс між оптимізацією штату та підтримкою високого рівня мотивації працівників шляхом здійснення регулярного аналізу продуктивності праці та перегляду політики винагороди)
Витрачання на оплату, зобов'язань з податків і зборів	– <i>управління податками та соціальними зобов'язаннями</i> (доцільно продовжувати ефективне управління податковими зобов'язаннями та соціальними витратами для зниження загального податкового навантаження на компанію шляхом залучення податкових консультантів з метою мінімізації витрат у рамках чинного законодавства)
Інші витрачання	– <i>контроль за непрямими витратами</i> (у 2023 році значне скорочення інших витрат свідчить про ефективність управління, тому компанії доцільно продовжувати посилений контроль за непрямими витратами, щоб уникати їх необґрунтованого збільшення в майбутньому)

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 7

Для уникнення коливань витрат доцільно запровадити регулярне фінансове планування та прогнозування, що дозволить краще розподіляти грошові потоки і реагувати на зміни ринкових умов. Компанії варто розглянути довгострокові угоди з ключовими постачальниками для зниження витрат і стабільності цін в періоди економічної нестабільності. Впровадження заходів, що наведені в табл. 8 допоможе зменшити витрати, покращити ефективність фінансових процесів і забезпечити стабільність грошових потоків у майбутньому.

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності визначається позитивними та негативними потоками. До позитивних належать надходження від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, отриманих відсотків і дивідендів, погашення позик, а також вибуття дочірніх підприємств. Негативні потоки включають витрати на придбання фінансових інвестицій, необоротних активів, виплати за деривативами, надання позик та придбання дочірніх підприємств. В ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-

2023 роки чистий рух коштів від інвестиційної діяльності в основному пов'язаний з рухом необоротних активів, що представлено в таблиці 9.

Таблиця 9

**Динаміка грошового потоку від інвестиційної діяльності
ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 рр., тис. грн.**

Показник	Роки			Відхилення Відносне	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Надходження від:					
— реалізації необоротних активів	3 399	6 580	5 703	93,59	-13,33
— інших видів інвестиційної діяльності	—	—	—	—	—
Разом надходжень	3 399	6 580	5 703	93,59	-13,33
Витрачання на:					
— придбання необоротних активів	-129 818	-88 118	-353 785	-32,12	301,49
— інші види інвестиційної діяльності	—	—	—	—	—
Разом витрачань	-129 818	-88 118	-353 785	-32,12	301,49
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-126 419	-81 538	-348 082	-35,50	326,90

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [13; 14]

Аналіз грошового потоку від інвестиційної діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки показав: 1) у 2021 році надходження від продажу необоротних активів становили 3 399 тис. грн, у 2022 році збільшилися до 6 580 тис. грн (на 93,59%), але у 2023 році знизилися на 13,33%; інші джерела надходжень відсутні, що свідчить про обмежену активність в інвестиційній сфері; 2) основні витрати пов'язані з придбанням необоротних активів, які у 2023 році зросли на 301,49% у порівнянні з 2022 роком, що може свідчити про активне розширення виробництва. Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності є від'ємним у всі три роки через те, що витрати значно перевищують надходження. Компанії варто продовжити оптимізацію управління грошовим потоком, реалізуючи рекомендації, наведені в таблиці 10.

Пропозиції щодо оптимізації управління грошовим потоком від інвестиційної діяльності в ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА»

Пропозиція	Розшифровка пропозиції щодо оптимізації управління грошовим потоком від інвестиційної діяльності
Оптимізація інвестиційної стратегії	– через високі інвестиційні витрати компанії варто переглянути стратегію, зосередившись на активах, що забезпечать максимальну рентабельність у короткостроковій перспективі; – рекомендується тимчасово призупинити великі капіталовкладення та оптимізувати існуючі активи для підвищення їхньої ефективності
Диверсифікація інвестиційних джерел	– оскільки надходження обмежені реалізацією необоротних активів, слід розглянути можливості диверсифікації доходів, наприклад, отримання відсотків або дивідендів
Підвищення ефективності управління	– необхідно проводити регулярний аудит необоротних активів для виявлення неефективних, що зменшить витрати на їх утримання
Контроль за інвестиційними витратами:	– зростання витрат на придбання активів у 2023 році потребує строгого контролю за проектами. Рекомендується розробити систему пріоритетності інвестиційних витрат для уникнення перевищення бюджету.
Аналіз рентабельності інвестицій	– для сталого розвитку компанії слід регулярно аналізувати рентабельність інвестицій, щоб підтвердити, що вкладені кошти приносять прибуток або сприяють довгостроковому розвитку.

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 9

Впровадження заходів, наведених у табл. 10, допоможе оптимізувати інвестиційну діяльність компанії, зменшити негативний грошовий потік від інвестицій та забезпечити стійкість у майбутньому.

Чистий рух коштів від фінансової діяльності формується з позитивних і негативних потоків. До позитивних потоків належать надходження від власного капіталу, отримані позики, продаж частки в дочірньому підприємстві та інші доходи. Негативні потоки складаються з витрат на викуп акцій, погашення позик, виплату дивідендів, відсотків, заборгованості з фінансової оренди, придбання частки в дочірньому підприємстві та інших платежів. У ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки чистий рух

коштів від фінансової діяльності в основному пов'язаний із отриманням і погашенням позик та відсотків (табл. 11).

Таблиця 11

**Динаміка грошового потоку від фінансової діяльності
ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 рр., тис. грн.**

Показник	Роки			Відхилення відносне	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Надходження від:					
— отримання позик	5095666	324282	0	- 93,64	- 100,00
Разом надходжень	5 095 666	324 282	0	- 93,64	- 100,00
Витрачання на:					
- погашення позик	-6267839	-	-	- 100,00	
- відсотків	-269 351	-31 539	-118 735	- 88,29	276,47
Разом витрачань	- 6537190	-31539	-118735	-99,52	276,47
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	- 1441524	292743	-118735	- 120,31	- 140,56

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [13; 14]

Аналіз грошового потоку від фінансової діяльності ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки показав: 1) у 2021 році компанія отримала великі надходження від позик (5 095 666 тис. грн), але у 2022 році ця сума різко зменшилася до 324 282 тис. грн, а в 2023 році надходження повністю відсутні. Це вказує на зменшення зовнішнього фінансування; 2) у 2021 році підприємство активно погашало позики (-6 267 839 тис. грн), проте у 2022 та 2023 роках витрат на погашення не було, можливо, через закриття більшості зобов'язань раніше; 3) витрати на сплату відсотків зросли у 2023 році з -269 351 тис. грн у 2021 році до -118 735 тис. грн, що свідчить про збільшення боргового навантаження; 4) чистий рух коштів від фінансової діяльності у 2021 році був негативним (-1 441 524 тис. грн), покращився у 2022 році, але знову впав у 2023

році до -118 735 тис. грн, що вказує на труднощі в управлінні фінансами. Для покращення ситуації компанії варто продовжувати оптимізацію фінансової діяльності, враховуючи пропозиції з таблиці 12.

Таблиця 12

Пропозиції щодо оптимізації управління грошовим потоком від фінансової діяльності в ТОВ "МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА"

Пропозиція	Розшифровка пропозиції щодо оптимізації управління грошовим потоком від фінансової діяльності
Оптимізація фінансування через залучення позик	– доцільно проаналізувати ринок кредитування з метою залучення більш вигідних позик; – при умові якщо поточна кредитна політика неефективна, то варто переглянути стратегію залучення фінансування
Зменшення витрат на сплату відсотків	– доцільно здійснювати переговори з кредиторами для зниження відсоткових ставок або рефінансування на більш вигідних умовах; – варто розглянути можливість реструктуризації боргу;
Оптимізація управління активами	– доцільно здійснити ревізію фінансових інвестицій і можливих дивідендів, що допоможе підприємству отримати додаткові надходження та зменшити залежність від зовнішнього фінансування;
Управління грошовими потоками	– доцільно посилити контроль за рухом коштів і здійснювати планування, яке дозволить краще контролювати фінансові витрати та мінімізувати фінансові ризики
Диверсифікація джерел фінансування	– доцільно розглянути можливість диверсифікації джерел фінансування, залучаючи не лише позики, але й інші форми інвестицій, такі як випуск корпоративних облігацій чи залучення інвесторів

Джерело: пропозиції наведені враховуючи розрахунки в табл. 11

Впровадження заходів, зазначених у табл. 12, покращить фінансовий стан підприємства та оптимізує його грошові потоки. Коефіцієнтний аналіз є важливою складовою дослідження грошових потоків, який дозволяє оцінити ефективність, рентабельність та ліквідність цих потоків (табл. 13).

Коефіцієнтний аналіз грошових потоків
ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021-2023 рр.

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,01	-0,01	0,05
Коефіцієнт рентабельності грошового потоку	2,83	2,07	-0,23
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,01	0,99	1,05

Джерело: інформація систематизована та узагальнена на підставі [13; 14]

Коефіцієнт ефективності грошового потоку показує, наскільки грошовий потік від основної діяльності покриває операційні та неопераційні витрати. У 2022 році він став від'ємним, що свідчить про зниження ліквідності, але в 2023 році показник зріс у 5 разів у порівнянні з 2021 роком. Коефіцієнт рентабельності чистого грошового потоку знизився з 2021 до 2023 року через збитки у 2022 (685 222 тис. грн) та 2023 (422 555 тис. грн). Коефіцієнт ліквідності показує достатність позитивного грошового потоку для покриття витрат. Нормативне значення становить понад 1. У 2021 та 2023 роках показники відповідали нормативу, свідчаючи про достатність грошового потоку. У 2022 році спостерігається зниження значень коефіцієнтів через негативний чистий грошовий потік. Фінансові менеджери можуть прогнозувати джерела надходжень і витрат, впроваджуючи внутрішні звіти про надходження та витрачання грошових коштів.

На основі аналізу фінансові менеджери можуть прогнозувати джерела надходжень і витрат, а також визначати майбутні грошові потоки. Рекомендується запровадити внутрішні звіти про надходження та витрачання коштів за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю (табл. 14, 15, 16).

Внутрішньогосподарський звіт
 ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна»
 про надходження та витрачання грошових коштів
 в результаті операційної діяльності
 за вересень 2024 р.

(тис. грн.)

Код рядка	Канали надходження і витрачання грошових коштів	За планом		Фактично	
		за місяць	з початку року	за місяць	з початку року
3000	Надходження від:				
	– реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2900000	28000000	2887871,92	25990847,25
3005	– повернення податків і зборів	0	0	0	0
3006	у тому числі ПДВ	0	0	0	0
3010	– цільового фінансування	0	0	0	0
3011	отримання субсидій, дотацій	0	0	0	0
3015	– надходження авансів від покупців і замовників	500	6000	637,33	5 736,00
3020	– повернення авансів	0	0	0	0
3025	– відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	5 200	47 000	5 290,92	47 618,25
3035	– боржників неустойки (штрафів, пені)	0	0	18,67	168,00
3040	– операційної оренди	6 500	58 550	6 500	58 550,00
3045	– отримання роялті, авторських винагород	0	0	0	0
3050	– страхових премій	0	0	0	0
3055	– фінансових установ від повернення позик	0	0	0	0
3095	Інші надходження	1000	8500	906	8 159,25
	Разом надходжень	2913200	28120050	2901224,84	26111078,75
3100	Витрачання на оплату:				
	– товарів (робіт, послуг)	23000000	21500000	2367424,92	21306824,25
3105	– праці	75 000	690 000	75 656,83	680 911,50
3110	– відрахувань на соціальні заходи	17 000	155 000	16 942,58	152 483,25
3115	– зобов'язань з податків і зборів	123 000	1 100 000	122 403,67	1 101 633,00
3116	зобов'язань з податку на прибуток	0	0	0	0
3117	зобов'язань з ПДВ	78 000	700 000	77 688,92	699 200,25
3118	зобов'язань з інших податків і зборів	45 000	405 000	44 714,75	402 432,75
3135	– авансів	130 000	1 200 000	129 028,42	1161 255,75
3140	– повернення авансів	0	0	0	0
3145	– цільових внесків	0	0	0	0
3150	– зобов'язань за страховими контр-ми	0	0	0	0
3155	– фінансових установ на надання позик	0	0	0	0
3190	Інші витрачання	200	1 800	179,33	1614,00
	Разом витрачань	23468200	25751800,00	2834039,42	25506354,75
3195	Чистий рух коштів від операційної діяльності	-	2368200	67185,42	604724,00
Головний бухгалтер		<i>Міщенко</i>		Міщенко Н.Г.	
Звіт підготував		<i>Шевченко</i>		Шевченко А.В.	

Джерело: розроблено авторами

**Внутрішньогосподарський звіт
 ТОВ "МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА"
 про надходження та витрачання грошових коштів
 в результаті інвестиційної діяльності
 за вересень 2023 р.**

(тис. грн.)

Код рядка	Канали надходження і витрачання грошових коштів	За планом		Фактично	
		за місяць	з початку року	за місяць	з початку року
	Надходження від:				
3200	– реалізації фінансових інвестицій	0	0	0	0
3205	– реалізації необоротних активів	0	5703	0	5703
3215	– отриманих відсотків	0	0	0	0
3220	– отриманих дивідендів	0	0	0	0
3225	– від деривативів	0	0	0	0
3230	– від погашення позик	0	0	0	0
3235	– від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0	0	0	0
	–				
	–				
3250	Інші надходження	0	0	0	0
3251					
3252					
	Разом надходжень	0	5703	0	5703
	Витрачання на:				
3255	– придбання фінансових інвестицій	0	0	0	0
3260	– придбання необоротних активів	40 000	270 000	- 39 309,44	- 265 338,75
3270	– виплати за деривативами	0	0	0	0
3275	– витрачання на надання позик	0	0	0	0
3280	– витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0	0	0	0
3290	Інші платежі				
	Разом витрачань	40 000	270 000	- 39 309,44	- 265 338,75
3295	Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-40 000	-264 297	- 39 309,44	- 259 635,75
Головний бухгалтер		<i>Міщенко</i>		Міщенко Н.Г.	
Звіт підготував		<i>Шевченко</i>		Шевченко А.В.	

Джерело: розроблено авторами

**Внутрішньогосподарський звіт
 ТОВ "МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА"
 про надходження та витрачання грошових коштів
 в результаті фінансової діяльності*
 за вересень 2023 р.**

(тис. грн.)

Код рядка	Канали надходження і витрачання грошових коштів	За планом		Фактично	
		за місяць	з початку року	за місяць	з початку року
3300	Надходження від: – власного капіталу	0	0	0	0
3305	– отримання позик	0	0	0	0
3310	– надходження від продажу частки в дочірнього підприємстві	0	0	0	0
	–				
	–				
3340	Інші надходження	0	0	0	0
3341					
3342					
	Разом надходжень	0	0	0	0
	Витрачання на:				
3345	– викуп власних акцій	0	0	0	0
3350	– погашення позик	0	0	0	0
3355	– сплату дивідендів	0	0	0	0
3360	– відсотків	10 000	90 000	- 9 894,58	89 051,25
3365	– сплату заборгованості з фінансової оренди	0	0	0	0
3370	– придбання частки в дочірнього підприємстві	0	0	0	0
3375	– виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	0	0	0	0
3390	Інші платежі	0	0	0	0
3391					
3392	Разом витрачань	10 000	90 000	- 9 894,58	- 89 051,25
3395	Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-10 000	-90 000	- 9 894,58	- 89 051,25
Головний бухгалтер Звіт підготував		<i>Міщенко Шевченко</i>		Міщенко Н.Г. Шевченко А.В.	

Джерело: розроблено авторами

Внутрішньогосподарські звіти є важливими для ефективного управління фінансами компанії. Вони допомагають не лише в моніторингу поточних фінансових потоків, але й у плануванні майбутніх витрат і доходів. Це дозволяє краще управляти грошовими ресурсами, своєчасно реагувати на можливі

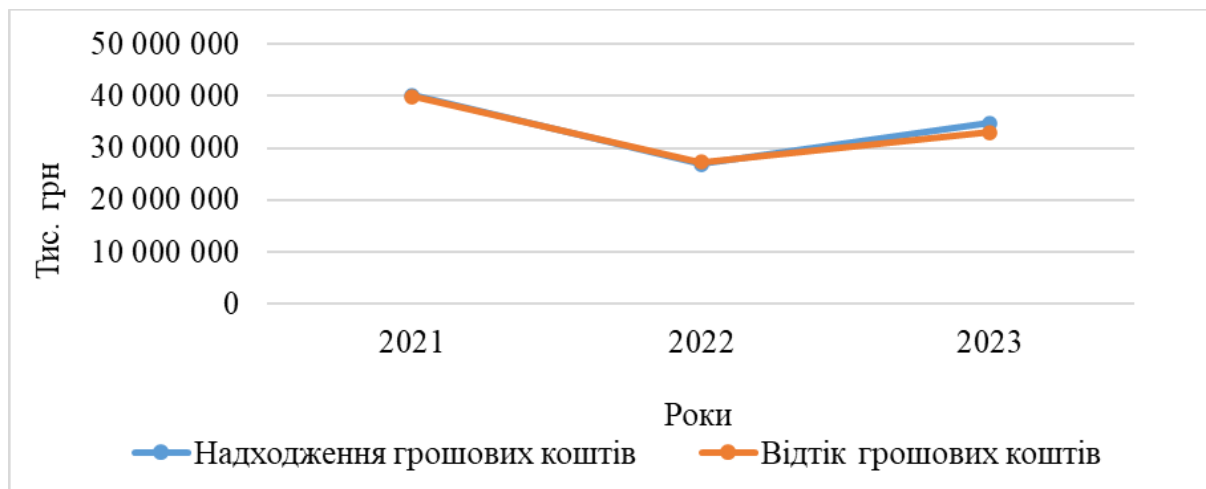
фінансові труднощі та приймати обґрунтовані рішення для забезпечення фінансової стабільності підприємства

Наступним етапом управління грошовими потоками є оцінка збалансованості грошових потоків. Такий аналіз дає змогу дослідити узгодженість позитивного та негативного грошового потоку. Для успішної комерційної діяльності негативним явищем є не лише дефіцит, а й надлишок грошових коштів.

У разі наявності дефіциту підприємство може зазнати втрати платоспроможності, зниження ліквідності активів, зростання кредиторської заборгованості та як наслідок - зростання тривалості виробничого циклу.

У протилежному випадку, коли наявний надлишок коштів, підприємство ризикує зниженням їх реальної вартості внаслідок інфляції та втратою потенційного доходу, оскільки ці ресурси могли бути залученими до обігу.

Динаміка синхронізації грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» за 2021-2023 рр. наведена на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка синхронізації грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021–2023 рр.

З рис. 1 видно, що грошові потоки підприємства були синхронізованими впродовж 2021 -2022 р. У результаті 2023 року сума надходжень перевищила суму відтоків на 5,5 %.

Оскільки виникла розбіжність між позитивними і негативними грошовими потоками необхідно вжити відповідних заходів. Наприклад, ці кошти можна інвестувати в дослідження ринку чи збільшення асортименту продукції.

Для оптимізації управління грошовими коштами наведені вище етапи потрібно автоматизувати на рівні всього підприємства. Таким чином підвищиться ефективність управління, зокрема завдяки зменшенню впливу людського фактору.

Єдина система управління грошовими коштами може включати планування руху грошових коштів, управління ресурсами, контроль виконання бюджетів, план-факт аналіз.

Крім цього управління грошовими потоками дозволяє підприємству передбачати обсяг грошових коштів у певний період фінансового року, що дозволяє попередити кризові ситуації, або ж навпаки надлишок коштів. Впровадження та подальше вдосконалення платіжного календаря дозволить збалансувати надходження та витрачання коштів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ефективне управління грошовими потоками надзвичайно важливе, оскільки від цього залежить розвиток підприємства. Головними етапами управління є аналіз динаміки, планування та синхронізація грошових потоків.

Виконаний аналіз грошових потоків ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» за 2021–2023 рр. в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності дозволив виявити ключові проблеми та тенденції, що негативно впливають на ефективність управління фінансами. Це дало змогу

сформулювати конкретні рекомендації для покращення фінансових показників підприємства.

Запропоновані рекомендації з оптимізації грошових потоків, засновані на результатах аналізу, включають впровадження більш ефективних методів управління ліквідністю, скорочення витрат на фінансування та покращення управління боргами, що допоможе знизити фінансові ризики та підвищити стабільність підприємства.

Розробка та впровадження форм Внутрішньогосподарських звітів про надходження та витрачання грошових коштів дозволить підвищити прозорість і точність фінансового планування. Ці звіти стануть важливим інструментом для прогнозування майбутніх грошових потоків, що сприятиме своєчасному реагуванню на зміни в діяльності підприємства. Впровадження зазначених звітів також дозволить підприємству поліпшити планування джерел надходження і витрачання коштів, що підвищить ефективність управління грошовими ресурсами та забезпечить фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

Систематизація теоретичних підходів і розробка практичних рекомендацій забезпечили комплексний підхід до управління грошовими потоками, що допоможе ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА» уникнути надмірних витрат, покращити ліквідність і стабілізувати їх фінансовий стан.

Подальшими перспективами досліджень у даному напрямку є дослідження інструментів синхронізації надходжень та видатків грошових коштів, зокрема розробка превентивних заходів які унеможливають виникнення надлишку коштів.

Література

1. Бланк І.О. Управління грошовими потоками. 2-ге вид. перероб. і доп. Київ. Ніка-Центр. 2007. 752 с.
2. Барабаш Н.С., Никонович Н.О. Аналіз грошових потоків в системі фінансового менеджменту підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2010. № 2. Т 2. С. 164–167.
3. Загородна О.М., Серединська В.М. Оперативне управління грошовими потоками. *Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет: Економічна думка*. 2012. Вип. 10. Ч. 4. С. 100–105.
4. Перловська Н.В. Моніторинг управління грошовими потоками підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Донецький національний університет. Д., 2008. 23 с.
5. Голинський Ю., Луців Л., Шпаргала Д. Оптимізація грошових потоків підприємств та їх прогнозування. *Молодий вчений*. 2018. 2 (54). С. 687-690. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5207> (дата звернення: 20.09.2024).
6. Кошельок Г. Оцінювання ефективності управління грошовими потоками підприємства на основі методів факторного аналізу. *European Journal of Economics and Management*. 2018. Vol. 4, Issue 6. С. 45-52. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2018/eujem_2018_4_6/08.pdf (дата звернення: 20.09.2024).
7. Роганова Г. Впровадження статистичних показників до методики аналізу ефективності грошових потоків підприємств. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Економіка*. 2019. Вип. 1 (202). С. 34–42.

8. Жовна О.М., Риженко Д.С. Організація системи та механізму управління грошовими потоками підприємства. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5042> (дата звернення: 20.09.2024).

9. Ясіновська І., Кольба Р. Шляхи підвищення ефективності системи управління грошовими потоками підприємства в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. 11 (123). С. 168-174. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-11-123-34>.

10. Налукова Н., Кулина Г. Оцінка ефективності управління грошовими потоками підприємства. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Вип. 1. С. 49-58. doi: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.01.049>.

11. Єрмошкіна О.В. Управління фінансовими потоками промислових підприємств: теорія, практика, перспективи: моногр. Д.: Нац. гірн. ун-т, 2009. 479 с.

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №73. Дата оновлення: 07.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2010-23#n58> (дата звернення: 12.09.2024).

13. Фінансова звітність ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» за 2022 рік. URL: https://promotions.metro.ua/finansova_zvitnist_metro_2022/page/1?_gl=1*12v8vbs*local_ga*NjM0MTkwOTM2LjE3Mjc0NDM4NTY.*local_ga_QTSLSYDDZN*MTcyNzQ0Mzg1NS4xLjEuMTcyNzQ0MzkwNi45LjAuMA..*_gcl_au*NzgzNjA2NDk2LjE3Mjc0NDM4NTI (дата звернення: 12.09.2024).

14. Фінансова звітність ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» за 2023 рік. URL: https://promotions.metro.ua/final-financial-statements_metro_je23/page/1?_gl=1*ucyocg*local_ga*NjM0MTkwOTM2LjE3Mjc0NDM4NTY.*local_ga_QTSLSYDDZN*MTcyNzQ0Mzg1NS4xLjAuMTcyN

zQ0Mzg1NS42MC4wLjA.*_gcl_au*NzkzNjA2NDk2LjE3Mjc0NDM4NTI (дата звернення: 12.09.2024).

References

1. Blank I.O. *Upravlinnia hroshovymy potokamy*. 2-he vyd. pererob. i dop. Kyiv. Nika-Tsentr. 2007. 752 s.
2. Barabash N.S., Nykonovych N.O. Analiz hroshovykh potokiv v systemi finansovoho menedzhmentu pidpriemstva. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*. 2010. № 2. T 2. S. 164–167.
3. Zahorodna O.M., Seredynska V.M. Operatyvne upravlinnia hroshovymy potokamy. *Ekonomichniy analiz: zb. nauk. prats. Ternopilskyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet: Ekonomichna dumka*. 2012. Vyp. 10. Ch. 4. S. 100–105.
4. Perlovska N.V. *Monitorynh upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstv : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08 / Donetskyi natsionalnyi universytet. D., 2008. 23 s.*
5. Holynskyi Yu., Lutsiv L., Shparhala D. Optyimizatsiia hroshovykh potokiv pidpriemstv ta yikh prohnozuvannia. *Molodyi vchenyi*. 2018. 2 (54). S. 687-690. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5207> (access date: 20.09.2024).
6. Koshelok H. Otsiniuvannia efektyvnosti upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstva na osnovi metodiv faktornoho analizu. *European Journal of Economics and Management*. 2018. Vol. 4, Issue 6. C. 45-52. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2018/eujem_2018_4_6/08.pdf (access date: 20.09.2024).
7. Rohanova H. Vprovadzhennia statystychnykh pokaznykiv do metodyky analizu efektyvnosti hroshovykh potokiv pidpriemstv. *Visnyk Kyivskoho*

natsionalnoho universytetu im. T. H. Shevchenka. Ekonomika. 2019. Vyp. 1 (202). S. 34–42.

8. Zhovna O.M., Ryzhenko D.S. Orhanizatsiia systemy ta mekhanizmu upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriumstva. *Efektyvna ekonomika*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5042> (access date: 20.09.2024).

9. Iasinovska I., Kolba R. Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti systemy upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriumstva v umovakh viiny. *Molodyi vchenyi*. 2023. 11 (123). S. 168-174. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-11-123-34>.

10. Nalukova N., Kulyna H. Otsinka efektyvnosti upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriumstva. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii*. 2020. Vyp. 1. S. 49-58. doi: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.01.049>.

11. Iermoshkina O.V. Upravlinnia finansovymy potokamy promyslovykh pidpriumstv: teoriia, praktyka, perspektyvy: monohr. D.: Nats. hirn. un-t, 2009. 479 s.

12. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti»: zatv. nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 roku №73. Data onovlennia: 07.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2010-23#n58> (access date: 12.09.2024).

13. Finansova zvitnist TOV «METRO KESh END KERI Ukraina» za 2022 rik. URL: https://promotions.metro.ua/finansova_zvitnist_metro_2022/page/1?_gl=1*12v8vb s*local_ga*NjM0MTkwOTM2LjE3Mjc0NDM4NTY.*local_ga_QTSLSYDDZN* MTcyNzQ0Mzg1NS4xLjEuMTcyNzQ0MzkwNi45LjAuMA..*_gcl_au*NzgzNjA2 NDk2LjE3Mjc0NDM4NTI (access date: 12.09.2024).

14. Finansova zvitnist TOV «METRO KESh END KERI Ukraina» za 2023 rik. URL: https://promotions.metro.ua/final-financial-statements_metro_je23/page/1?_gl=1*ucyocg*local_ga*NjM0MTkwOTM2LjE3Mjc0NDM4NTY.*local_ga_QTSLSYDDZN*MTcyNzQ0Mzg1NS4xLjAuMTcyNzQ0Mzg1NS42MC4wLjA.*_gcl_au*NzkzNjA2NDk2LjE3Mjc0NDM4NTI (access date: 12.09.2024).